

2024-02-13

Handläggare
Anne Menes
Telefon: 0850808098

Till
Kungsholmens stadsdelsnämnd

Verksamhetsberättelse VB 2023 för Kungsholmens stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Nämnden godkänner förvaltningens verksamhetsberättelse med bokslut för 2023, inklusive bilagor, och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Överföring av resultatenheternas samlade resultat till resultatfonden godkänns i enlighet med vad som redovisas i ärendet.

Ann-Christine Hansson
Stadsdelsdirektör

Kungsholmens stadsdelsnämnd

0850808098

anne.menes@stockholm.se
start.stockholm

Innehållsförteckning

Sammanfattande analys	5
Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål	11
KF:s inriktningsmål: 1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden	11
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.1 Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid.....	12
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan	16
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst	22
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet	37
KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv	50
KF:s inriktningsmål: 2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning	56
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring	57
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar	61
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar	63
KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4 Stockholmarens hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer.....	65
KF:s inriktningsmål: 3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla	68
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd	69
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb	71
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med	76
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb	80

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden	84
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser	88
KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt	93
Uppföljning av ekonomi	97
Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget.....	97
Resultatenheter	111
Investeringar	113
Försäljningar av anläggningstillgångar.....	115
Verksamhetsprojekt (driftprojekt)	115
Ombudgeteringar	115
Medel för lokaländamål.....	115
Analys av balansräkning.....	115
Övrigt.....	116
Särskilda redovisningar.....	116
Bedömning av nämndens interna kontroll	116
Systematiskt kvalitetsarbete.....	118
Systematiskt arbetsmiljöarbete	122
Checklista för årlig uppföljning.....	122
Övrigt	123
Bilagor	
<i>Bilaga 1: Bilaga 1. Blankettset Sdn08 VB 2023</i>	
<i>Bilaga 2: Bilaga 2 Verksamhetsvolymen och statistik december 2023</i>	
<i>Bilaga 3: Bilaga 3 Sjukfrånvaro november 2023</i>	
<i>Bilaga 4: Bilaga Uppföljning av intern kontroll Kungsholmen</i>	
<i>Bilaga 5: Bilaga Underlag till forskolerapport Kungsholmens</i>	
<i>Bilaga 6: Bilaga Uppföljning öppen fritidsverksamhet Kungsholmen</i>	
<i>Bilaga 7: Bilaga - Uppföljning av verksamheter inom funktionsnedsättning och socialpsykiatri 2023</i>	
<i>Bilaga 8: Bilaga Kvalitetsberättelse</i>	

Bilaga 9: Nyckeltal 2023 Kungsholmen till ILS

Bilaga 10: Bilaga Miljö- och klimathandlingsplan Kungsholmen 2024

Sammanfattande analys

I verksamhetsberättelsen redovisas hur och i vilken omfattning nämnden har bidragit till kommunfullmäktiges tre inriktningsmål. Redogörelse för nämndens arbete för att nå inriktningsmålen beskrivs i huvudsak under kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdena. Under verksamhetsområdesmålen finns nämndmålen som underrubriker. För indikatorer som inte har kunnat besvaras eller inte uppfylls helt och för aktiviteter som ej är genomförda lämnas en kommentar. I det fall det finns resultat uppdelat på kön redovisas detta. Anledningen till att det inte finns ett utfall kan vara att andelen svarande har varit för få eller att resultaten inte presenterats uppdelat på kön. Aktiviteter som inte har kunnat genomföras följs upp genom en kortfattad analys under respektive aktivitet.

Förvaltningen bedömer att det arbete som genomförts under året har bidragit till att tre av kommunfullmäktiges tre inriktningsmål har uppnåtts helt. Målen för verksamhetsområdena i stort har uppnåtts. De flesta av nämndmålen har också uppnåtts. Som grund för bedömningen utgår förvaltningen från den verksamhet som bedrivits, resultat av indikatorer och nämndmål samt aktiviteter som genomförts under året och en budget i balans.

Utfall för flera indikatorer, främst inom äldreomsorgen och socialtjänsten, bygger på resultat från nationella brukarenkäter samt exploateringsnämndens medborgarundersökning. Underlaget är litet och ett fåtal har svarat på frågorna, vilket medför att det inte kan ses som statistiskt säkerställt. En större vikt läggs därför på det arbete som faktiskt utförts under året tillsammans med kvalitetsobservationer, individuppföljning och egenkontroller. En mer utförlig redogörelse kring detta finns respektive mål för verksamhetsområde och under rubriken *Systematiskt kvalitetsarbete*.

Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Förvaltningens bedömning är att det arbete som genomförts under året bidragit till att inriktningsmålet nås. Bedömningen grundas på att fyra av fem mål för verksamhetsområdet som är kopplade till inriktningsmålet har uppfyllts helt och ett delvis.

En nära samverkan mellan fritidsgårdarna, fältassistenter och socialsekreterare har skapat förutsättningar för att tidigt fånga upp unga i behov av stöd. Fritidsgårdarna har erbjudit en meningsfull och trygg fritid med ett varierat fritidsutbud. Resultatet från brukarundersökning visade att en hög andel av besökarna ansåg att de hade möjlighet att påverka vilka aktiviteter som ska erbjudas och genomföras på fritidsgårdarna och en hög andel uppgav också att de var nöjda med fritidsutbudet.

Rålabshovs och Kronobergs parklekar har erbjudit barn och andra besökare aktiviteter med fokus på rörelse och kultur, bland annat genom allsång. I början av juni brann parkleksbyggnaden i Kronobergsparken ned till grunden. Sedan augusti har parkleken varit bemannad och erbjudit uteverksamhet. Gratis sommarlovsaktiviteter anordnats bl. a i Rålabshovsparken och i olika idrottshallar där fokus har varit att främja rörelse och social gemenskap anordnades.

Kungsholmens kommunala förskolor har erbjudit en god pedagogisk kvalitet. Årets förskoleundersökning visar ett förbättrat resultat jämfört med 2022. En av orsakerna till det

höjda resultatet är bland annat uppföljning och stöd till förskolor med lägre resultat. Förskolorna har egna mål och förväntade resultat kopplat till det språkutvecklande arbetet, vilket har gett effekt på undervisning av språk och kommunikation.

Arbetet med *Speciella lekgrupper* har fortsatt och en utvärdering som har gjorts visar att barnens sociala kompetens har utvecklats och att de deltar i lekar med andra barn i högre grad än tidigare.

Fyra förskolor inledde under året ett Erasmus-samarbete med förskolor på Island och under hösten besökte ett antal förskollärare vänförskolor i Reykjavik för att följa sina isländska kollegors arbete, med fokus på lek och social hållbarhet.

Socialtjänstens samverkan med förskola och skola har intensifierats genom en framtagen struktur för informationsträffar för både kommunala och privata förskolor och skolor. Arbetet med att öka barns delaktighet har bedrivits inom flera av socialtjänstens verksamheter. Ett informationsmaterial har tagits fram som beskriver vad familjebehandling är och vad detta innebär för barnet och ett material för synpunkter och klagomål som delas ut till barn som besöker enheten för prevention och familjebehandling.

Under hösten startade projektet "skolsociala team plus" som planeras att pågå till 2025 och där syftet är att förbättra barn och ungas skolresultat, minska antalet elever med hög skolfrånvaro och stärka samverkan mellan socialtjänst och skola.

I samarbete med Västermalms församling bildades en fokusgrupp för personer med beroendeproblematik och med psykisk funktionsnedsättning, där fokus låg på att öka förutsättningarna för personerna att delta i samhällslivet. Efter fokusgruppens avslut framkom att deltagarna i större utsträckning hade behov av sysselsättning och mer kunskap om vilken hjälp samhället kan erbjuda samt frågor som rörde ensamhet.

Boende inom grupp- och servicebostäder enligt LSS har fortlöpande fått information om möjlighet till friskvårdskort på stadens simhallar, som del av arbetet för att öka den fysiska och psykiska hälsan för målgruppen.

Inom äldreomsorgen har vård- och omsorgsboendena genomfört projektet "Open". Målet med projektet var att öka den fysiska och psykiska hälsan för äldre genom fysisk aktivitet tillsammans med näringsrika mellanmål. Resultatet av projektet är att de äldre både har gått upp lite i vikt samt att de klarar fler fysiska övningar jämfört med starten av projektet. Hemtjänsten har även erbjudit matlagning i hemmet, hjälp med att laga matlådor och näringsriktig kost. Detta har ökat välbefinnandet hos den äldre och samtidigt minskat den ofrivilliga ensamheten.

Resursteam har införts i vissa verksamheter för att förbättra personalkontinuiteten och täcka frånvaro, bland annat inom hemtjänsten där ett arbete har påbörjats för att ha geografiskt mindre arbetsgrupper i syfte att öka kontinuiteten för de äldre.

Stjärnmärkt är en utbildningsmodell inom demens som syftar till att ge medarbetarna kunskap och verktyg för att kunna utveckla det personcentrerade arbetet. Under året har hemtjänsten och Alströmerhemmets vård- och omsorgsboende har under året blivit stjärnmärkta och Tryggt Mottagande har behållit sin stjärnmärkning.

I november 2022 beslutade nämnden att S:t Eriks vård- och omsorgsboende ska övergå i egen regi när nuvarande entreprenadavtal löper ut 31 januari 2024. Förberedelser inför övertagandet har skett under året. Boendet kommer att ingå i Alströmerhemmets organisation.

De flesta förskolorna har under året gett barnen möjlighet att ta del av professionella kulturupplevelser, framförallt genom stadens erbjudande från KULAN.

Arbetet för att etablera samlingslokaler/ kulturhus på Kungsholmen har fortgått. Kungsholmens föreningsråd har under hösten fått bidrag av kulturnämnden för att etablera en plats för kultur och föreningsverksamhet på Kungsholmen.

Kungsholmens parker och grönområden är platser för aktivitet och återhämtning samt bidrar till en rik kulturhistoria. I syfte att möta behovet av attraktiva, trygga och tillgängliga lekmiljöer på Kungsholmen har arbetet med ett antal projekt fortgått under året. Nämnden har fått särskilda medel för att förbättra kungsholmsbors och besökarnas möjlighet till vistelse vid vatten. Med hjälp av dessa medel slutfördes bland annat renoveringen av Fredhällsbadets bryggor under våren.

Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Förvaltningens bedömning är att det arbete som genomförts under året bidragit till att inriktningsmålet nås. Bedömningen grundas på att tre av fyra mål för verksamhetsområdet som är kopplade till inriktningsmålet har uppfyllts helt och ett delvis.

Förvaltningen har bidragit till inriktningsmålet bland annat genom att minska användandet av plast, öka medvetenheten om elförbrukningen, att medarbetarna i första hand väljer kollektivtransport vid resor samt ett fokus på ekologiska matvaror

Ett samarbete med fokus på hållbarhet inleddes under året med ett tiotal företag som verkar inom stadsdelsområdet, i syfte att dela goda exempel för hur jobbet med hållbarhet kan fortgå.

En informationsfilm om plast har producerats för att nå och engagera medarbetarna i arbetet med att minska verksamheternas plastförbrukning. Filmen kommer vara central i arbetet med att minska onödig plastförbrukning även under 2024. Inom förskolan har inköp av plast minskat när det gäller plasthanskar, skoskydd, soppsåsar.

Resultatet för andelen ekologiska livsmedel har förbättrats men årsmålet nås inte, trots kontinuerlig information och riktade insatser. En ytterligare utmaning gällande att nå årsmålet med andelen ekologiska livsmedel och måltider är att utbudet av ekologiska varor hos leverantörerna är begränsade samt höga priser i en tid med ökad inflation.

Vid transporter av mat mellan förskolor har cykeltransporter prioriterats. Inom socialtjänsten har klimatsmarta transportmedel som cykel, elcykel, elsparkcykel, kollektivtrafik, tåg och promenad använts. Inom hemtjänsten har medarbetarna uppmanats att använda elcyklar. Förvaltningen ansökte om klimatinvesteringsmedel för fler elcyklar, men beviljades inte detta.

Skyfallshantering och skyfallsledning har utarbetats tillsammans med trafikkontorets skyfallsstrategier. Åtgärder som utförts, bland annat längs Karlbergskanalen, ska minimera risken för erosion, ras och skred och bidra till goda promenadmöjligheter samt till

klimateanpassning och en klimatpositiv miljö. Under året har särskilda medel för biologisk mångfald nyttjats till att genomföra friställning av ek och tall, exempelvis längs med Fredhällsklipporna och vid Oxhålsberget på Stora Essingen. I samarbete med trafikkontoret har arbetet med att leda om dagvatten från Lilla Västerbron till Regnparken i Rålambshovsparken slutförts och allt dagvatten från körbanor och gångcykelbanor från Lilla Västerbron leds numera ner och tas om hand lokalt i parkens stora biofilter.

Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

Förvaltningens bedömning är att det arbete som genomförts under året bidragit till att inriktningsmålet nås. Bedömningen grundas på att alla sju mål för verksamhetsområdet som är kopplade till inriktningsmålet har uppfyllts helt.

För att säkerställa en långsiktigt hållbar ekonomi har ett fortlöpande och kontinuerligt arbete med ekonomiska analyser och stöd till chefer och administratörer, genomförts under året, vilket bedöms bidragit till både en effektiv resursanvändning och ökad resursmedvetenhet. Under november flyttade stora delar av de myndighetsutövande och administrativa verksamheterna till Tekniska nämndhuset. Ett av målen vid flytten var att återanvända så mycket inventarier och utrustning som möjligt. En uppföljning av detta efter genomförd flytt visar 85 procent var återbruk och renovering av befintliga inventarier och 15 procent nyinköp.

Andelen hushåll på Kungsholmen som uppbar ekonomiskt bistånd till sin huvudsakliga försörjning är fortsatt låg, men har ökat något under hösten till följd av lågkonjunkturen, från 140 i januari 2023 till 157 i oktober 2023. Ökningen avser samtliga målgrupper: långtidsarbetslösa, sjukskrivna och socioekonomiska. Det har även varit en fortsatt ökning av samtal invånare som söker vägledning och råd angående sin privatekonomi.

Under året har arbetet fortgått för att minska andelen brukare i akut logi och motivera brukare som bott länge på akutboenden till andra och mer hållbara boendelösningar. Arbetssättet har bidragit till att antalet nätter på härbärge har minskat.

För att stärka samverkan kring det vräkningsförebyggande arbetet på en organisatorisk nivå har representanter från socialtjänstavdelningen och äldreomsorgsavdelningen gemensamt kartlagt det nuvarande samarbetet avdelningarna emellan samt vilka utvecklingsområden som finns.

Medarbetare i Stockholm ska ges förutsättningar att kunna göra ett bra jobb. Förvaltningen har förbättrat resultaten i årets medarbetsenkät inom flera områden. AMI (aktivt medskapandeindex) ligger på 84, vilket är en ökning med fyra indexenheter från föregående år. Även ledarskapsindex har ökat med fem indexenheter från föregående år. Arbetet med att öka andelen trygga anställningar genom att minska de ofrivilliga deltidsanställningarna och andelen timavlönade har fortsatt.

Arbetet med att stärka beredskapen genom aktiva åtgärder och kontinuitetsplanering har fortgått under året. Det finns tre utsedda Trygghetspunkter som kan aktiveras vid särskilda händelser. Två av trygghetspunkterna, Essinge kyrka och S:t Görans kyrka är i samverkan med Västermalms församling. En trygghetspunktsplan har fastställts.

I årets medborgarundersökning svarade 91 procent av invånarna på Kungsholmen att de

känner sig trygga att bo i sin stadsdel, samma resultat återfanns även i Trygghetsmätningen. Den samlade bedömningen är att de samarbeten och åtgärder som bedrivits under året har haft en positiv effekt på den upplevda tryggheten på Kungsholmen.

För att skapa platsaktivering runt den öppna drogscegen har den första aktiviteten genomförts i form av ett vinterdisco på Fridhemsplan. Vinterdiscot genomfördes tillsammans med flera företagare och Västermalms församling. och fylldes av musik, dans, fika och medborgardialog. Mellan 200-250 personer i olika åldrar deltog.

En förvaltningsövergripande arbetsgrupp med fokus på mänskliga rättigheter och med representanter från olika verksamhetsområden, har kartlagt hur olika gruppers perspektiv, såsom nationella minoriteter, barns rättigheter, hbtqi, lyfts inom respektive verksamhetsområden. Detta arbete kommer att fortsätta även under 2024. Medarbetare deltar också i det stadsövergripande nätverket för mänskliga rättigheter för att ta till sig och dela goda exempel i det fortsatta arbetet.

Nämndens arbete under 2023 utifrån direktiven för samtliga nämnder

Hur nämnden arbetar utifrån direktiven beskrivs under relevanta mål för verksamhetsområdet.

Långsiktigt hållbar ekonomi

Förvaltningen säkerställer en långsiktig hållbar ekonomi bland annat genom effektiv resursanvändning och lokalförsörjning, med ekonomiska analyser samt kontinuerligt stöd och avstämningar med budgetansvariga chefer. Världsläget med lågkonjunktur, hög inflation, höjda räntor, kriget i Ukraina och även vissa efterdyningar av pandemin, är faktorer som försvårar prognosarbetet. Se vidare mål 3.1 och 3.5.

Klimatpolitik- hela stadens ansvar

Miljö- och klimatarbetet fortlöper utifrån miljöprogrammet och miljö- och klimathandlingsplanen. Förvaltningen har verkat för minskad konsumtion av exempelvis plast och engångsartiklar, återbruk av möbler och inventarier och åtgärder för biologisk mångfald. Förvaltningen har även inlett ett samarbete med ett antal företagare på Kungsholmen med fokus på hållbarhet. Se vidare mål 2.1, 2.2, 2.3 och 2.4.

Innovation, digitalisering och upphandling

Arbetet utgår från stadens Kvalitetsprogram, där innovation och digitalisering ingår. Förvaltningen har deltagit i de stadsgemensamma upphandlingarna. Som del i innovationsarbetet har en medarbetare deltagit i stadens Innovations- utvecklingsnätverk och i Innovationsledarutbildning för nyckelfunktioner som staden anordnat. Syftet är att förstärka och vidareutveckla det befintliga kvalitetsarbetet. Förvaltningen har infört det nya videomötesverktyget *Zoom X* och förberedelse inför implementeringen av stadens nya planeringsverktyg *Hypergene* har påbörjats. Se vidare mål 3.5, 3.7 och avsnittet systematiskt kvalitetsarbete.

Staden som arbetsgivare

Arbetet med trygga anställningar och ökad frisknärvaro har fortgått under året och kommer att fortsätta även 2024. Genom arbete i ledningsgrupperna med stadens chefsprofil utvecklas ledarskapet för att på bästa sätt kunna leda sin verksamhet. Se vidare mål 3.4.

Samverkan för en trygg och säker stad

Platssamverkan och samverkansöverenskommelsen med polisen utgör väsentliga delar av basen för det trygghetsskapande arbetet på Kungsholmen. Flera verksamheter har tagit fram ett livsmedelslager. Med anledning av att Säkerhetspolisen (SÄPO) beslutade att höja terrorhotnivån genomförde samtliga verksamheter en översyn av säkerhets- och trygghetsskapande åtgärder. Förvaltningen samverkar med Regionen och det lokala näringslivet i trygghetsfrågor för ett ökat engagemang hos alla aktörer. Se vidare mål 3.5 och 3.6.

Samverkan för trygga barn och ungdomar med rättvisa livsvillkor

Samverkan med polis, skola och förskola har fortgått för att tidigt identifiera barn och ungdomar som kan behöva stöd och insatser, bland annat med gemensamma informationstillfällen mellan socialtjänst och förskola med fokus på vilket stöd som finns att få hos socialtjänsten, vad som händer vid en orosanmälan till socialtjänsten och vad personalen bör tänka på inför att man ska göra en orosanmälan. Projektet "skolsociala team plus" har påbörjats i samband med skolstarten där socialtjänsten samverkar med skolan för att ytterligare förbättra barn och ungas skolresultat. Antalet platser som ungdomar kunde söka för att få feriearbeten ökade jämfört med tidigare år. Se vidare mål 1.1, 1.2, 1.3, 1.5, 3.2 och 3.3.

Ett Stockholm med hållbar tillväxt

Arbetet för en hållbar tillväxt har utgått från fokusområdena i stadens näringslivspolitik. Under året har löpande dialog förts med företagareföreningar som verkar på Kungsholmen i syfte att skapa ett gott företagsklimat. Ett samarbete med fokus på hållbarhet har påbörjats under året med ungefär tio företag som bedriver verksamhet inom stadsdelsnämndområdet. Se vidare mål 2.3, 3.2 och 3.6.

Stockholm som kulturellt centrum

Föreningsstöd har beviljats till föreningar som kompletterar nämndens egna verksamheter samt i syfte att uppmuntra engagemang i föreningslivet på Kungsholmen. Därutöver följs föreningsrådets arbete för etablering av nya mötesplatser. I stadsdelsområdets parker ges möjlighet till rekreation, lek och kulturella upplevelser, såsom biovisning i Råambshovsparken. Se vidare mål 1.5.

Samverkan för ökat bostadsbyggande och en hållbar stadsutveckling

Förvaltningen deltar i stadsövergripande arbetet och lämnar synpunkter när förslag kan få påverkan för kungsholmsborna, såsom granskning av handlingar gällande arbetstunnel för ny tunnelbana, idrottshall i Kontradsberg, finplanering av park på Lilla Essingen och förslag till fotbollsplan vid Kristineberg strandpark och samarbetar och samverkar med exempelvis trafikkontoret och exploateringskontoret i detta. Se vidare mål 3.1 och 3.6.

En hållbar och demokratisk stad

Synpunkter har lämnats till stadsledningskontoret kring hur staden kan stötta och ge information om medborgarbudget. Parker och grönområden är öppna, jämlika, jämställda och tillgängliga mötesplatser för både kungsholmsbor och besökare. Förvaltningen inväntar information för hur arbetet med lokal utvecklingsplan ska fortgå. Se vidare mål 3.7.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål: 1. Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

● Uppfylls helt

Analys

Nämnden har bidragit till att uppfylla kommunfullmäktiges inriktningsmål *Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden*. Till inriktningsmålet hör fem mål för verksamhetsområdet och tio nämndmål. Bedömningen grundar sig på att fyra av fem verksamhetsområdes mål uppfylls och åtta underliggande nämndmål bedöms uppfyllas helt och två delvis.

För **KF:s mål för verksamhetsområdet 1.1**, *Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid*, gör förvaltningen bedömningen att målet har uppfyllts helt. Antalet besökare på fritidsgårdarna har ökat och besökarna har varit delaktiga med att påverka vilka aktiviteter som ska erbjudas. Parklekarna har erbjudit utomhusaktiviteter med fokus på rörelse och kultur och under sommaren har kostnadsfria aktiviteter anordnats som riktade sig till sommarlovslediga barn och unga.

För **KF:s mål för verksamhetsområdet 1.2**, *Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan*, gör förvaltningen bedömningen att målet har uppfyllts helt. Resultatet för KF: indikatorer ligger mycket nära KF:s och nämndens årsmål. För att säkerställa kvalitet och hållbarhet i förskolan har verksamheterna genomfört aktiviteter för språkutveckling, naturvetenskap, matematik, kultur och fysisk aktivitet. Det språkutvecklande arbetet har varit ett prioriterat område. Samverkan med vårdnadshavare och socialtjänsten för tidiga insatser har utvecklats under året. Förskolorna har arbetat med rörelse och fysiska aktiviteter där lek har haft en central plats.

För **KF:s mål för verksamhetsområdet 1.3**, *Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst*, gör förvaltningen bedömningen att målet har uppfyllts helt. Bedömningen grundar sig på att kunskapshöjande insatser har genomförts för att kunna erbjuda klienter tidig kontakt med socialtjänsten och samordnade insatser. Insatser för att möjliggöra deltagande i samhällslivet har varit centralt och utveckling av samverkan med civilsamhället har resulterat i en ny mötesplats. Under året har arbetet med kunskapshöjande insatser fortgått för att medarbetarna ska kunna uppmärksamma och fråga om våld i nära relation. Samverkan med skola och förskola har intensifierats och barns delaktighet vid kontakt med socialtjänsten har ökat. För att stärka skyddsfaktorer följs barns skolresultat upp i barnavårdsutredningar och vid placeringar och föräldraskapsstöd erbjuds föräldrar för att motverka normbrytande beteende.

Ett fortsatt utvecklingsområde gäller upplevelsen av att inte vara diskriminerad, trygghet och möjligheten att påverka insatsens utformning för personer med funktionsnedsättning. Årsmålen för indikatorerna nås inte. Under året har arbetet fortgått med delaktighet för att

tryggheten och möjligheten till att påverka insatsen ska öka. Detta arbete kommer att fortgå under 2024. Därtill kommer en satsning på kommunikation mellan medarbetare och brukare att ske för att ta fram anpassade kommunikationssätt för att brukarna ska bli förstådda. Kommunikation är centralt eftersom möjligheten att bli förstådd kan påverka livskvaliteten och kvaliteten i insatserna.

För **KF:s mål för verksamhetsområdet 1.4, *Stockholm ska vara en bra stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet***, gör förvaltningen bedömningen att målet har uppfyllts delvis. Till grund för bedömningarna av måluppfyllelse är resultatet på indikatorerna, där ett flertal inte når uppsatta årsmål, vilket bidrar till att ett underliggande nämndmål har uppnåtts delvis. De flesta av indikatorerna bygger på utfall av olika brukarundersökningar, där svarsfrekvensen är låg.

Den sammantagna bedömningen är att verksamheterna har levererat utifrån förväntan och håller en god kvalitet. Mötesplatsen för seniorer har erbjudit ett varierat utbud av aktiviteter med syfte att ge äldre en meningsfull vardag och minska ofrivillig ensamhet. Verksamheterna har sedan försommaren och ut året haft en extra medarbetare anställd med uppgift är att erbjuda äldre promenader och utevistelser. Förebyggande insatser och kompetensutveckling har inneburit exempelvis anställning av SIP-samordnare, sakkunnig i kognition, äldrevägledare, hälsopedagog och musikkraft inom hemtjänsten. Bedömningen grundar sig på det fortlöpande och kontinuerliga arbetet som fortgått under året för att äldre ska få en individanpassad vård och omsorg av god kvalitet, där den äldre kan känna sig trygg och leva ett självständigt liv och brukarundersökningar visar en hög nöjdhet hos de äldre. De planerade aktiviteterna har genomförts och nämndmålets förväntade resultat anses uppfyllda. Verksamheterna utvärderas även kontinuerligt genom analys av kvalitetsuppföljningar på individnivå, verksamhetsuppföljningar, anmälda och oanmälda verksamhetsbesök, egenkontroller, avvikelserapportering samt avstämningar.

För **KF:s mål för verksamhetsområdet 1.5, *Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv***, gör förvaltningen bedömningen att målet har uppfyllts helt. Bedömningen grundar sig på att meningsfulla aktiviteter och social samvaro oavsett kön, bakgrund och funktionsförmåga har erbjudits. Arbetet för att etablera ett kulturhus på Kungsholmen har fortgått och med stöd av stadsdelsnämnden och kulturnämnden har Föreningsrådet etablerat en lokal – en start för ett kulturhus – i ett hus i Landstingsparken.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.1 Alla barn och ungdomar ska ges möjlighet till jämlika uppväxtvillkor och trygghet samt en rik fritid

 Uppfylls helt

Analys

Bedömningen är att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen görs utifrån att det underliggande nämndmålet med förväntade resultat bedöms uppfyllas helt och att årsmål för en underliggande indikator uppnåtts helt och två delvis samt att nämndens aktiviteter som bidrar till måluppfyllnaden har genomförts.

Alla barn och ungdomar på Kungsholmen erbjuds meningsfulla fritidssysselsättningar

Fritidsgård

På Kungsholmen bedrivs fritidsverksamhet genom fritidsgården Kuggen som ligger i Råambhovsskolans fritidslokaler. Tillsammans med Norra Innerstadens stadsdelsförvaltning drivs fritidsgårdarna Lili, med målgrupp barn och unga som identifierar sig inom hbtqi, samt fritidsgården Tre Liljor där målgruppen är barn och unga med funktionsvariation. Fritidsgårdarna erbjuder ett varierat fritidsutbud och aktiviteterna anpassas efter besökarnas önskemål med syfte att främja delaktighet, rörelse och demokrati. 95 procent av de som har svarat på brukarundersökningen ansåg att de fick vara med och påverka vilka aktiviteter som ska genomföras. I samma undersökning har 71 procent (28 personer) svarat att de är nöjda med fritidsutbudet. 20 procent av de svarande (åtta ungdomar) har uppgett att de varken är nöjda eller missnöjda med utbudet, åtta procent (tre personer) svarade att de inte alls är nöjda. På en uppföljande fråga om vad besökarna har saknat saknar svaret flera att de vill kunna spela tv-spel, kunna umgås med vänner och några har önskat fler tjej-kvällar. Utifrån resultatet har tjejkvällar genomförts och tv-spel och konsoler köpts in.

Under året har fritidsverksamheten arbetat med att höja antalet besökare på Kuggen, vilket har bidragit till en ökning från 1790 besökare föregående år till 1951 besökare för 2023 (t.o.m. november). Könsfördelningen har varit 60 procent pojkar och 40 procent flickor och är i stort samma som för 2022. Arbetet med att få fler flickor att öka intresset för fritidsgårdar har inte uppnått önskad effekt trots olika insatser utifrån önskemål från flickorna. De insatser som genomförts är tjejkvällar där flickor tillsammans har lagat mat, pysslat och haft nagelsalong. Att fler pojkar än flickor besöker fritidsverksamhet är en utmaning i staden i stort.

För att öka antalet besökare till fritidsgården Lili har möjligheten till att erbjuda en digital fritidsgård undersökts tillsammans med Norra Innerstadens stadsdelsförvaltning. Den digitala fritidsgården skulle komplettera de ordinarie öppettiderna men på grund av sammanläggningen mellan stadsdelarna Östermalm och Norrmalm var inte detta genomförbart. Fritidsgården Tre Liljor har under året deltagit i större aktiviteter såsom Funkisfestivalen och gatupratarna har använts för att synliggöra att fritidsgården finns och vilka aktiviteter som erbjuds.

För att kunna utveckla fritidsgårdar i enlighet med Stockholms stads strategi för fritids- och ungdomsgårdar har förvaltningen undersökt hur detta kan genomföras. Ett alternativ som undersöktes var att samordna Kungsholmens och Norra Innerstadens fritidsverksamhet, men Norra Innerstaden ansåg inte att det fanns möjlighet att utöka deras verksamhet på grund av sammanläggningen av stadsdelsförvaltningarna Östermalm och Norrmalm. Förvaltningens arbete med att hitta en lösning för att utveckla fritidsgårdar kommer att fortsätta 2024. Arbetet med att se över organiseringen av fritidsbibliotek kommer också att fortsätta nästa år eftersom detta arbete är avhängigt av hur fritidsgården ska organiseras.

Parklek

Råambshovs och Kronobergs parklekar har under året erbjudit barn och ungdomar många aktiviteter med fokus på rörelse och kultur, bland annat genom allsång och dans för förskolebarn och andra besökare på Kronobergs parklek och nationaldagsfirande på Råambshovs parklek. Båda parklekarna har erbjudit sommarlovsaktiviteter där barnen fått

prova på bland annat zumba, basket och hockey. Under hösten har två välbesökta familjefester genomförts då respektive parklek haft öppet på en lördag.

I början av juni brann parkleksbyggnaden i Kronobergsparken ned till grunden. Sedan augusti har parkleken varit bemannad och erbjudit uteverksamhet. Bodarna med cyklar, lekmaterial, grill och snickeri var oskadda efter branden, vilket har möjliggjort utomhusaktiviteter. Nämnden tog beslut i september där de gav förvaltningen i uppdrag att påbörja planeringen av ett nytt parklekshus tillsammans med fastighetskontoret. Parallellt med detta har arbetet med att ta fram ett förslag till tillfällig paviljong fortgått. Paviljongen kan förhoppningsvis vara på plats våren 2024.

Nämnden tog i april beslut om att förlänga samarbetet med den ideella föreningen Vängåvans vänner som driver parkleksverksamhet på Stora Essingen. Förvaltningen även deltagit i arbetet med att ta fram riktlinjer för stadens parklekar. I juni fattade kulturnämnden beslut om riktlinjerna och har överlämnat dessa till kommunfullmäktige för vidare beredning.

Öppna förskolan

Inom stadsdelsnämndsområdet finns två kommunala öppna förskolor, på Kristinebergs strand och i Rålambshovsparken. Öppna förskolorna är eftertraktade mötesplatser för föräldrar på Kungsholmen. Under året har föräldrar med barn i åldern 0-2 år erbjudits att delta i ABC-träffar. ABC (Alla Barn i Centrum) är ett föräldrastödsprogram med syfte att stärka familjerelationer och hjälpa föräldrar att handskas bättre med olika vardagssituationer som kan uppstå.

Under året har samarbetet utvecklats mellan de två öppna förskolorna och pedagogerna ingår numera i samma arbetslag. Detta har ökat likvärdigheten och samsynen hos pedagogerna gällande planering och innehåll av verksamheten. De har tillsammans firat öppna förskolans dag med en professionell kulturupplevelse i form av babysalsa och uppmärksammat barnkonventionens dag tillsammans med besökarna.

Sommarlovsaktiviteter

502 barn sökte kolloplats, vilket är något fler än förra året då 464 barn sökte plats. Alla barn som sökt har erbjudits plats och 367 barn tackade ja. 226 av de som tackade ja var flickor och 146 var pojkar, vilket är en liknande fördelning som förra året.

Under sommaren anordnades sommarlovsaktiviteter med fokus på att främja rörelse och social gemenskap, aktiviteterna hölls i Rålambshovsparken, Kronobergsparken och i olika idrottshallar. Förvaltningen upphandlade Djurgårdens idrottsförening att hålla i olika sportaktiviteter med syfte att främja rörelse. Utöver sportaktiviteter erbjöds bland annat schackspel och biobesök för att främja social gemenskap. Alla aktiviteter som anordnades var gratis. Trots intensiva informationskampanjer kom enbart en handfull ungdomar per dag. Antalet deltagare är likvärdigt med tidigare år, vilket kan tolkas som att intresset för sommarlovsaktiviteter på Kungsholmen är lågt. Hbtqi-fritidsgården Lili hade sommarlovsaktiviteter som anordnades tillsammans med Norra innerstaden i Humlanhuset på Östermalm, även där var deltagandet lågt och endast fyra personer deltog under de tre aktivitetsdagarna.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kulturnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med fastighetsnämnden utforma en strategi för användande och utveckling av parkleksverksamheten och användning av parkleksbyggnader	2023-01-01	2023-06-30	

Nämndmål: 1.1.1 Alla barn och ungdomar på Kungsholmen erbjuds meningsfulla fritidssysselsättningar

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden når det förväntade resultatet genom att skapa förutsättningar för att barn och unga som växer upp på Kungsholmen har tillgång till meningsfulla fritidssysselsättningar. Parklekarna och fritidsgårdarna är trygga, jämlika och jämställda vilket innebär att alla barn kan ta del av meningsfulla fritidssysselsättningar. Utifrån mål 5, jämställdhet, och mål 10, minskad ojämlikhet, i Agenda 2030 ska fritidsgårdarna följa upp sina verksamheter på ett sätt som möjliggör analyser gällande skillnader i kön, könsöverskridande identitet eller uttryck och funktionsnedsättning. Detta för att öka jämlikheten och nå grupper som idag inte besöker verksamheterna.

Förvaltningen utvecklar sina fritidsgårdar i enlighet med Stockholms stads strategi för fritids- och ungdomsgårdar. Under 2023 kommer förvaltningen medverka i arbetet med att ta fram en strategi för parklekarna som samordnas av kulturnämnden.

Barn och unga får genom parklekar och fritidsgårdar kunskaper som gör dem redo att möta vuxenvärlden och de ges möjligheter att utvecklas efter sina egna förutsättningar. En meningsfull fritid främjar långsiktig hälsa, lärande och sociala förmågor. Verksamheterna har ett tydligt barnperspektiv och barn och unga har möjlighet att påverka sin fritidsverksamhet och uppmuntras att bidra till aktiviteter. Parkleken erbjuder pedagogiska och lekfulla miljöer.

Under året ska utvecklandet av ett fritidsbibliotek på Kungsholmen utredas. Fritidsbibliotek innebär att barn och unga i området får möjlighet att låna sport- och fritidsutrustning för att prova på olika aktiviteter.

Förväntat resultat

Fritidsgårdarna utvecklas och har fler besök (jmf år 2022)

Parklekarna erbjuder aktiviteter med fokus på utevistelse och rörelse

Öppna förskolan är en mötesplats för vårdnadshavare och barn som inte börjat på förskola

Barnen på Kungsholmen erbjuds kolloverksamhet

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel besökare som är nöjda med parklekens verksamhet	94,17 %				95 %		2023

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Analys 223 personer har besvarat brukarenkäten som avser parkleksverksamhet i Rålambshovsparken och Kronobergsparken. Resultatet visar att 97 procent av de svarande har uppgett att de är nöjda med verksamheten i Rålambshovs parklek och 87 procent är nöjda med verksamheten i Kronobergs parklek. En anledning till att Kronobergs parklek fått ett lägre resultat är att parklekshuset och lekredskap brann ner i somras samt att gungor och andra lekredskap monterats ner under hösten för att bytas ut.							
	Barn och unga som besöker fritidsgården upplever sig vara trygga	94,87 %			95 %		2023
	Barn och unga som besöker fritidsgården är nöjda med utbudet av aktiviteter som erbjuds.	71,79 %			85 %		2023
Analys Totalt svarade 39 personer på enkäten. Åtta personer svarade att de varken är nöjda eller missnöjda och tre personer svarade inte alls. På en uppföljande fråga om vad som saknas på fritidsgården så svarar flera att de vill kunna spela tv-spel och att de vill kunna köpa godis. Utifrån resultatet av frågan har nya konsoler och tv-spel köpts in.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Fritidsgårdarna ska anordna aktiviteter som främjar rörelse och social gemenskap såväl inomhus som i parker och naturmiljöer.	2023-01-01	2023-12-31	
 Förvaltningen ska se över fritidsgårdarnas, parklekarnas och den öppna förskolans verksamheter samt kulturfrågor och hur dessa ska organiseras.	2023-01-01	2023-04-30	
 Förvaltningen ska se över organisering av fritidsbibliotek	2023-01-01	2024-12-31	
Analys Denna aktivitet kommer att fortsätta under 2024.			

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan

 Uppfylls helt

Analys

Bedömningen är att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen görs utifrån att det underliggande nämndmålet med förväntade resultat bedöms uppfyllas helt, och att årsmål för en underliggande indikator uppnåtts helt och tre delvis samt att nämndens aktiviteter som bidrar till måluppfyllnaden har genomförts.

Till grund för denna bedömning ligger också resultat av uppföljningar inom förskolorna. Uppföljningarna visar att barnen inom Kungsholmens kommunala förskolor har erbjudits en god kvalitet i omsorg, utbildning och undervisning och att detta sammantaget bidragit till att barnen getts likvärdiga möjligheter till utveckling och lärande.

Förskolan är likvärdig och främjar barns utveckling och lärande

Förskolorna på Kungsholmen har ett fungerande vardagsarbete och en god kvalitet.

Resultaten i årets förskoleundersökning har förbättrats jämfört med 2022 och visar att vårdnadshavarna bedömer att Kungsholmens kommunala förskolor har höjt sin kvalitet. På frågan "Jag är som helhet nöjd med mitt barns förskola" har Kungsholmens förskolors resultat ökat till 89 jämfört med 86 förra året, vilket är det tredje högsta resultatet bland stadsdelsförvaltningarna.

Alla förskolor får höga resultat för frågor som gäller trygghet och ett respektfullt bemötande.

Det finns flera anledningar till att resultaten i förskoleundersökningen förbättrats. En av det viktigaste är att förvaltningen och rektorerna har fokuserat på uppföljningen av förskolor med lägre resultat. Det har också gjorts satsningar på att förbättra arbetsmiljön för pedagogerna vilket påverkat den pedagogiska kvaliteten positivt.

Varje höst går en enkät ut till alla vårdnadshavare vars barn börjat på en kommunal förskola på Kungsholmen under augusti till september månad. Resultatet från enkäten visar att cirka 97 procent av drygt 300 svarande vårdnadshavare var nöjda eller mycket nöjda med inskolningen av sitt barn. Den största orsaken till att vårdnadshavarna är nöjda är att de upplevde personalen på förskolorna som kompetenta, engagerade, och lyhörda.

Alla förskolor arbetar aktivt med barns inflytande och delaktighet, vilket blir synligt i den pedagogiska dokumentationen.

Alla förskolor har egna mål och förväntade resultat gällande det språkutvecklande arbetet. Det målstyrda arbetet har gett effekt gällande undervisning av språk och kommunikation. I årets förskoleundersökning har resultaten förbättrats från 81 till 84 för frågan "Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sitt språk". Samarbetet med biblioteken har ökat och högläsningen har utvecklats på många förskolor. Flera förskolor arbetar med lekvärldar där högläsning av böcker kopplas till lekvärldar av bokens innehåll. En enhet lyfter fram i sin analys att arbetet med lek är mycket språkutvecklande för barnen.

Biblioteksbesök bidrar också till en variation i litteratur och både bok-appar och biblioteket har använts för att lyssna på litteratur på olika språk. Många förskolor låter barnen göra digitala berättelser med hjälp av appar.

Förskolorna har under året fortsatt fördjupningsarbetet med lek vilket bland annat innebär att pedagogerna iscensätter olika lekmiljöer som utvecklar, utmanar och inspirerar barnen till lek. Pedagogerna deltar som medlekare och kan också gå ur leken för att observera barnen och utmana dem. Leken har getts plats på alla förskolor men den iscensatta leken där pedagogerna tar en aktiv roll behöver utvecklas på flera förskolor. En enhet lyfter fram i sin analys att det mest centrala som framkommer kring vad leken haft för betydelse för barnen är att den starkt bidragit till positiva relationer mellan barnen och ett inkluderande förhållningssätt till varandra.

Under höstterminen påbörjade fyra förskolor ett Erasmussamarbete med förskolor på Island. Förskollärare har besökt vänförskolor i Reykjavik där de följt sina kollegors arbete med fokus på lek och social hållbarhet. Alla rektorer och biträdande rektorer deltar i detta utvecklingsarbete för att sprida kunskap och utveckla arbetet med lek på alla förskolor.

Arbetet med *Speciella lekgrupper* har fortsatt och utvärderingen innan sommaren visar att

barnens sociala kompetens har utvecklats och att de deltar i lekar med andra barn i högre grad än tidigare. Flera specialpedagoger har haft interna nätverk för pedagogerna om hur de kan arbeta praktiskt med tydliggörande pedagogik. Det har bland annat bidragit till att barnen fått en tydligare bild av sin dag på förskolan; vad ska hända, när, hur och med vilka.

Satsningen för att höja kvaliteten på maten i förskolorna och skapa en större likvärdighet mellan förskoleköken har fortsatt. Köksmästarna har tillsammans med kockarna utvecklat menyerna på förskolorna och även tagit fram ett arbetsmaterial för att arbeta med matråd där barnen görs delaktiga. Andelen ekologisk mat har ökat till 67 procent och koldioxidvärdena har minskat, på grund av den gemensamma menyn som alla kockar utgår från.

Utbud och efterfrågan av förskola på nationella minoritetsspråk

Två familjer har anmält intressen för förskola med finskspråkig personal och de står i kö till fristående förskolor med den språkliga inriktningen. Inga familjer har anmält intresse för förskola på samiska eller meänkieli.

Kungsholmens kommunala förskolors kommunikation är tydlig och enhetlig

Förskolorna dokumenterar barnens lärande genom att skriva grupplärloggar i Skolplattformen. En uppföljning av förskolornas grupplärloggar har gjorts med rektorer och biträdande rektorer. Resultatet visar att mycket av den planerade undervisningen och barnens lärande har synliggjorts i lärloggarna och att pedagogerna kan utveckla arbetet med att synliggöra barnens frågor och inflytande i undervisningen.

Pedagogerna beskriver att vårdnadshavare uttrycker en stor nöjdhet både i samband med utvecklingssamtal och uppföljningssamtal och i andra dialoger. Alla förskolor bjuder in till väl förberedda visningar och får ofta positiv feedback från dessa.

95 procent av vårdnadshavarna som skolat in sina barn under hösten var nöjda med informationen inför förskolestarten.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	35,3 %	2,5 %	32,8 %	35,6 %	33 %	33 %	VB 2023
  Antal barn per grupp	16,2 barn/avd.			16 barn/avd.	15	15	VB 2023
Analys Barngruppernas storlek är i genomsnitt 16,2 barn per grupp vilket är högre än motsvarande period förra året då genomsnittet var 16 barn per grupp. En bidragande anledning till att barngruppernas storlek inte når KF-målet är att förskolornas lokaler är utformade för avdelningar med 16-21 barn. Förskolornas arbetssätt och utformningen av den pedagogiska miljön innebär att barnen delas in i mindre barngrupper under dagen. Förvaltningens bedömning är att personalens kompetens och kontinuiteten i arbetslagen är avgörande för kvaliteten, vilket bekräftas av de höga resultaten i förskoleundersökningen. Förvaltningen har under hösten tillsammans med rektorerna sett över möjligheterna att minska några barngruppers storlek.							
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	5,21 st			5,29 st	4,9	4,9	VB 2023
Analys Antal barn per personal är i genomsnitt 5,2 vilket är något lägre än för samma period förra året då det i genomsnitt var 5,3 barn per personal. Resultaten varierar från 5,1 till 5,6 barn per personal för de fyra olika förskoleenheterna. Skillnaden mellan							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
<p>förskolor och enheter beror i första hand på att barngrupper med resurspersonal för barn i behov av särskilt stöd har en högre personaltäthet. Det är generellt fler barn per personal i äldre barnsgrupperna och färre i yngre barnsgrupperna. Förskolornas arbetssätt och utformningen av den pedagogiska miljön innebär att barnen delas in i mindre barngrupper under dagen. Förskoleundersökningen och andra uppföljningar visar att det är hög kvalitet på förskolorna och att de når läroplanens mål.</p>							
 	Förskollärartäthet	15,7 st			15,5 st	15,5	VB 2023
<p>Analys</p> <p>Resultaten för året är 15,7 barn per förskollärare vilket innebär att förskollärartätheten ökat under året. I tertialrapport 2 var motsvarande resultat 16 barn per förskollärare och i tertialrapport 1 då det var 16,5 barn per förskollärare. Det finns förskollärare som ansvarar för undervisningen i alla 96 barngrupper på Kungsholmens förskolor. På förskolor med lägre resultat finns det barngrupper med två förskollärare per grupp.</p>							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden samt i samråd polis och boende verka preventivt för att öka tryggheten i skolan. Den samverkan ska ske på samma sätt gentemot fristående skolor	2023-01-01	2023-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla stödet till elever med funktionsnedsättningar som går ut gymnasieskola och gymnasiesärskola	2023-01-01	2023-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden och stadsdelsnämnderna utreda hur staden kan förbättra elevhälsans organisation för förskola, grundskola och gymnasieskola, samt utreda möjligheten att införa nyckeltal för elevhälsan	2023-01-01	2023-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med SISAB, förskolenämnden, stadsbyggnadsnämnden och stadsdelsnämnderna införa lekvärdesriktlinjer för förskolegårdar och skolgårdar. Riktlinjerna ska säkra tillräckliga yttorlekar	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 1.2.1 Förskolan är likvärdig och främjar barns utveckling och lärande

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden når det förväntade resultatet genom att barnen får en god omsorg, utbildning och undervisning.

Förskolans uppdrag utgår från de nationella målen i skollagen och förskolans läroplan samt kommunfullmäktiges mål. Uppdraget är i linje med mål 4 i Agenda 2030 om en god utbildning för alla. Grunden för en hög kvalitet är legitimerade förskollärare och utbildade barnskötare. Förvaltningen följer upp andelen legitimerade förskollärare och utbildade barnskötare i samband med tertialrapporter och verksamhetsberättelsen.

Förskollärarna har ett särskilt ansvar för att leda, planera och följa upp undervisningen. Rektorena ska följa förskolornas arbete, utveckla det kollegiala lärandet och ge stöd till de medarbetare som behöver höja sin kompetens. Förskolorna ska under året utveckla

dokumentationen av barnens lärande.

Alla förskolor arbetar medvetet med barnens lärande och språkutveckling med stöd av förvaltningens gemensamma dokument för pedagogiska miljöer och språk. Förskolornas specialpedagoger kommer att erbjuda barnskötare och förskollärare en utbildning om flerspråkighet under året.

Förvaltningen ska följa upp förskolornas fördjupningsarbete med leken för att se till att alla barn får ta del av inspirerande lekmiljöer. Alla förskolor arbetar med att utveckla barns förutsättningar till rörelse och pulshöjande aktiviteter på förskolan. För att nå en likvärdig förskola för alla barn har varje förskoleenhet en specialpedagog anställd. Förskollärarna tar ett gemensamt ansvar för hela förskolans analys och uppföljning av läroplansområdena. Inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet har förvaltningen en regelbunden dialog med rektorerna om varje förskolas kvalitet för att öka likvärdigheten.

Förväntat resultat

Alla förskolor har en väl fungerande organisation och ett väl fungerande systematiskt kvalitetsarbete.

Alla barn erbjuds undervisning och lärande i innehållsrika pedagogiska miljöer.

Alla barn ska ges möjlighet att utveckla sina språkliga och kommunikativa förmågor.

Leken har en central plats på alla förskolor.

Alla förskolor arbetar med rörelse och fysiska aktiviteter

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Arsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel avdelningar som deltar i fördjupningsarbetet om lek	93 %			91 %	90 %		VB 2023
 ♀ Andel vårdnadshavare som upplever att barnet uppmuntras till att utveckla sitt språk	86 %	84	89	84 %	83 %		2023
 ♀ Andel vårdnadshavare som upplever att den pedagogiska miljön på barnets förskola uppmuntrar till lek, utveckling och lärande.	89 %	89 %	89 %	85 %	85 %		2023
Analys Indikatoren bygger på resultatet av frågan "Jag upplever att den pedagogiska miljön på mitt barns förskola uppmuntrar till lek, utveckling och lärande" i förskoleundersökningen.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Alla förskolor arbetar språkutvecklande utifrån språkmodulerna; strategier för språkutveckling och språklig förebild i förskolan	2023-01-01	2023-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Alla förskolor utvecklar kvaliteten i dokumentationen av det enskilda barnets lärande	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Alla förskolor utvecklar sitt arbete med barns rättigheter	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Alla förskolor utvecklar sitt arbete med tydliggörande pedagogik	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Förskoleavdelningen genomför riktade stödinsatser för förskolor med lägre kvalitet för att öka likvärdighet för alla barn.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Förskolornas utemiljöer utvärderas och utvecklas utifrån de gemensamma lekvärdesfaktorerna	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Förvaltningen genomför kompetensutvecklingsinsatser för att öka pedagogernas kunskaper om sexuella övergrepp mot barn	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Förvaltningen ska följa upp riktlinjerna för mat och måltider i förskolan under året	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 1.2.2 Kungsholmens kommunala förskolors kommunikation är tydlig och enhetlig

● Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden når det förväntade resultatet genom en tydlig och faktabaserad kommunikation och ett professionellt bemötande. Pedagogernas bemötande mot barn och vårdnadshavare följs upp genom den årliga brukarundersökningen. Varje höst går förvaltningen ut med en enkät med frågor om hur vårdnadshavare upplevt kommunikationen inför inskolningen av sitt barn. Vårdnadshavarna får ta del av barnens lärande via lärloggar och på utvecklingssamtal. Medarbetarnas nöjdhet med kommunikation och den sociala arbetsmiljön följs upp genom medarbetarenkäten, medarbetarsamtal och andra delar i det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Förväntat resultat

Nya och befintliga vårdnadshavare och medarbetare väljer Kungsholmens förskolor. Förskolornas medarbetare rekommenderar sin arbetsplats. Vårdnadshavare och barn får ett bra bemötande. Förskolornas kommunikation är likvärdig och enhetlig. Samverkan med vårdnadshavarna utvecklas genom lärloggar, föräldramöten och utvecklingssamtal

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel avdelningar som regelbundet publicerar grupplärloggar	92 %			92 %	90 %		VB 2023
● Andel vårdnadshavarna som är nöjda med inskolningen av sitt barn	96,7 %			98,03 %	85 %		2023
Analys							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Indikatorn bygger på resultatet av enkät till vårdnadshavare.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Alla förskolor genomför utvecklingssamtalen med stöd av samtalsmodulen i planering och bedömning	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Alla förskolor ska genomföra riktade kommunikationsinsatser för vårdnadshavarna under året	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Alla förskolor utvecklar sin externa kommunikation och sina inlägg på sociala medier	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst

● Uppfylls helt

Analys

Bedömningen är att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen görs utifrån att tre underliggande nämndmål uppfylls helt och ett delvis samt att nämndens aktiviteter som bidrar till måluppfyllnaden har genomförts.

Verksamheternas arbete utgår från barn och vuxnas behov och fokus och synpunkter och förslag tas om hand och bidrar till utveckling av verksamheterna. Strukturerad samverkan för samordnade insatser för att uppmärksamma invånare i behov av stöd och omsorg har utvecklats under året. Den sammantagna bedömningen är därför att målet för verksamhetsområdet har uppfyllts helt. Ett fortsatt utvecklingsområde är att personer med funktionsnedsättning som är i behov av stöd har möjlighet att påverka insatsens utformning.

Barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver

Godkända skolresultat i grund- och gymnasieskolan är en viktig skyddsfaktor för att motverka utveckling av socialt utanförskap och psykisk ohälsa. Förvaltningen har därför arbetat med att ställa frågor kring skolresultat i alla utredningar samt vid uppföljningar vid placeringar. Egenkontroller som genomförts under året visar att skolresultat följs upp för barn i skolåldern som är placerade, med undantag för uppföljning av en ungdom. Anledningen är att hen har avvikit från sin placering så ofta att skolsituationen inte kunnat stabiliseras. Egenkontroll har även genomförts avseende ärenden som familjerätten har kontakt med och där det finns barn i skolåldern. Frågor om skolresultat har ställts i samtliga ärenden, frågor har även ställts om planering av stöd när man uppmärksammat att ett barn riskerar att inte nå målen. Att uppmärksamma skolresultat ger en bättre bild av skolan som skyddsfaktor för varje enskilt barn jämfört med tidigare då socialtjänsten oftast frågade allmänt kring skolgång och skolfrånvaro. För att ytterligare förbättra barn och ungas skolresultat samt samverkan mellan socialtjänst och skola har projektet "skolsociala team plus" startats upp efter sommaren.

Under våren beviljades förvaltningen tillsammans med socialförvaltningen, utbildningsförvaltningen och Järva stadsdelsförvaltning medel från sociala investeringsfonden och rekrytering till projektet har pågått fram till projektets start första augusti. Projektet kommer pågå fram till 30 juni 2025 och förväntas minska antalet barn med hög frånvaro i skolan.

För att intensifiera samverkan med förskola och skola har socialtjänsten planerat och tagit fram en struktur för informationsträffar för både kommunala och privata förskolor skolor. Underlaget till informationsinnehållet togs fram efter en behovsinventering tillsammans med avdelningschefer, enhetschef och biträdande enhetschef från Familjeenheten samt rektorer på Kungsholmens kommunala förskolor. Fyra informationsträffar har genomförts och responsen från deltagarna har varit mycket positiv. Vid träffarna gavs information om vad en orosanmälan är och vad som händer efter att en anmälan har gjorts samt vilket stöd som kan erbjudas till föräldrar utan att föregås av en anmälan. Socialsekreterare hos polis informerade hur barn och unga på väg in i kriminalitet kan identifieras och fältassistenter beskrev vilka program de erbjuder till skolorna för dialog med barn och unga. Sammanlagt har 40 procent av de privata förskolorna och 29 procent av de kommunala förskolorna deltagit vid informationsträffarna. 57 procent av de kommunala skolorna deltog och 80 procent av de privata skolorna. Samverkan kommer fortsätta även 2024. Inom ramen för samverkan har även fler anmälningmöten erbjudits i anslutning till orosanmälningar från förskolor och skolor.

Under året har socialtjänsten arbetat med att barns delaktighet under utredningsprocessen och vid insats ska öka, vilket har gett resultat. Barn på Familjeenheten får egna inbjudningar till besök och 92 procent av alla barn som har varit aktuella på enheten för utredning har fått komma till tals och uttrycka sin åsikt, jämfört med 82 procent 2022. Andelen ärenden inom socialtjänsten där barnet var delaktigt och fått återkoppling efter utredning är 71 procent 2023 jämfört med 48 procent föregående år. Arbetet med att öka barns delaktighet har bedrivits inom flera av socialtjänstens verksamheter. Familjebehandlarna har under året gjort hembesök hos 38 procent av familjerna i syfte att träffa de barn där familjen har insatsen familjebehandling, någon jämförande siffra för 2022 finns inte att tillgå. Ett informationsmaterial har också tagits fram som på ett pedagogiskt vis beskriver vad familjebehandling är och innebär för barnet. Materialet har spridits till övriga förvaltningar inom Stockholms stad. Därutöver har material för synpunkter och klagomål tagits fram som delas ut till barn som besöker enheten för prevention och familjebehandling.

För att utveckla det förebyggande föräldraskapsstödet har medarbetare utbildats i metoden *På rätt väg - Föräldraskapsstöd vid oro för kriminalitet*. Modellen innebär att föräldrar till barn som ännu inte visat tecken på normbrytande beteende, men där riskfaktorer finns, ska erbjudas samtalsstöd kring hur de genom sitt föräldraskap kan förebygga en negativ utveckling. Inom familjeenheten har kunskapen använts i samtal med föräldrar under förhandsbedömning i syfte att rekommendera föräldrar att ta emot stöd. För att kunna erbjuda fler föräldraskapsutbildningar har fler medarbetare utbildats i Komet 3-11 år. Detta har bidragit till att det under året har kunnat hållas två grupper avseende 6-11 år och en avseende tonårsbarn. Därtill har tre ABC-tonår hållits.

I samverkan med Norra Innerstaden drivs Odenplans ungdomsmottagning, som riktar sig till unga i åldern 12-22 och som bland annat har erbjudit unga samtalsstöd av kuratorer. De främsta anledningarna till att unga sökte stöd var oro eller ångest, nedstämdhet samt relations- och samlevnadsfrågor. Mottagningen har fortsatt att erbjuda båda fysiska och digitala möten utifrån den unges egna önskemål.

Vuxna får stöd och omsorg när behoven är som störst

För att utveckla stödet till vuxna som vill lämna en kriminell livsstil har en workshop genomförts tillsammans med Norra Innerstadens stadsdelsförvaltning, Lidingö kommun, Polisen och Socialförvaltningen. Workshopen resulterade inte i skriftliga upprättade rutiner, men har bidragit till ökad kunskap inom området samt förtydliganden kring ansvarsfördelning och vilket stöd som erbjuds och från vilken myndighet. Under 2024 kommer arbetet med kompetenshöjande insatser och framtagande av interna rutiner att fortsätta, både avseende personer i kriminalitet och anhöriga till personer i kriminalitet. Under året har beredskap att snabbt ta emot nya ärenden genom en jourtelefon som är bemannad under kontorstid säkerställt.

För att personer med samsjuklighet ska få individuellt anpassade insatser har arbetet med målgruppen utvecklats. Med beviljade stimulansmedel från Uppdrag psykisk hälsa har kunskapshöjande insatser genomförts för socialsekreterare, behandlingsassistenter och bosamordnare. Under hösten har även en resurs anställts med ansvar för att utveckla arbetssätt och samverkansrutiner kring samsjuklighet samt göra kartläggningar. En kartläggning visar att 17 procent av klienterna inom socialpsykiatri också har samsjuklighet, motsvarande siffra för personer med beroendeproblematik och samsjuklighet är 57 procent. En annan genomförd kartläggning redovisar antalet samordnad individuell plan (SIP). SIP bidrar till att insatser samordnas och att ansvarsfördelning tydliggörs. Enligt kartläggningen har 26 procent av klienterna inom socialpsykiatri en upprättad SIP jämfört med 27 procent 2022. För personer med beroendeproblematik är resultatet samma i år som föregående år, 38 procent. Räknas SIP-liknande samverkan in blir resultatet inom socialpsykiatri 40 procent och inom beroende 59 procent. Utifrån resultaten är bedömningen att det finns arbetssätt för samverkan och samordnade insatser men att arbetet med att upprätta SIP skriftligen kan utvecklas. Under 2024 ska socialtjänstavdelningen och äldreomsorgsavdelningen ha en gemensam SIP-samordnare som kommer att bidra till att utveckla arbetet.

Arbetet med att beställningar och genomförandeplaner ska återge den enskildes individuella behov och intressen samt förmågor och önskemål har fortgått under året. Inom området beroendeproblematik visar egenkontrollen att det finns uppdrag i 75 procent av ärendena. Att öka antalet uppdrag kommer därför att vara ett utvecklingsområde för 2024. En kartläggning av insatsen behandlingsassistent visar att det finns genomförandeplaner med mål som syftar till deltagande i samhällslivet genom aktiviteter och sysselsättning i 30 procent av ärendena. Syfte och mål med insatsen har framgått tydligt. Beställningar och genomförandeplaner är viktiga för att brukaren ska bli hjälpt av och även kunna vara med och påverka utformandet av insatsen. Inom socialpsykiatri visar brukarundersökningen att samtliga respondenter på stödboendet i egen regi upplever att de kan påverka hur boendestödet utförs, 100 procent. Motsvarande resultat för boendestöd i egen regi är 84 procent. Arbetet med att delaktiggöra klienterna i utformandet av stödet har skett genom att klient och boendestödjare tillsammans

har gått igenom beställning och genomförandeplan. Arbetet med att göra klienterna delaktiga i utformandet av insatsen kommer att fortsätta nästa år.

För att klienter med beroendeproblematik och klienter inom socialpsykiatri ska ges förutsättningar att delta i samhällslivet har samverkan med Västermalms församling utvecklats. Samverkan går under namnet Mötesplats Kungsholmen. I ett inledande skede av planeringen genomfördes en fokusgrupp med brukare för att säkerställa att inriktningen på mötesplatsen formades utifrån brukarnas behov. Resultatet blev en mötesplats med syfte att bryta isolering för målgrupperna och ge klienterna ett sammanhang att vara i, ge råd och stöd samt bidra till en meningsfull sysselsättning. Mötesplatsen ska vara öppen en eftermiddag i veckan och det ska finnas personal från både förvaltningen och Västermalms församling på plats.

Personer i relationer där våld förekommer uppmärksammas och får det stöd de behöver

För att säkerställa att frågor om våldsutsatthet ställs till barn och vuxna har egenkontroller genomförts under året. Resultaten visar att frågor om våldsutsatthet ställs i varierande utsträckning inom socialtjänsten och äldreomsorgen. I de egenkontroller som berör barn framgår att frågor om våld ställts i 87 procent av alla ärenden där indikationer om våld funnits. I de flesta av de granskade ärendena har indikatorerna varit tydliga redan i anmälan om oro. I de ärenden där frågor om våld inte ställts kan en möjlig förklaring vara att det handlar om ärenden med separerade föräldrar som återkommande anmäler oro om våldsutsatthet från den andre föräldern. När oro för våld i dessa ärenden är utrett kan bedömningen vara att fokus istället bör riktas mot hur barnet påverkas av föräldrarnas långvariga konflikt. Andelen ärenden där frågor om våldsutsatthet ställs till vuxna inom socialtjänstavdelningen är 58 procent. Familjebehandlare ställer frågor i 96 procent av ärendena och en bidragande faktor till resultatet är att frågorna uppmärksammas på behandlingskonferensen som genomförs en gång i månaden. Lokala rutiner finns upprättade som fastställer att frågor om våldsutsatthet ska ställas, men det har framkommit att det är svårt att veta när och hur frågorna ska ställas samt hur svaren ska dokumenteras. En utmaning inom områdena personer med funktionsnedsättning och äldre är att den enskilde många gånger har en företrädare med sig, vilket begränsar möjligheten att ställa frågorna. Under hösten infördes ett frågeformulär utformat för äldre och vårdpersonal. Enligt rutin ska frågor om våld ställas i alla ärenden

För att medarbetare ska ha förutsättningar att uppmärksamma våldsutsatthet och fråga om våld är kunskap viktig. För att säkerställa kunskap har alla medarbetare gått följande webbutbildningar under året: webbkurs om våld, webbkurs heder och webbutbildning om sexuell exploatering av barn, prostitution och människohandel. Statistik från Relationsvåldscentrum Innerstaden (RVCI) visar att 27 våldsutsatta har fått stöd från öppenvårdsmottagningen och 90 procent av dessa har helt eller delvis uppnått målet med insatsen. Två våldsutövare har fått stöd från RVCI. Arbetet med att motivera fler våldsutövare till behandling kommer att fortsätta nästa år.

Under 2023 har tre barn som upplever eller har upplevt våld fått stöd på RVCI. En möjlig förklaring till att det inte är fler är att krav och kriterier för stödet inte uppfylls. Dels krävs att båda vårdnadshavarna samtycker till insatsen, dels att en av föräldrarna är aktuell för stöd på

RVCI. Med hjälp av Stockholms stads juridiska avdelning är det klarlagt att nämnden har möjlighet att bevilja insatsen mot en vårdnadshavares vilja genom nämndbeslut, vilket kan möjliggöra en ökning av antalet till nästa år. Vid oro för att ett barn har utsatts för eller bevittnat våld övervägs alltid om insatsen Tryggare barn kan sättas in skyndsamt.

Under verksamhetsåret har fyra barn varit medföljande till vårdnadshavare som placerats på skyddat boende. Av dessa är två i skolåldern och båda har tillförsäkrats skolgång under hela placeringstiden.

Alla skolor på Kungsholmen erbjuds stöd i våldsförebyggande arbete genom föreläsningar om Respekt och självrespekt (RoS) eller genom stöd i arbetet med Mentorer i våldsprevention (MVP). RoS är ett förebyggande klassrumsarbete under tre tillfällen med målet att ge unga verktyg för att i vardagen kunna identifiera vad som är, känns och upplevs som okej/inte okej. MVP är en lektionsserie för skolor där elever och lärare lär sig att ta ansvar för varandra och säga ifrån om de ser våld eller kränkningar. Under året har ett bokningssystem anordnats där skolorna digitalt kan boka in fältassistenter till föreläsningar om RoS och MVP för att göra detta mer tillgängligt. På så vis säkerställs att alla skolor kan ta del av programmen. Under året har fältassistenter erbjudits alla skolor (inklusive alla friskolor) som har årskurs 6 RoS, fyra skolor har tagit emot erbjudandet.

Kungsholmens kommunala förskolor har under året fortsatt arbetet med olika stödmaterial för att prata med barn om deras rättigheter, integritet och känslor. Exempelvis har Liten och trygg och Stopp min kropp använts. Arbetet med att skapa tillitsfulla relationer mellan pedagoger och barn har fortgått under året. Detta är viktigt bland annat för att medarbetarna ska kunna uppmärksamma barn som far illa och anmäla oro till socialtjänsten. Rutiner för orosanmälan har gått igenom för att säkerställa att alla medarbetare har kunskap om dessa.

Personer med funktionsnedsättning i behov av stöd får individuellt utformade insatser som bidrar till delaktighet och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv

Brukarundersökningen visar att 80 procent av brukarna inom daglig verksamhet och grupp- och servicebostäder upplever att de kan påverka insatsen utformning. Detta är ett något lägre resultat jämfört med 2022 som då var 87 procent. Årets resultat ligger dock i paritet med stadens genomsnitt som är 82 procent. Arbetet med brukarnas delaktighet vid upprättandet av genomförandeplaner och att alla brukare ska ha en aktuell genomförandeplan har fortgått, eftersom delaktighet skapar förutsättningar för brukarna att påverka insatsen. Inom daglig verksamhet har varje brukare en individuell plan som beskriver hur uppföljning av insatsen ska genomföras. I de fall brukaren själv inte kan vara delaktig har stödpersonen formulerat hur brukarens intressen ska tillvaratas genom bland annat observationer och ibland genom kontakt med brukarnas nätverk. Ett bildstöd har tagits fram som beskriver processen från beställning, till upprättandet av genomförandeplan och till uppföljningarna som görs under året. På så vis får brukaren så bra förutsättningar som möjligt för att kunna vara med och påverka sin dagliga verksamhet. Diskussioner med brukarna tyder på att medvetenheten kring deras möjlighet att påverka insatsens innehåll har ökat. Inom enheten för stöd och service i hemmet har varje brukare en stödpärm med uppdaterade arbetsinstruktioner kring hur insatsen ska utformas utifrån brukarnas önskemål. Inom både daglig verksamhet och grupp- och servicebostäder finns olika forum för brukarna att påverka verksamhetens utformning och den

egna insatsen, bland annat genom brukarråd, boendemöten och fokusgrupper.

Medarbetarna vid daglig verksamhet har också haft utbildning i social dokumentation med fokus på brukarinflytande. I utbildningen användes en metod som kallas möjlighetsanalys, som skapar fokus på det medarbetarna kan påverka och stärker det salutogena förhållningssättet till brukarna. Utifrån en granskning av journalanteckningar har enheten sett att möjlighetsanalyserna har gett positiva resultat för brukarna i form av nya aktiviteter, förbättrade relationer samt förbättrat mående. Arbetet med möjlighetsanalyser kommer fortsätta under 2024 då även grupp- och servicebostäder ska utbildas inom metoden.

För att beställningar och genomförandeplaner ska återge den enskildes individuella behov och intressen samt förmågor och önskemål har förvaltningen arbetat med att säkerställa rättssäkerhet i den sociala dokumentationen. I egenkontroller och genom verksamhetsuppföljningar framgår att det finns aktuella beställningar samt att det i de flesta ärendena finns upprättade genomförandeplaner. Innehållet i genomförandeplanerna speglar uppdragen i beställningarna. Utvecklingsområden är dels att säkerställa att det finns upprättade och uppdaterade genomförandeplaner och dels arbetet med tydliga och uppföljningsbara beställningar där den enskildes behov framkommer. En tydlig och välformulerad beställning möjliggör uppföljning av insatsen på ett kvalitativt sätt. Detta i sin tur säkerställer god kvalitet av insatsen samt möjliggör goda resultat för brukaren.

För att alla medarbetare ska ha en aktuell utbildningsplan har utförarenheterna inom omsorgen för funktionshindrade gjort en kartläggning av kompetensen hos medarbetarna. Majoriteten av medarbetarna saknar utbildning inom vård och omsorg, men har mångårig erfarenhet av att arbeta med målgruppen. För att höja kompetensen erbjuds medarbetare utbildning och handledning, bland annat erbjuds valideringsutbildning för att uppnå titeln stödassistent. Flera medarbetare har under perioden validerats och ett flertal medarbetare har en pågående utbildning. Det finns dock utmaningar med att många medarbetare deltar i utbildningen samtidigt. Vikarier måste rekryteras i deras ställe och det är svårt att rekrytera erfarna vikarier till verksamheterna.

Tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Arbetet med tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning utgår från *Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023*. Målsättningen är att främja ett inkluderande och tillgängligt Kungsholmen. Stadsmiljöplaneras utifrån ett tillgänglighetsperspektiv i ett tidigt skede och tillgänglighetsförbättringar i utemiljön görs löpande på parkmark.

Kungsholmens och Norra innerstadens stadsdelsnämnder har sedan hösten ett gemensamt regionalt råd för funktionshinderfrågor. Rådet har under hösten träffats vid fyra tillfällen och kommer att arbeta strategiskt kring frågor som rör tillgänglighet och delaktighet utifrån "instruktion för bolagsstyrelse- och nämndanknutna råd för funktionshinderfrågor".

Inom daglig verksamhet finns flera olika forum för brukarna att lämna synpunkter och förslag på verksamheten. Dessa möten sker på individ-, grupp- och verksamhetsnivå då det finns en uttalad vilja från verksamhetens sida att brukarna ska vara med och påverka så långt det är möjligt. Synpunkter och förslag från brukarna har under tertialet samlats ihop och vissa av

dessa har redan genomförts. Till exempel har verksamheten skapat en tillgänglig folder med bilder på vilken personal som arbetar i vilket arbetsteam samt framtagandet av ett bildstöd för brukarundersökningen. I arbetet engageras även brukare i den arbetsgrupp som planerar verksamhetsgemensamma aktiviteter. Efter genomförda aktiviteter har brukarna fått svara på en enkät om vad som upplevdes bra och mindre bra, synpunkterna som framkommit har därefter bidragit till utveckling av aktiviteterna. Andra förslag planeras för 2024, till exempel att ta fram ett material som visar vilka aktiviteter och arbetsuppgifter som erbjuds, i syfte att göra det lättare för brukare att kunna välja aktiviteter.

Medarbetare inom verksamhetsområdet för funktionshindrade har deltagit i föreläsningar med syfte att öka kunskapen om kognitionslära. Under sommaren har utförarenheterna tillsammans med sakkunnig i kognition gjort en översyn av den kognitiva miljön i lokalerna för daglig verksamhet och grupp- och servicebostäder med syfte att skapa en mer tillgänglig miljö för brukarna. Detta har lett till förändringar i den fysiska miljön så som enfärgade textilier, borttagning av tavlor och möbler.

Inom Enheten för stöd och service har boendemöten och brukarråd införts för att öka delaktigheten. En viktig del för att göra verksamheten än mer tillgänglig och att utveckla delaktigheten ytterligare är att utveckla kommunikationen mellan medarbetare och brukare. Enheten har därför ansökt om och blivit beviljade lokala utvecklingsmedel för att kunna anställa en stödpedagog under 2024 för att förbättra kommunikationen i ovanstående syfte. Under andra halvan av året har enheten arbetat med hälsofrämjande insatser i form av terapihund och robotkatter på grupp- och servicebostäderna. Syftet har varit ökad social närvaro och stärkt välmående hos brukarna. Under den tid terapihunden och robotkatterna har använts har ensamhet och oro hos brukare minskat, det sociala samspelet har ökat. Terapihunden har även främjat rörelse och fysisk hälsa i form av promenader.

Förvaltningen har också arbetat med att främja hälsa genom olika aktiviteter. Se mer under mål 1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och unga som åter blir föremål för anmälan/ansökan efter avslutad utredning	20,4 %	15,3 %	26 %	14,1 %	21 %	24 %	VB 2023
  Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	87 %	88 %	89 %	86 %	95 %	öka	2023
<p>Analys</p> <p>Indikatoren bygger på frågor i den stadsgemensamma brukarundersökningen som är en del av Sveriges kommuner och regioners (SKR) nationella undersökningar och omfattar gruppboende, serviceboende och daglig verksamhet.</p> <p>Årsmålet nås inte, men resultat har förbättrats jämfört med föregående år och ligger högre än genomsnittet för staden (85 procent). Det pedagogiska ramverket, som bidrar till gemensam kunskap och värdegrund hos medarbetarna, kan vara bidragande till det förbättrade resultatet. Inom daglig verksamhet har samtliga brukare svarat att de inte upplever diskriminering.</p>							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	89 %	90 %	88 %	95 %	95 %	öka	2023
Analys Indikatorn bygger på frågor i den stadsgemensamma brukarundersökningen inom socialpsykiatri och omfattar boende, boendestöd, HVB, stödboende och sysselsättning Årsmålet för indikatorn nås delvis och resultatet har sjunkit jämfört med föregående år. Kungsholmens resultat är dock högre än stadens genomsnitt, 87 procent. Respektive verksamhet ansvarar för att analysera resultatet och under 2024 planera åtgärder för att målet ska nås.							
  Andel brukare som är nöjd med sin insats - Funktionsnedsättning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	88 %	93 %	86 %	87 %	85 %	80 %	2023
Analys Indikatorutfallet bygger på resultat av frågorna "Är du nöjd med ditt boende" och "Är du nöjd med din dagliga verksamhet" i den stadsgemensamma brukarundersökningen och omfattar gruppboende, serviceboende och daglig verksamhet.							
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	89 %	92 %	86 %	93 %	90 %	90 %	2023
Analys Indikatorn bygger resultat av frågan "Blir du väl bemött av personalen" i den stadsgemensamma brukarundersökningen och är en del av den nationella undersökningen från Sveriges kommuner och regioner (SKR). Undersökningen omfattar gruppboende, serviceboende och daglig verksamhet. Årsmålet nås delvis och resultatet har försämrats något jämfört med föregående år. Verksamheterna har under året arbetat med bemötandefrågor på olika vis. Inom daglig verksamhet finns aktuella bemötandeplaner för alla brukare och inom grupp och servicebostäder har insatser som handledning och ökat stöd från biträdande chefer genomförts. Samtliga verksamheter är certifierade i pedagogiska ramverket, vilket bidrar till att det nu finns en gemensam grundkompetens och värdegrund hos medarbetarna.							
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	80 %	89 %	72 %	86 %	87 %	79 %	2023
Analys Indikatorn bygger resultat av frågorna "Får du bestämma om saker som är viktiga för dig hemma" och "får du bestämma om saker som är viktiga för dig i din dagliga verksamhet" i den stadsgemensamma brukarundersökningen och omfattar gruppboende, serviceboende och daglig verksamhet. Årsmålet nås delvis. Resultatet har försämrats något sedan föregående år. Verksamheterna har under året arbetat med brukarnas delaktighet i upprättandet och vid uppföljning av genomförandeplaner. Det finns också olika forum för brukardelaktighet för att möjliggöra för brukarna att påverka insatsens utformning. Skillnaden i resultatet mellan kvinnor och män har ökat och orsaker till detta behöver analyseras närmare.							
  Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från	94,44 %	85,71 %	100 %	93,75 %	90 %	Tas fram av nämnd	2023

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
socialtjänsten (socialpsykiatri)							
Analys Indikatorn bygger resultat av fråga "hur har din situation/problematik förändrats sedan insatsen/stödet från socialtjänsten påbörjades/ den senaste uppföljningen" som handläggare ställer vid individuppföljning som äger rum under perioden april och maj.							
   Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (vuxna missbruk)	90	100 %	66,67 %	71,43	76 %	Tas fram av nämnd	2023
Analys Indikatorn bygger resultat av fråga "hur har din situation/problematik förändrats sedan insatsen/stödet från socialtjänsten påbörjades/ den senaste uppföljningen" som handläggare ställer vid individuppföljning som äger rum under perioden april och maj.							
   Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatserna de fått från socialtjänsten (våld i nära relation)	100 %	100	100		70 %	Tas fram av nämnd	2023
Analys Indikatorn bygger resultat av fråga "hur har din situation/problematik förändrats sedan insatsen/stödet från socialtjänsten påbörjades/ den senaste uppföljningen" som handläggare ställer vid individuppföljning som äger rum under perioden april och maj.							
   Andel placerade barn i skolåldern som klarar målen i kärnämnen i grundskolan	76,92	77,78 %	75 %	100	75 %	75 %	VB 2023
   Andel utredningar av barn och unga där barnet varit delaktigt och fått återkoppling	71,43	71,15 %	71,74 %	48,56	70 %	Tas fram av nämnd	VB 2023
   Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	63 %	74 %	54 %	69 %	92 %	Tas fram av nämnd	2023
Analys Indikatorn bygger resultat av frågan "Känner du dig trygg med personalen hemma" i den stadsgemensamma brukarundersökningen och är en del av den nationella undersökningen från Sveriges kommuner och regioner (SKR). Undersökningen omfattar gruppboende, serviceboende och daglig verksamhet. Årsmålet nås inte och resultatet är lägre jämfört med förra året. Färre flickor känner sig trygg än pojkar, även detta resultat har försämrats sedan föregående år. En möjlig förklaring kan vara att nya medarbetare har rekryterats under året och medarbetare som har arbetat länge i verksamheten har varit borta för att gå valideringsutbildning, vilket kan ha påverkat tryggheten. Under året har insatser genomförts för att öka upplevelsen av trygghet. Exempelvis implementering av pedagogiska ramverket, handledning för personalgrupperna, brukarforum och samverkansträffar med anhöriga. Kommunikationen mellan medarbetare och brukare kan också påverka tryggheten och är ett område som verksamheterna kommer att arbeta vidare med nästa år. Resultatet visar att frågan är ett centralt område för det fortsatta arbetet.							

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ 	Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna förbereda för en centralisering av hälso- och sjukvården inom socialpsykiatrins bostäder med särskild service från den 1 januari 2024	2023-01-01	2023-12-31	
✓ 	Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna samla och följa statistik över antal ansökningar, beslut och avslag avseende ledsagning/ledsagarservice och biträde av kontaktperson i syfte att säkerställa likställighet	2023-01-01	2023-12-31	
✓ 	Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och socialnämnden vidareutveckla skolsociala team i hela staden, samt utöka socialtjänstens närvaro i skolan, fritidshem och fritidsklubbar	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 1.3.1 Barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd som de behöver

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden når det förväntade resultatet genom strukturerad och systematisk samverkan inom stadsdelen med socialtjänst, förskola, skola och fritidsverksamhet samt genom extern samverkan med polis och Region Stockholm. Samverkan sker på både individ- och organisatorisk nivå och leder till att barn och unga i riskzon identifieras tidigt och får det stöd de behöver. Socialtjänsten arbetar på flera olika sätt enligt mål 4, god utbildning för alla, mål 5, jämställdhet, och mål 10, minskad ojämlikhet, i Agenda 2030. Under 2023 ska socialtjänsten särskilt följa skolresultaten och sätta in insatser där det behövs för barn och unga som är föremål för barnavårdsutredningar samt för barn som är placerade i samhällets vård. Barn och unga som är placerade i samhällets vård har ofta en sämre hälsa och förvaltningen utvecklar därför uppföljningen kring fysisk och psykisk hälsa samt tandhälsa för dessa barn. Socialtjänsten ska också särskilt fokusera på att säkerställa delaktighet för alla barn utifrån deras ålder och mognad samt säkerställa barnperspektivet och barnrättsperspektivet i verksamheten.

Förvaltningen arbetar förebyggande och kunskapsbaserat för att erbjuda tidigt stöd och insatser till barn, unga och deras föräldrar. Förvaltningen arbetar bland annat med socialt fältförlagt arbete där barn och unga befinner sig, erbjuder skolföreläsningar samt råd- och stödsamtal till unga på ungdomsmottagningen. Föräldrar erbjuds fria, icke-biståndsbedömda rådgivande samtal med familjebehandlare och olika föräldrastödsprogram.

Förvaltningen fortsätter att utveckla arbetet med socialtjänstens samlokalisering hos polisen för att stärka samverkan och tidigt kunna nå barn och unga i kriminalitet.

För att kvalitetssäkra och utveckla verksamheten genomförs egenkontroller och brukarundersökningar under året.

Förvaltningens verksamheter belyser anhörigperspektivet genom att uppmärksamma anhöriga och erbjuda eller hänvisa till eget stöd för målgruppen. En viktig resurs är förvaltningens anhörigkonsulent som både har ett samordnande ansvar för arbetet och erbjuder olika former av stöd till anhöriga.

Förväntat resultat

Barn och ungdomars skolresultat följs upp i barnavårdsutredningar och vid placeringar
 Socialtjänstens samverkan med förskola och skola intensifieras
 Barns delaktighet under hela utredningsprocessen och vid insatser ökar (jmf 2022)
 Det förebyggande föräldraskapsstödet utvecklas

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förvaltningen ska kartlägga befintliga handlingsplaner och samverkansöverenskommelser i syfte att identifiera utvecklingsområden.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Förvaltningen ska tydliggöra fältassistenternas uppdrag mot ett socialt uppsökande fältarbete kopplat till Stockholms standard för socialt fältarbete	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Förvaltningen ska uppdatera den lokala handlingsplanen gällande Stockholms stads strategi för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Socialtjänstens verksamheter genomför brukarundersökningar/brukardialoger/fokusgrupper för respektive målgrupp.	2023-01-01	2023-10-31	
✓ Socialtjänstens verksamheter ska arbeta med utveckling av barnrättsperspektivet utifrån vad som framkommit i tidigare undersökningen av detta.	2023-06-01	2023-10-31	
✓ Socialtjänstens verksamheter säkerställer/undersöker rättssäkerheten i den sociala dokumentationen.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Socialtjänstens verksamheter undersöker hur väl barnrättsperspektivet är implementerat i respektive verksamhet.	2023-01-01	2023-05-31	

Nämndmål: 1.3.2 Vuxna får stöd och omsorg när behoven är som störst.

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden når det förväntade resultatet genom att erbjuda tidiga och kunskapsbaserade insatser utifrån varje individs behov och med hänsyn till brukarperspektivet. Uppföljningar och egenkontroller ligger till grund för att säkerställa insatser av god kvalitet.

Förvaltningen arbetar på flera sätt utifrån Agenda 2030, bland annat med mål 3 om god hälsa och välbefinnande, mål 5 om jämställdhet och mål 10 om minskad ojämlikhet. Genom insatsen behandlingsassistent möjliggörs för brukare med beroendeproblematik och/eller psykisk funktionsnedsättning att vara delaktig i samhällslivet. För att möjliggöra detta för fler brukare ska utformningen av insatsen behandlingsassistent kartläggas så att den anpassas utifrån brukarnas behov.

Vuxna med beroendeproblematik ska erbjudas insatser för att komma ifrån missbruket och vuxna med psykiska funktionsnedsättningar ska leva ett självständigt liv. För att säkerställa att brukarnas behov av stöd och insatser blir tillgodosedda ska arbetet med samordnad individuell plan (SIP) fortsätta utvecklas. Intern samverkan såväl som samverkan med andra myndigheter, regionen och civilsamhället möjliggör att brukaren kan få samordnade insatser och vård från flera huvudmän. För att öka förutsättningarna för att vuxna med multipla diagnoser ska få rätt insatser är kompetenshöjande insatser om LSS-diagnoser viktiga.

Förvaltningen arbetar för att vara tillgänglig så att personer som vill lämna en kriminell livsstil får en snabb kontakt. Samverkan med polismyndigheten, kriminalvården och civilsamhället ligger till grund för samordnat stöd till denna målgrupp.

Barnrättsperspektivet är även fortsättningsvis centralt i ärenden där det finns barn. Under året ska förvaltningen utveckla arbetet med stöd till barn som har föräldrar med beroendeproblematik och/eller psykisk funktionsnedsättning.

Förvaltningens verksamheter belyser anhörigperspektivet genom att uppmärksamma anhöriga och erbjuda eller hänvisa till eget stöd för målgruppen. En viktig resurs är förvaltningens anhörigkonsulent som både har ett samordnande ansvar för arbetet och erbjuder olika former av stöd till anhöriga.

Förväntat resultat

Vuxna som vill lämna en kriminell livsstil får kontakt med socialtjänsten inom 24 timmar. Andelen SIP i missbruks- och socialpsykiatriärenden ökar (jmf 2022).

Beställningar och genomförandeplaner återger den enskildes individuella behov och intressen samt förmågor och önskemål.

Socialtjänsten ger förutsättningar för personer med missbruksproblem och psykisk funktionsnedsättning att delta i samhällslivet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förvaltningen kartlägger hur insatsen behandlingsassistent kan utformas för att möjliggöra så att brukare kan ta del av samhällslivet.	2023-01-01	2023-08-31	
✓ Förvaltningen skapar en gemensam rutin med lokalpolisområdet för Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm avseende avhoppare.	2023-01-01	2023-12-31	
Analys			
Förvaltningen har deltagit i workshop tillsammans med Norra Innerstadens stadsdelsförvaltning, Lidingö kommun, Socialförvaltningen och Polisen. Ansvarsfördelning och stödsatser från respektive verksamhet/myndighet förtydligades men antecknades inte i en skriftlig rutin.			
✓ Medarbetare inom socialpsykiatri får kunskapshöjande insatser inom LSS-diagnoser.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Socialtjänstens verksamheter genomför brukarundersökningar/brukardialoger/fokusgrupper för respektive målgrupp.	2023-01-01	2023-10-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Socialtjänstens verksamheter ska arbeta med utveckling av barnrättsperspektivet utifrån vad som framkommit i tidigare undersökningar.	2023-06-01	2024-12-31	
Analys Arbetet kommer fortsätta 2024.			
 Socialtjänstens verksamheter säkerställer/undersöker rättssäkerheten i den sociala dokumentationen.	2023-01-01	2023-12-31	
 Socialtjänstens verksamheter undersöker hur väl barnrättsperspektivet är implementerat i respektive verksamhet.	2023-01-01	2023-05-31	

Nämndmål: 1.3.3 Personer i relationer där våld förekommer uppmärksammas och får det stöd de behöver.

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden når det förväntade resultatet genom att tillförsäkra att alla som är utsatta för våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck erbjuds stöd och skydd. Insatser erbjuds också till personer som fallit offer för människohandel, prostitution, sexuellt våld oberoende relation samt till våldsutsatta och våldsutövare i unga parrelationer. Till grund för arbetet ligger Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution och människohandel mot sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation 2021-2025 samt Handlingsplan för att motverka människohandel och prostitution 2021.

Förvaltningen arbetar aktivt utifrån Agenda 2030. Bland annat med att öka jämställdheten (mål 5), minska ojämlikhet (mål 10), minska våldet i världen (delmål 16.1) samt skydda barn mot övergrepp, utnyttjande, människohandel och våld (delmål 16.2). Det normkritiska arbetet mot stereotypa könsroller ska under 2023 fortsätta genom att skolor erbjuds stöd i arbetet med mentorer i våldsprevention (MVP) och respekt och självrespekt (ROS). Det förebyggande arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck bedrivs tillsammans med förskolor och skolor.

Våldsutsatta ska uppmärksammas genom att frågor om våldsutsatthet ställs till barn och vuxna. Barn som upplever eller har upplevt våld ska erbjudas eget stöd. Samarbetet med Relationsvåldscentrum innerstaden utgör en central roll för stöd till våldsutsatta, barn som upplevt våld och våldsutövare. Medarbetare har kunskap om de målgrupper som Stockholms stads program riktar sig till. Personer med särskild sårbarhet ska uppmärksammas och erbjudas stöd. Ett fortsatt utvecklingsområde är att komma i kontakt med och motivera våldsutövare att ta emot stöd.

I enlighet med gällande överenskommelsen mellan polismyndigheten och förvaltningen ska samverkan fortsätta för att motverka våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Verksamheterna belyser anhörigperspektivet genom att uppmärksamma anhöriga och erbjuda eller hänvisa till eget stöd för målgruppen. En viktig resurs är anhörigkonsulenten som både har ett samordnande ansvar för arbetet och erbjuder olika former av stöd till anhöriga.

Förväntat resultat

Frågor om våldsutsatthet ställs till barn och vuxna inom socialtjänstens och äldreomsorgens myndighetsutövande verksamheter.

Barn som upplever eller har upplevt våld erbjuds individuellt anpassat stöd.

Barn tillförsäkras förskola eller skolgång vid placering på skyddat boende.

Socialtjänsten tillsammans med förskola och skola förebygger våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 ♀ Andel våldsutsatta där målet med insats från Relationsvårdscentrum Innerstaden uppnåtts.	72,4 %	72	67		70		2023
 ♀ Andel våldsutövare där målet med insats från Relationsvårdscentrum Innerstaden uppnåtts.	68	70	50		70		2023
Analys Resultatet ligger nära årsmålet. Årsmålet är uppnått avseende män där utfallet är 70 procent (20 personer), utfallet för kvinnor är 50 procent (2 personer). Orsaker till att målet med insatsen inte uppnåddes är bland annat att behandlingen har avbrutits i förtid på grund av att den enskilde inte har haft insikt om att hen utövar våld och i ett fall avled en person.							
 ♀ Antal våldsutövare i en nära relation eller i en hederskontext som har kontakt med Relationsvårdscentrum Innerstaden.	18	16	2		25		2023
Analys Resultatet är en minskning i jämförelse med tidigare år. RVCI arbetar på flera sätt med att öka antalet våldsutövare som har kontakt med mottagningen. Våldsutövare är en målgrupp som generellt är svår att nå och RVCI har därför kontakt med andra verksamheter som möter våldsutövare. Bland annat har RVCI besökt samtliga stadsdelars familjeenheter under hösten och samverkan med polis, relationsvårdsteam och familjeenheter kommer fortsätta nästa år. RVCI tillsammans med socialförvaltningen har också gett föreläsningar med fokus på hur våldsutövare kan bemötas. Vidare ska RVCI vara med och implementera arbetssätt från IGOR och Islandsmodellen under 2024.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningens enheter inom socialtjänstavdelningen och äldreomsorgsavdelningen ska säkerställa att alla medarbetare har gått webbkurs om våld, webbkurs heder samt webbutbildning om sexuell exploatering av barn, prostitution och människohandel.	2023-01-01	2023-12-31	
 Myndighetsutövande enheter inom Socialtjänstavdelningen och Äldreomsorgsavdelningen ska kartlägga andelen ärenden där frågor om våld ställs.	2023-01-01	2023-12-31	
 Socialtjänstavdelningen ska genomföra workshop för socialtjänstens myndighetsutövande verksamheter samt enheten	2023-01-01	2023-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
för prevention och familjebehandling i syfte att utveckla arbetet med att motivera våldsutövare att ta emot stöd.			

Nämndmål: 1.3.4 Personer med funktionsnedsättning i behov av stöd får individuellt utformade insatser som bidrar till delaktighet och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv

◆ Uppfylls delvis

Beskrivning

Nämnden når det förväntade resultatet genom att beakta funktionshinderperspektivet. Arbetet sker utifrån Stockholms stads program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023. Socialtjänsten arbetar på flera sätt för att ingen ska lämnas utanför enligt mål 10 minskad ojämlikhet och mål 5 om jämställdhet i Agenda 2030. Under 2023 ska socialtjänsten särskilt fokusera på att säkerställa delaktighet för brukare i upprättande av beställningar och genomförandeplaner. Arbetet ska ske genom utbildning i social dokumentation och egenkontroller av dokumentation. Under 2023 ska en analys av brukarundersökningen inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning göras ur ett jämställdhetsperspektiv.

För att öka upplevelsen av trygghet inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning säkerställer förvaltningen genom det pedagogiska ramverket att alla medarbetare har en grundkompetens inom området. Särskild fokus ligger på frågor om kognition och lågaffektivt bemötande. Förvaltningen fortsätter arbetet med antagen färdplan för enhetlig yrkestitulatur inom stadens LSS-verksamheter.

Förvaltningen skapar förutsättningar för att personer med funktionsnedsättning ska ha en meningsfull sysselsättning och fritid. Arbetet sker genom att underlätta brukares övergång till arbete på den ordinarie arbetsmarknaden. Förvaltningen arbetar för att möjliggöra för personer med funktionsnedsättning att leva ett självständigt liv genom insatsen ledsagning. Arbetet sker utifrån stadens riktlinjer om ledsagning.

Hälsofrämjande insatser erbjuds i förvaltningens verksamheter i syfte att öka den fysiska och psykiska hälsan hos målgruppen. Under 2022 ska alla brukare som bor på grupp- och servicebostäder enligt LSS erbjudas friskvårdskort på stadens simhallar. Under 2023 fortsätter arbetet med digitaliseringen, bland annat genom att se över bandbredden i förvaltningens grupp-och servicebostäder.

Förvaltningens verksamheter belyser anhörigperspektivet genom att uppmärksamma anhöriga och erbjuda eller hänvisa till eget stöd för målgruppen. En viktig resurs är förvaltningens anhörigkonsulent som både har ett samordnande ansvar för arbetet och erbjuder olika former av stöd till anhöriga.

Förväntat resultat

Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsen utformning ökar (jmf 2022)

Beställningar och genomförandeplaner återger den enskildes individuella behov och intressen samt förmågor och önskemål

Förvaltningens grupp- och servicebostäder samt daglig verksamhet har en aktuell utbildningsplan för alla medarbetare

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Företrädare och anhöriga inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning erbjuds föreläsning om kognitionslära	2023-01-01	2023-06-30	
✓ Hälsöfrämjande aktiviteter genomförs i förvaltningens grupp och servicebostäder och på daglig verksamhet	2023-01-01	2023-12-31	
🟢 Kunskaphöjande insatser om samtal med barn till föräldrar som har funktionsnedsättningen	2023-01-01	2024-12-31	
Analys Aktiviteten flyttas fram till 2024.			
✓ Medarbetare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning ökar kunskapen om kognitionslära	2023-01-01	2023-05-31	
✓ Socialtjänstens verksamheter genomför brukarundersökningar/brukardialoger/fokusgrupper för respektive målgrupp	2023-01-01	2023-10-31	
✓ Socialtjänstens verksamheter ska arbeta med utveckling av barnrättsperspektivet utifrån vad som framkommit i tidigare undersökningen av detta.	2023-06-01	2024-12-31	
✓ Socialtjänstens verksamheter säkerställer/undersöker rättssäkerheten i den sociala dokumentationen.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Socialtjänstens verksamheter undersöker hur väl barnrättsperspektivet är implementerat i respektive verksamhet.	2023-01-01	2023-05-31	
✓ Utredda om frågor om fysisk aktivitet och hälsa kan ställas vid uppföljning av insatser inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning.	2023-01-01	2023-05-31	
✓ Översyn av den kognitiva miljön genomförs i alla gemensamhetsutrymmen inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i - med god omsorg och stor trygghet

◆ Uppfylls delvis

Analys

Bedömningen är att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls delvis. Av nämndens två underliggande mål bedöms ett mål som uppfyllt och ett delvis uppfyllt. Till grund för bedömningarna av måluppfyllelse är resultatet på indikatorerna där ett flertal inte når uppsatta målvärden. En analys av indikatorerna redogörs för i texterna nedan.

Trots att flera indikatorer inte når uppsatta målvärden är den sammantagna bedömningen att

verksamheterna har levererat utifrån förväntan och håller en god kvalitet. Planerade aktiviteter är genomförda och nämndmålens förväntade resultat anses uppfyllda. Verksamheterna utvärderas även kontinuerligt genom analys av kvalitetsuppföljningar på individnivå, verksamhetsuppföljningar, anmälda och oanmälda verksamhetsbesök, egenkontroller, avvikelserapportering samt avstämningar på ledningsgrupp.

Gällande kommunfullmäktiges mål kommer flera indikatorer från stadens medborgarpanel och medborgarundersökning. Kungsholmens resultat består av 51 svaranden vilka är 65 år eller äldre. Detta motsvarar en låg representation av stadsdelsområdets äldre. Indikatorerna från undersökningen är nya för året vilket medförde viss svårighet att sätta adekvata målvärden. En närmare analys av resultatet återfinns under respektive indikator.

Flertalet indikatorer kommer från Socialstyrelsens brukarundersökning *Vad tycker de äldre om äldreomsorgen*. Brukarundersökningen genomfördes första halvåret och svarsandelen är 44 procent samt 59 procent för vård- och omsorgsboende respektive hemtjänst och servicehus. Generellt om undersökningen kan man på riksnivå notera att svaren är något mer positiva när den äldre svarar själv, än när den äldre fått hjälp med att svara och minst positiva är svar som lämnas av enbart någon annan. Denna typ av mätfel slår troligen som mest igenom på demensavdelningar. Män samt äldre tenderar generellt att svara mer positivt än kvinnor och yngre.

Årets brukarundersökning visar att den sammantagna nöjdheten bland svaranden inom vård- och omsorgsboendena är något högre än för både staden och riket på 80 procent. Årsmålet om 82 procent nås nästan. En tillbakablick från år 2018 och framåt visar att nöjdheten har varit relativt stabil på cirka 78-79 procent nöjdhet. Jämförelse mellan offentlig och privat regi visar marginell skillnad i den totala nöjdheten (två procentenheter). Det förekommer skillnader mellan verksamheter i olika frågor samt att män sammantaget är mer nöjda än kvinnor, vilket korrelerar med hur det är på riksnivå. Kungsholmens resultat på frågorna är i linje med både staden och riket. Bland det som utmärker sig i positiv bemärkelse är att Kungsholmen har bättre resultat än staden och riket på frågor om tillgänglighet till sjuksköterska och läkare, att personalen har tid samt att personalen tar hänsyn till hur den enskilde vill ha sin hjälp. Nöjdheten med aktiviteter och utomhusvistelser utmärker sig som förbättringsområden i jämförelse med resultatet för staden samt riket. Över tid har nöjdheten med aktiviteter på riksnivå också minskat. Under två år har en satsning gjorts på extra promenader och utevistelser i samtliga verksamheter inom äldreomsorgen med start från början av sommaren och fram till årsskiftet. Avseende nöjdheten med aktiviteter genomförs många aktiviteter. Verksamheterna behöver vara lyhörda på vad omsorgstagarna önskar samt arbeta med att öka deltagarantalet på större aktiviteter men också arbeta med mindre aktiviteter för de som inte vill/kan vara i storgrupp. En dialog om hur man ska tolka begreppet aktivitet kan också behövas. En analys av resultatet visar att nöjdheten är 14 procent lägre när enbart anhörig svarar i jämförelse med att den äldre själv eller tillsammans med någon har svarat.

Resultatet för hemtjänsten och servicehusen ligger också i linje med resultaten för staden och riket. Den sammantagna nöjdheten är något lägre än resultatet för riket och staden. En jämförelse bakåt i tiden med Kungsholmens egna resultat, visar att nöjdheten tenderar att backa något på frågorna. Det är marginell skillnad mellan privat och offentlig regi (en

procentenhet) samt mellan könen. Resultat som utmärker sig i positiv bemärkelse är att omsorgstagaren vet var man ska vända sig med synpunkter samt att omsorgstagaren kan påverka vilka tider som hjälpen ska komma. Det som utmärker sig som förbättringsområden i förhållande till riket är känsla av trygghet och hur lätt det är att kontakta personalen. Resultaten bland verksamheterna skiljer sig mellan frågorna. Nöjdheten hos de som bor på servicehus är generellt lägre än resultaten för hemtjänst.

Sammanfattat är analysen utifrån brukarundersökningen att nöjdheten med Kungsholmens äldreomsorg är i linje med staden och nationellt.

Inom äldreomsorgen har gjorts en mängd olika satsningar utöver ordinarie verksamhet utifrån beviljad stimulansmedel om cirka 18 miljoner kronor. Stimulansmedlen har möjliggjort satsningar på förebyggande insatser och kompetensutveckling, såsom anställning av SIP-samordnare, sakkunnig i kognition, äldrevägledare, hälsopedagog, musikkraft inom hemtjänsten, individuella samtal och utökning av promenader inom särskilda boenden.

I november 2022 beslutade Kungsholmens stadsdelsnämnd att S:t Eriks vård- och omsorgsboende ska övergå i egen regi när nuvarande entreprenadavtal löper ut 31 januari 2024. Förberedelser inför övertagandet har skett under året. Boendet kommer att ingå i Alströmerhemmets organisation.

Efterfrågan av platser på vård- och omsorgsboende har ökat under året i staden. Serafens vård- och omsorgsboende har öppnat de sista avdelningarna som har varit tomställda sedan covid-19-pandemin. En av avdelningarna har fått inriktning demens för personer under 65 år då denna inriktning efterfrågas i staden.

Den enskildes vård och omsorg är trygg och individanpassad

I enlighet med handlingsplanen för Äldrevänlig stad, arbetar äldreomsorgen aktivt med samverkan, vilken har intensifierats under året. För att omhänderta den enskildes behov på ett optimalt sätt är det viktigt att förvaltningens olika professioner samarbetar och bidrar med sina olika kompetenser och information. Bland annat har cheferna för hälso- och sjukvården under ledning av medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) och medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR), haft regelbundna möten (kallat processteam) med syftet är att stärka hälso- och sjukvården. Fokus under året har varit att stärka och utveckla patientsäkerheten samt samverka med beställarenheten kring vårdövergångar.

Verksamheterna arbetar även i team vid det kontinuerliga arbetet med BPSD-registret som är ett nationellt kvalitetsregister för att minska beteendemässiga symptom vid demens. Arbetssättet ger goda resultat såsom minskad oro och bättre sömn samt stärker teamarbetet. På grund av de goda effekter arbetssättet ger används det även på somatiska och geropsykiatriska avdelningar. Nästa år kommer arbetssättet att implementeras på servicehusen.

Förutom stärkt teamarbete intern har även samverkan med Regionen intensifierats utifrån att vårdparterna ska ha en gemensam lägesbild och att omsorgstagarna ska få en mer samordnad vård och omsorg. Under hösten har ett samverkansprojekt pågått där hemtjänsten tillsammans med Fridhemsplans vårdcentral undersöker hur samarbetet kring BPSD-registreringar kan utformas. Målsättningen är bland annat att få till tydligare formuleringar vid beställning av

insatser samt utvärdera om insatserna minskar beteendemässiga symtom vid kognitiv skörhet på ett strukturerat sätt. Projektet kommer utvärderas av Äldrecentrum som är en stiftelse grundat av Region Stockholm och Stockholms stad. Ett annat samverkansprojekt med Regionen genomförs med läkarorganisationen Capio Legevisitten, kring införande av obligatorisk kognitiv bedömning vid inflyttning till särskilt boende. Syftet är att få en helhetsbild av den äldres fysiska och kognitiva status så att individuella behov uppmärksammas och kan åtgärdas på ett optimalt sätt. Projektet kommer pågå en bit in på nästa år och kommer därefter att utvärderas.

Samordnare för samordnad individuell plan (SIP) har formaliserat samverkansmöten mellan biståndshandläggare och vårdcentraler. SIP-samordnaren har under året tillsammans med biståndshandläggarna besökt ett antal vårdcentraler, i syfte att öka samverkan för att tillsammans kunna stödja den äldre utifrån den individuella situationen. Upplevelsen bland parterna är att det nu finns en större samsyn kring när en SIP ska genomföras och att de sker utifrån den äldres önskemål. Antalet upprättade planer har fortsatt att öka och är 32 procent fler än föregående år.

Verksamheternas följsamhet av basala hygienrutiner och klädregler har under året granskats vid flera tillfällen. Resultaten visar att följsamheten har förbättrats under året och resultatet är tydligt bättre än resultatet för riket och staden. Området kräver dock att verksamheterna fortsätter att arbeta kontinuerligt och systematiskt med egenkontroller och utbildningar för att säkerställa en fortsatt god följsamhet. Följsamheten till basala hygienrutiner har även granskats av Revisionskontoret. Granskningen omfattade ett av nämndens vård- och omsorgsboenden samt hemtjänsten för att se om den interna kontrollen av följsamheten till basala hygienrutiner i verksamheterna är tillräcklig. Revisionskontoret bedömde att egenkontrollerna på vård- och omsorgsboendet visar på god efterlevnad, medan hemtjänsten har utvecklingsområden gällande desinfektion av händer innan användning av plasthandskar samt användningen av arbetskläder. En handlingsplan för hemtjänsten kommer att tas fram.

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har gjort en tillsyn av den medicinska vården och behandlingen på de särskilda boendena för äldre som drivs i egen regi. Tillsynen har resulterat i vidtagna åtgärder och IVO har med anledning av dessa vidtagna/planerade åtgärder valt att avsluta ärendet.

Tryggt Mottagande är en insats som kan beviljas äldre som blir utskrivna från sjukhus och korttidsboende för att stötta dem under de första dagarna i hemmet. Insatsen är efterfrågad och en enkät som skickats ut till brukarna visar på hög nöjdhet och ökad trygghet i hemmet. Tryggt Mottagande arbetar varje år med ett utvecklingsområde och under året har det varit anhörigstöd vilket resulterat i en framtagen rutin för hur teamet ska jobba med anhörigperspektivet. Under 2024 kommer Tryggt Mottagande att utöka sitt upptagningsområde till hela Norra Innerstaden.

I linje med Agenda 2030 mål 2, ingen hunger, arbetar förvaltningen kontinuerligt för att säkerställa att omsorgstagarna får en god och näringsriktig kost. Under året har äldreomsorgens dietister smaktestat måltiderna vid flera tillfällen och genomfört egenkontroller av bland annat nattfasta. Riktlinjer har tagits fram för Fridas restaurang som drivs i egen regi.

Beställarenheten har under året arbetat med hur ramtid inom hemtjänsten kan utvecklas och hur arbetssättet kan tydliggöras för att skapa samsyn samt frångå minutstyrning. En arbetsgrupp är tillsatt och fortsätter arbetet nästa år. Ramtid innebär att beslutet den enskilde får om beviljad hemtjänst är mindre detaljerat. Beslutet beskriver behovet av hemtjänst och syftet med insatserna samt en ramtid för utförandet. Detaljplaneringen om hur och när insatserna ska genomföras, gör sedan utföraren upp tillsammans med den enskilde. Arbetssättet medför att omsorgstagaren har större inflytande över sin beviljade hemtjänst.

Verksamhetsutveckling genom digitalisering har fortsatt under året. Bland annat har digital läkemedelssigenering införts inom alla berörda verksamheter vilket innebär högre patientsäkerhet samt effektivare arbetssätt. Under hösten har ytterligare funktioner införts, såsom att lägga in och följa upp olika mätvärden för patienten, för att ytterligare stärka patientsäkerheten. Sensoriska mätare av blodcirkulation har köpts in för att minska risken för trycksår. Arbetet med informationssäkerhet kommer även fortsätta i takt med att användningen av digitala tjänster och system ökar. Förberedelser har skett för införande av Nyckelfri hemtjänst och installationen pågår under december månad och kommer driftsättas i början på år 2024.

För att förbättra personalkontinuiteten och täcka frånvaro, har vissa verksamheter inför resursteam under årets första hälft. Inom hemtjänsten pågår arbete för att ha geografiskt mindre arbetsgrupper för att öka kontinuiteten för de äldre. Kontinuiteten bland chefer och legitimerad personal är förbättrad jämfört med tidigare år vilket ger stabila ledningsgrupper och goda förutsättningar för det fortsatta kvalitets- och utvecklingsarbetet.

Den 1 juli 2023 beslutades att undersköterska ska vara en skyddad yrkestitel. De som hade en tillsvidareanställning som undersköterska när reglerna började gälla får använda yrkestiteln i 10 år, därefter måste de ansöka om yrkestiteln hos Socialstyrelsen. Med beviljade medel har en person rekryterats för att kartlägga behovet av stöd hos medarbetare för att de ska uppnå kraven för skyddad yrkestitel. Detta är att se som ett långsiktigt arbete.

Under året har olika typer av kompetensutveckling samt omvärldsbevakning skett för att verksamheterna ska vara uppdaterad på det senaste inom äldreomsorgen. Bland annat pågår en språksatsning i svenska språket som 60 medarbetare har deltagit i på betald arbetstid. Utbildningen är uppskattad bland medarbetarna och lärarnas bedömning är att skrivförmågan har förbättrats hos vissa. Denna satsning kommer fortgå även nästa år. Hemtjänsten och Alströmerhemmets vård- och omsorgsboende har blivit stjärnmärkta under året och Tryggt Mottagande har behållit sin stjärnmärkning. Stjärnmärkt är en utbildningsmodell inom demens som syftar till att ge medarbetarna kunskap och verktyg för att kunna utveckla det personcentrerade arbetet på sin arbetsplats. Utbildningar har även hållits för medarbetare inom kost och nutrition, utbildningar i journalsystem och dokumentation, psykisk hälsa, kognitiv svikt, lågaffektivt bemötande, välfärdsbrott och otillåten påverkan, våld i nära relation med mera. Medarbetare har även utbildats till ombud av olika slag där behov finns av utökat stöd i verksamheten, såsom språkombud och palliativa ombud. Nätverksträffar har anordnats för olika professioner med syfte att informera och dela erfarenheter. Olika mässor har besökts för omvärldsbevakning såsom Äldreomsorgsdagarna och Vitalis-mässan som är en konferens om eHälsa.

I linje med Agenda 2030 mål 5 Jämställdhet, ska anhöriga stödjas. Förutom de sedvanliga stödinsatserna såsom till exempel avlösning i hemmet kan anhöriga få kontakt med anhörigkonsulenten för stöd. Anhörigkonsulenten erbjuder stödande och vägledande samtal med ett personligt anpassat stöd. I samverkan med interna och externa aktörer som civilsamhället och intresseorganisationer, har riktade utbildningar och föreläsningar till anhöriga getts.

Den enskilde har en hög livskvalité och lever ett självständigt liv

De särskilda boenden för äldre och Baltzars träfflokal har under året erbjudit ett stort utbud av aktiviteter, vilket är i enlighet med utvecklingsområdet Social inkludering i handlingsplanen för Äldrevänlig stad. Alla verksamheter har sedan försommaren och året ut anställt extra medarbetare vars arbetsuppgift är att erbjuda promenader och utevistelser. Denna satsning gjordes även föregående år. Trots detta är nöjdheten med utevistelser i Socialstyrelsens brukarundersökning relativt låg. Verksamheterna med lägre resultat tittar på vad som kan göras för att öka nöjdheten. Flera utflykter har genomförts på boendena samt Baltzars träfflokal för seniorer, till exempel picknick i Nyckelviken och besök på olika museum. Ett nätverk har startats för aktivitetsansvariga med syfte att inspirera varandra och byta idéer. Sociala besök av Ung Omsorg, Seniorglädje samt vårddjur har genomförts kontinuerligt på de särskilda boendena. Aktivitetsskärmar har köpts in till två boenden där de äldre kan ta del av digitala aktiviteter.

Baltzars träfflokal är en mötesplats för seniorer och erbjuder ett varierat utbud av aktiviteter med syfte ge äldre en meningsfull vardag och minska ofrivillig ensamhet. Antalet prenumeranter på Baltzars nyhetsbrev ökar kontinuerligt. Under året har en mängd aktiviteter genomförts. Bland annat har flera utflykter anordnats, fallförebyggande åtgärder har uppmärksammats genom bland annat föreläsning och fallförebyggande träning. Olika former av kulturaktiviteter har anordnats såsom besök på museum samt musikunderhållning. Träffpunkten har även haft två temaveckor inom området Pride och hälsa, med aktiviteter inom respektive tema. Träffpunkten har haft öppet på alla högtider och har haft en uppskattad livsberättargrupp samt fyra grupper ”Vi talar om livet” tillsammans med Hjärnkoll. Matlagningskurser har hållits för män med syfte att främja ett ökat välmående samt stärka matlagningen vilket har gett goda resultat.

Den förebyggande verksamheten har utökats med ytterligare en hälsopedagog samt en ny funktion kallad äldrevägledare. Äldrevägledaren ska arbeta med att minska den ofrivilliga ensamheten hos äldre och ta fram arbetssätt för att nå målgruppen. I uppdraget ingår att genomföra strukturerade hälsosamtal och samverka med civilsamhället och primärvården. Den förebyggande verksamheten har två fixare, en som hjälper med vardagssysslor som kan vara riskfulla, exempelvis byta gardiner, och en digital fixare som hjälper äldre att tillgodogöra sig den digitala tekniken. Efterfrågan på den digitala fixaren har varit hög, och tjänsten har därför utökats till en heltidstjänst för att kunna möta behovet.

Vård- och omsorgsboendena arbetar också med hälsofrämjande åtgärder. Under året har projektet Open genomförts. Målet är att öka den fysiska och psykiska hälsan genom fysisk aktivitet tillsammans med näringsrika mellanmål. Projektet har varit uppskattat bland de äldre som både har gått upp i vikt och fått ökad rörlighet och styrka.

Inom hemtjänsten och Pilträdet servicehus pågår Musikkraft som kommer ut med musikpedagoger till personer med hemtjänst. Insatsen har bidragit till glädje och ökad välbefinnande hos de som beviljats insatsen. Hemtjänsten har också satsat på matlagning i hemmet, hjälp att laga matlådor och näringsriktig kost. Detta har ökat välbefinnandet hos den äldre och samtidigt minskat den ofrivilliga ensamheten.

Under året har dietister genomfört flera måltidsobservationer på vård- och omsorgsboendena och gör bedömningen att måltidssituationen generellt varit god. Förbättringspotential finns dock, vilket är kommunicerat till berörda chefer. Observationerna fortgår nästa år som en del av det systematiska förbättringsarbetet.

Personer på särskilt boende samt personer med omsorgsinsatser inom hemtjänsten har en fast omsorgskontakt som känner omsorgstagaren särskilt väl, uppmärksammar dennes behov och sköter kontakter med bland annat anhöriga och vården.

Alla verksamheter inom äldreomsorgen har haft boenderåd samt anhörigträffar för att öka de äldres inflytande och delaktighet. Äldres delaktighet och inflytande är ett av utvecklingsområdena i handlingsplanen för Äldrevänlig stad. Resultatet av Socialstyrelsens brukarundersökning har diskuterats på boenderåden för att ta reda på vad verksamheterna kan göra bättre och vad som fungerar tillfyllest. Pensionärsrådet är också en viktig röst för Kungsholmens äldre. Under året har rådet lämnat yttranden utifrån ett äldreperspektiv till nämnden inför nämndens behandling och beslut i ärenden. Kungsholmens äldreboenden samt servicehus har utsedda kontaktpersoner från pensionärsrådet. Kontaktpersonens uppdrag är att vara särskilt insatt i verksamheten och vara en aktiv länk mellan boende, anhöriga, stadsdelsförvaltningens tjänstepersoner och förtroendevalda. Under 2024 kommer även hemtjänsten att få en kontaktperson från pensionärsrådet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten	82 %	81 %	82 %	82 %	87 %	87 %	2023
Analys Utfallet av indikatorn bygger på resultat från socialstyrelsens brukarundersökning som avser hemtjänsten och avser andel positiva svar på fråga "Brukar personalen ta hänsyn till dina åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras". Resultatet är detsamma som för föregående år och ligger något under resultatet för staden och riket som har 84 procents nöjdhet. Servicehusen samt hemstödgruppen urskiljer sig med sämre resultat. Verksamheterna analyserar resultatet på brukardialoger för att se vad som kan förbättras. Generellt kan otydlighet kring ramtid påverka negativt - där pågår ett arbete vilket fortsätter nästa år.							
  Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende	83 %	78 %	86 %	76 %	79 %	79 %	2023
Analys Indikatorn bygger på resultat från socialstyrelsens brukarundersökning som riktar sig till vård- och omsorgsboende och avser andelen positiva svar på fråga "Brukar personalen ta hänsyn till dina åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras".							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
   Andel seniorer som är nöjda med tillgången till information om Stockholm Stad och dess verksamheter	35 %				50 %	Tas fram av nämnd	2023
<p>Analys</p> <p>Indikatorn bygger på andelen positiva svar på frågan "Jag är nöjd med tillgången på information om Stockholm stad och dess verksamheter" i stadens medborgarundersökning och medborgarpanel. Totalt deltog 900 personer från staden, varav 51 från Kungsholmen, i undersökningen. Indikatorn är ny vilket innebär svårighet att sätta lämpligt målvärde.</p> <p>Resultatet för Kungsholmen visar att 35 % är nöjda med tillgången till information, 16 % är inte nöjda medan 49 % svarar "vet ej" då de aldrig sökt information. Detta är något bättre än resultatet från staden där 33 % är nöjda. Resultatet bland de som inte är nöjda är samma för staden på 16 %.</p> <p>Under år 2022 togs en kommunikationsstrategi fram för äldreomsorgen. Bland annat har en gemensam struktur för nyhetsbrev tagits fram och verksamheterna skickar regelbundet ut nyhetsbrev till personer som är aktuella inom äldreomsorgen samt till anhöriga. Kommunikationsstrategin ledde också till att en Facebook-grupp skapades "Senior på Kungsholmen" där alla verksamheter kontinuerligt lägger ut information och bilder från sina verksamheter. Antalet följare ökar kontinuerligt och hade i december 2023 317 följare vilket är en ökning med 180 personer jämfört med föregående år.</p> <p>Samtliga hushåll på Kungsholmen får en broschyr utskickad årligen "Kungsholmen i korthet", där information ges över Kungsholmens verksamheter samt kontaktuppgifter.</p> <p>Under året har Kungsholmen haft två tillfällen på Baltzars träfflokal där information har getts om äldreomsorgens verksamheter samt hur man ansöker om insatser. Detta är en riktad insats till personer mellan 75-80 år. En utbildning har även getts pensionärsrådet gällande äldreomsorgens verksamheter samt information om hur man ansöker om insatser/hittar information om äldreomsorgen på Kungsholmen och staden.</p>							
   Andel äldre personer som vet vart de ska vända sig för att ansöka om hjälpinsatser	55 %				65 %	65 %	2023
<p>Analys</p> <p>Indikatorn bygger på andelens positiva svar på frågan "Jag vet var jag vänder mig för att ansöka om hjälpinsatser" i stadens medborgarundersökning och medborgarpanel. Indikatorn var ny och årsmålet har satts utifrån KF:s årsmål. 900 invånare i staden har svarat varav 51 personer från Kungsholmen. Resultatet för staden var 60 %.</p> <p>Under året har Kungsholmen haft två tillfällen på Baltzars träfflokal där information har getts om äldreomsorgens verksamheter samt hur man ansöker om insatser. Detta är en riktad insats till personer mellan 75-80 år. En utbildning har även getts pensionärsrådet gällande äldreomsorgens verksamheter samt information om hur man ansöker om insatser/hittar information om äldreomsorgen på Kungsholmen och staden. Syftet är att pensionärsrådet sedan kan sprida denna information via sina kontaktnät.</p>							
   Andel äldre som anger att de känner till stadsdelens aktivitetscenter och mötesplatser	57 %				40 %	Tas fram av nämnd	2023
<p>Analys</p> <p>Indikatorn bygger på andelen positiva svar på frågan "Jag känner till stadsdelens aktivitetscenter/ mötesplatser för seniorer" i stadens medborgarundersökning och medborgarpanel. Indikatorn är ny vilket innebär svårighet att sätta lämpligt målvärde. 900 invånare i staden har svarat varav 51 personer från Kungsholmen. Resultatet för staden var 67 %.</p> <p>Förvaltningen kommer titta på åtgärder för att öka antalet som har kännedom om Baltzars träfflokal för seniorer.</p>							
   Andel äldre som på det hela taget är nöjda med möjligheten att ta del av ledarledd idrott/motion i Stockholm	61 %				65 %	Tas fram av nämnd	2023
<p>Analys</p> <p>Indikatorn bygger på andelen positiva svar på frågan "Jag är på det hela taget nöjd med möjligheten att ta del av ledarledd idrott/motion i Stockholm" i stadens medborgarundersökning och medborgarpanel. Indikatorn är ny vilket innebär svårighet att sätta lämpligt målvärde. 900 invånare i staden har svarat varav 51 personer från Kungsholmen. Resultatet för staden var</p>							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
64 %. Baltzars träfflokal för seniorer erbjuder fallförebyggande seniorgymnastik samt cirkelträning. De särskilda boenden för äldre erbjuder också läroledd träning.							
  Andelen nöjda omsorgstagare i dagverksamhet	90 %	86 %	93 %	97 %	93 %	93 %	2023
Analys Indikatorn bygger på Stockholms stads brukarundersökning och avser andelen positiva svar på frågan "Jag är nöjd med min dagverksamhet". Årsmålet för indikatorn nås inte, men utfallet visar att nöjdheten är fortfarande på en hög nivå, trots en minskning från 2022 då utfallet var 97 %. Resultaten på de olika frågorna i undersökningen är i linje med stadens resultat men är generellt några procentenheter lägre. Ansvariga chefer analyserar resultatet för sin verksamhet och ser över lämpliga åtgärder för att öka nöjdheten ytterligare.							
  Andelen nöjda omsorgstagare i hemtjänst	81 %	79 %	82 %	85 %	86 %	86 %	2023
Analys Indikatorn bygger på andelen positiva svar på fråga "Hur nöjd eller missnöjd är du sammantaget med den hemtjänst du har" i Socialstyrelsens brukarundersökning. Nöjdheten har minskat något i jämförelse med åren 2018 och framåt. Resultaten har varit mellan 84-85 procent nöjdhet. Resultatet för Stockholm är 83 procent och riket 86 procent. I Kungsholmens resultat ingår även privata hemtjänstutvecklare samt servicehusen. Verksamheterna har haft brukardialoger med omsorgstagarna för att diskutera resultatet och inhämta mer information kring vad man är nöjd med samt få förbättringsförslag.							
  Andelen nöjda omsorgstagare i vård- och omsorgsboende	80 %	87 %	76 %	74 %	82 %	82 %	2023
Analys Indikatorn bygger på andelen positiva svar på frågan "Hur nöjd eller missnöjd är du sammantaget med ditt äldreboende" i Socialstyrelsens brukarundersökning som riktar sig till vård- och omsorgsboende. Nöjdheten har höjts i jämförelse med föregående år och är något högre än både staden och riket. Årsmålet om 82 procent är något högt ställt och nås nästan. På en tillbakablick till och med år 2018 har nöjdheten varit ganska stabil på cirka 78-79 procent nöjdhet. Verksamheterna har i uppdrag att analysera sina egna resultat och vidta åtgärder om det finns omotiverade skillnader mellan män och kvinnor.							
  Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	12,03			11,37	10	Max 10 personer	2023
Analys Resultatet har försämrats i jämförelse med tidigare år. I jämförelse med övriga stadsdelsförvaltningar är Kungsholmens resultat medianen. Att resultatet är försämrat kan bero på att hemtjänsten har vuxit under året, sedan i somras är ickevalsalternativet egen regi för de omsorgstagare som inte gör ett aktivt val. Hemtjänsten arbetar med att skapa mindre geografiska grupper för att öka personalkontinuiteten.							

Nämndmål: 1.4.1 Den enskildes vård- och omsorg är trygg och individanpassad

 Uppfylles helt

Beskrivning

Nämnden når det förväntade resultatet genom att vården och omsorgen ges med hög tillgänglighet. Det innefattar att omsorgstagaren har lätt att nå hemtjänstpersonalen genom olika kontaktvägar. På vård- och omsorgsboende ska omsorgspersonal finnas på avdelningen och sjuksköterska finns på plats i huset dygnet runt.

Utifrån Agenda 2030 mål 3, god hälsa och välbefinnande, ska omsorgstagaren ha en god hälsa och möjlighet att bibehålla sina egna förmågor genom hälsofrämjande insatser. Patientsäkerheten säkerställs genom att medicinskt ansvariga har rätt kompetens och ett smittskyddsarbete utifrån Sveriges Kommuner och Regioners analysverktyg bedrivs inom enheterna.

I linje med Agenda 2030 mål 2, ingen hunger, ska omsorgstagares nutrition förbättras och näringsbehov tillgodoses. Som stöd i arbetet genomförs övergripande mätningar för att identifiera, bedöma, diagnostisera och behandla nutritionsproblem på individnivå för att kunna planera för lämpliga åtgärder.

Omsorgstagare som flyttar in på vård- och omsorgsboende behöver ett välfungerande teamarbete omkring sig för att enheten ska kunna säkerställa en god patientsäkerhet. Målet med teamarbetet är bland annat att kartlägga psykiska och beteendemässiga symtom för att gemensamt finna åtgärder för ökad livskvalité.

God samverkan med sjukvården är också en del av en äldrevänlig stad. Antal personer i ordinärt boende som tackar ja och får en individuell samordnad plan (SIP) för sina vård- och omsorgsinsatser behöver öka. Den fasta omsorgskontakten och biståndshandläggaren ska se och agera på förändrade behov hos omsorgstagaren och bevaka dennes rätt att få en SIP.

Under 2023 ska arbetssätten utvecklas kring digital läkemedelssigtering (APPVA) och nyckelfri hemtjänst ska införas.

Myndighetsutövningen är rättssäker genom att beställarenheten följer rättsläget och Stockholms stads riktlinjer för handläggning inom äldreomsorgen.

Andelen äldre som sammanbor ökar och det är framförallt kvinnor som vårdar sina män i hemmet. I enlighet med Agenda 2030 mål 5, jämställdhet, ska en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet eftersträvas. Samtalsgrupper och anhörigavlastning i form av korttidsvård samt plats på dagverksamhet är insatser för att stödja närstående och ge den anhöriga möjligheten till egen tid.

Nationella minoriteternas nationaldagar ska uppmärksammas på träfflokal Baltzar i linje med Agenda 2023 mål 10, minskad ojämlikhet.

Förväntat resultat

Vård- och omsorgsinsatser ges med hög tillgänglighet och stödjer omsorgstagarens hälsa och funktionsförmåga.

Omsorgstagaren får en god och näringsriktig kost.

Vård- och omsorgsinsatserna är samordnade utifrån omsorgstagarens behov.

Bemanningen planeras med kontinuitet och med rätt kompetens.

Omsorgstagarens behov tillgodos utifrån skälig levnadsnivå.

Anhöriga ges stöd och avlastning.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Arsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel digitalt signerade insatser i APPVA	96 %				70 %		VB 2023
 Andel personer bosatta på vård- och omsorgsboende som uppger att det är ungefär samma personal som ger hjälpen	72 %				77 %		VB 2023
Analys Årsmålet nås inte men resultatet har höjts från både 2022 och 2021-års utfall och är på ungefär samma nivå som innan pandemin (73 procent 2019). Stadens aggregerade resultat är 77 procent nöjdhet. Åtgärder som gjorts under året är införandet av resursteam för att täcka frånvaro och öka kontinuiteten. Förhoppningen är att det kommer innebära en ökad nöjdhet framgent.							
  Andel personer med hemtjänst som anser att biståndshandläggarens beslut är anpassat efter dennes behov	69 %	70 %	68 %		71 %		2023
Analys Resultatet baseras på utfall av frågan "Är handläggarens beslut anpassat efter dina behov?" i Socialstyrelsens brukarundersökning. Årsmålet nås inte, men resultatet ligger stabilt sett tillbaka över en treårsperiod med omkring 70-73 procents nöjdhet. Detta är också i linje med staden som har en nöjdhet på 68 procent och riket 71 procent. Under hösten har en biståndshandläggare genomfört en aktgranskning med bedömning att beställningarna till utförarna var skrivna så att det tydligt framgår vilka behov den enskilde har och vilka insatser som var beviljade. Under 2024 ska en aktgranskning genomföras med fokus på kvalitetsgranskning av beställningarna av insatser.							
  Andel personer som upplever att det känns tryggt att bo hemma med stöd från hemtjänsten	78 %	77 %	78 %		81 %		2023
Analys Utfallet bygger på frågan "Hur tryggt känns det att bo hemma med stöd från hemtjänsten" i Socialstyrelsens brukarundersökning. Årsmålet nås inte, dock har tryggheten ökat marginellt i verksamheterna jämfört med föregående år och är stabilt över de senaste tre åren med en nöjdhet på 79-80 procent. Jämfört med staden och riket är resultatet något lägre, staden har en nöjdhet på 81 procent och riket 85 procent. Servicehusen har något lägre resultat vilket kan bero på andra hyresgäster som kan agera på ett sätt som kan skapa oro i de gemensamma utrymmena. Alla verksamheter arbetar kontinuerligt för att säkerställa en trygg tillvaro för de äldre. Arbetet fortgår med att analysera utfallet och vidta åtgärder för att öka andelen som upplever trygghet.							
  Andel personer som upplever att det känns tryggt att bo på sitt vård- och omsorgsboende	82 %	78 %	84 %		83 %		2023
Analys Indikatoren bygger på utfallet av frågan "Hur tryggt eller otryggt känns det att bo på ditt äldreboende?" som bygger på							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
Socialstyrelsens brukarundersökning. Årsmålet nås inte riktigt. Utfallet på indikatorn har under senaste åren varierat mellan 78 till 85 procent. Årets utfall visar även att färre män än kvinnor upplever att det är tryggt på sitt boende. Staden och riket har något högre upplevd trygghet på 85 och 83 procent. Trygghet kan handla om olika saker för individer, till exempel att man känner sig sedd, lyssnad på och även vad som händer i omvärlden. Verksamheterna har haft brukardialoger för att ta reda på om något kan göras för att öka känslan av trygghet. I undersökning gjord av biståndshandläggare är resultatet för Kungsholmen högre på 89 procent.							
	Andelen BPSD-registreringar gjorda i team (sjuksköterska, kontaktperson och rehab-personal).	100 %			80 %		VB 2023
	Följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler.	73 %			75 %		VB 2023
Analys							
Resultatet är förbättrat sedan föregående år och verksamheterna har en god följsamhet till basala hygienrutiner. En jämförelse med riket och staden visar på att målvärdet är högt ställt, resultatet för riket är 59 procent och för staden 62. Arbetet med följsamheten till basala hygienrutiner behöver pågå ständigt och mätningar kommer att göras även nästa år för att säkerställa en god följsamhet.							
	♀ Vård- och omsorgsboende: andel äldre som är nöjda med den mat som serveras	74 %	78 %	72 %	70 %	72 %	2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Anhöriga till personer över 65 år med demenssjukdom erbjuds att delta i samtalsgrupp	2023-01-01	2023-12-31	
 Beställarenheten genomför aktgranskning av utredning, beställning och beslut två ggr per år med fokus på ramtid och det salutogena.	2023-01-01	2023-12-31	
 Dietist smaktestar matlådor för att kontrollera kvalitén på den mat som levereras till hemtjänsten från Fridas servering samt maten som serveras på Alströmerhemmets vård- och omsorgsboende och Serafens vård- och omsorgsboende.	2023-01-01	2024-12-31	
 En måltidsstrategi ska tas fram för äldreomsorg	2023-04-21	2023-12-31	
 För att öka kunskapen om patientsäkerhet ska samtliga chefer och legitimerad personal under 2023 genomföra webbutbildningen "Säker vård" från Socialstyrelsen.	2023-01-01	2023-12-31	
 Personer på särskilda boenden som är undernärda eller har en risk för undernäring vid MNA-bedömningen ges insatser utifrån en hälsoplan.	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 1.4.2 Den enskilde har en hög livskvalité och lever ett självständigt liv

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden når det förväntade resultatet genom att individuella önskemål och intressen beaktas och tillgodoses i så hög grad som möjligt vid erbjudande om daglig utevistelse och aktiviteter.

Vård- och omsorgsboendena ska erbjuda minst två olika dagliga aktiviteter plus ytterligare en större aktivitet som ordnas minst en gång i veckan. Målet är att stärka den fysiska och psykiska hälsan och i förlängningen möjligheten till ett självständigt liv. Arbetssätten ska omfatta dokumentation av erbjudande om utevistelse och aktiviteter samt kontinuerlig uppföljning.

Gemensamhetsytorna på särskilda boenden ska göras trivsamma och anpassningar ska göras utifrån omsorgstagarna. Genom måltidsobservationer kommer förvaltningen att följa upp hur måltiden och miljön kring denna kan utvecklas.

Omsorgstagaren ska kunna påverka hur insatserna utförs. För att kunna möjliggöra det ska varje omsorgstagare ha en fast omsorgskontakt och en genomförandeplan som belyser hur och när insatserna ska utföras.

Omsorgstagare och anhöriga ska känna till vart de ska vända sig med synpunkter och klagomål och inkomna förbättringsförslag ska tas tillvara av enheten.

Sociala besök på vård- och omsorgsboenden och servicehus genomförs genom Ung Omsorg vars ungdomar erbjuder aktiviteter på helger, Senior glädje som erbjuder aktiviteter och promenadgrupper och besök av vårddjur.

Seniorer på Kungsholmen ska känna till Baltzar träfflokal som erbjuder förebyggande insatser för att främja den fysiska hälsan och det psykiska välmående. Förvaltningen ska rekrytera en hälsopedagog som bland annat kommer erbjuda ledarledd gymnastik, utföra hälsotester och samverka med idrottsförvaltningen.

Förväntat resultat

Utevistelser och aktiviteter planeras och genomförs utifrån omsorgstagarens önskemål. Det är trivsamt i enheternas gemenskapsytor och de är anpassade utifrån målgruppen. Omsorgstagarens åsikter och önskemål beaktas vid förbättringsarbete. Omsorgstagarens har en fast omsorgskontakt som särskilt bevakar dennes behov och samordnar kontakter. Omsorgstagaren får stöd för att främja ett ökat välmående.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Arsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel personer med hemtjänst som anger att de får hjälp så som är överenskommet	93 %				90 %		2023
 ♀ Andel personer på vård- och omsorgsboende som uppger att möjligheterna att komma utomhus är bra	48 %	50 %	47 %		54 %		2023
Analys							
Indikatoren bygger på frågan "Är möjligheterna att komma utomhus bra?" i Socialstyrelsens brukarundersökning. Resultatet är							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
<p>på ungefär samma nivå sedan år 2019. År 2020 skiljde sig resultatet i positiv bemärkelse på 55 procent nöjdhet. Stadens resultat 2023 är 53 procent och riket 56 procent.</p> <p>Förvaltningen har två år i rad satsat särskilt på utevistelser genom att samtliga verksamheter anställt extra medarbetare från försommaren till årsskiftet, vars uppgift är att erbjuda promenader och utevistelser. Att nöjdheten är så pass låg var därför inte förväntat. En eventuell förklaring kan vara att undersökningen genomfördes mitten på mars till slutet på maj och att utevistelserna sommar och hösthalvår inte är med i beaktandet när enkäten besvaras. En analys av resultatet visar på stor skillnad mellan verksamheterna. Det är Serafen samt Solbacken som har en låg nöjdhet, övriga verksamheter har högre resultat än uppsatt mål. Serafen har återkopplat att de tittar på hur de ska göra för att förbättra nöjdheten utöver det som redan görs.</p>							
◆ ♀	Andel personer som upplever måltiderna på sitt vård- och omsorgsboende är en trevlig stund på dagen	63 %	67 %	61 %		66 %	2023
<p>Analys</p> <p>Indikatorn bygger på utfall av frågan "Upplever du att måltiderna på ditt äldreboende är en trevlig stund på dagen?" i Socialstyrelsens brukarundersökning. Resultatet ligger stabilt i relation till tidigare år på mellan 60-63 procent nöjdhet. Kungsholmen har något lägre resultat än staden på 66 procent nöjdhet och riket 68 procent. Förvaltningens dietister gör kontinuerligt observationer för att identifiera förbättringsområden och kommer fortsätta med det nästa år. Inget av boendena på Kungsholmen når uppsatt mål men de boenden som urskiljer sig som längre ifrån målet är Vallgossen och Solbacken.</p>							
◆ ♀	Vård- och omsorgsboende: andel äldre som är nöjda med aktiviteter inom boendet	52 %	51 %	52 %		46 %	63 %
<p>Analys</p> <p>Sett över en längre tid har nöjdheten sjunkit markant. År 2013 var nöjdheten 85 procent. Nöjdheten på riksnivå har också sjunkit sedan 2013, men inte lika drastiskt (5 procentenheter). Förvaltningen bedömer att en bidragande faktor till denna trend är att de som bor på vård- och omsorgsboende har sämre hälsa och är mer multisjuka än 10 år tillbaka. Verksamheterna har i uppdrag att analysera hur nöjdheten kan öka och alla har haft brukardialoger för att undersöka vad som kan förbättras. Ett nätverk för aktivitetsansvariga är också startat för att dela erfarenheter och inspiration.</p>							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Beställarenheten skickar inför varje tertiäl ut sammanställning till utförarna vilka som saknar genomförandeplan.	2023-01-01	2024-12-31	
✓ Måltidsobservationer genomförs två gånger per år vård- och omsorgsboendena. Årets fokusområde är att personalen skapar en trevlig måltidsmiljö och att måltiden är individanpassad.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Personer erbjuds samtalsgrupper i samarbete med riksorganisation Hjärnkoll för att främja livskvalité.	2023-01-01	2024-12-31	
✓ Äldreomsorgen ska rekrytera en hälsopedagog till Baltzars träfflokal.	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.5 Alla stockholmare ska ha tillgång till ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv

● Uppfylls helt

Analys

Bedömningen är att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls helt.

Bedömningen görs utifrån att det underliggande nämndmålet bedöms uppfyllas helt och att årsmålen för fyra underliggande indikatorer har uppnåtts helt samt att nämndens aktiviteter som bidrar till måluppfyllnaden har genomförts.

Kungsholmsbor i alla åldrar tar del av ett rikt kultur- idrotts- och föreningsliv

Personer med funktionsnedsättning har under året informerats om fritidsnätet där alla aktiviteter i staden är samlade. Brukare som bor i bostad med särskild service enligt LSS har också blivit informerade om möjligheten att få ett träningskort på Stockholms stads träningsanläggningar. Majoriteten av brukarna har nyttjat träningskortet och har en positiv inställning till det. Medarbetare på grupp- och servicebostäder har arbetat aktivt med att erbjuda de boende olika kultur- och idrottsaktiviteter, bland annat genom att det finns utsedda fritidsansvariga som tillsammans med stödperson och samordnare har planerat aktiviteter tillsammans med brukarna, både aktiviteter från idrottsförvaltningen och egna som tagits fram i dialog med brukarna. Aktiviteter har utförts både i grupp och individuellt. Bilder och texter gällande aktiviteter har tillgänglighetsanpassats och det har funnits inplanerad tid för kulturaktiviteter i arbetsscheman. Exempel på aktiviteter som genomförts i grupp är besök på Gröna Lund, Skansen och dans på Fryshuset. Därutöver har högtider uppmärksammats.

Daglig verksamhet har arbetat med välmående och hälsofrämjande aktiviteter under året och samtliga brukare har informerats om idrottsförvaltningens aktiviteter för målgruppen. Verksamheten har haft en fokusgrupp med brukare som har diskuterat vad hälsa är och vilka faktorer som bidrar till välmående och tips på goda exempel har spridits till verksamhetens övriga brukare. Fokusgruppen har även kommit med olika på förslag på aktiviteter som kan genomföras inom daglig verksamhet. Samtliga brukare har hälsosamma aktiviteter på sitt schema, exempelvis basket, olika träningsprogram, avslappningsövningar och promenader. I vissa team har fokus legat på mat och hälsosamma val av kost. Variationen och mängden hälsosamma aktiviteter vittnar om en hög medvetenhet hos medarbetarna om vikten av att i verksamheten bidra till god hälsa hos brukarna. Arbetsgruppen som planerar verksamhetsgemensamma aktiviteter har under året genomfört det årliga loppet DV-språnget, sommaravslutning i Råambshovsparken, en tipspromenad och julavslutning med fest och allsång.

Fritidsverksamheten har under sommaren erbjudit olika aktiviteter gällande både idrott och kultur. Se mer om detta under mål 1.1.

De flesta förskolorna har under året gett barnen möjlighet att ta del av professionella kulturupplevelser, framförallt genom stadens erbjudande från KULAN. Det är en större utmaning att komma iväg med de yngre barnen på exempelvis teater och det har därför varit en fördel med de föreställningar som har kunnat spelas på förskolorna.

Förskolebarn använder sig kontinuerligt av olika estetiska uttrycksformer. Detta kommuniceras även till vårdnadshavarna och nöjdheten ligger på 90 procent i årets förskoleundersökning. Flera förskolor arbetar fördjupat med estetiska lärprocesser där de olika uttrycksformerna blir viktiga verktyg i lärandet och möjliggör varierade förståelser av det som undersöks. En förskola har haft ett fördjupat arbete på temat "Mitt Kungsholmen" där de bland annat besökt skulpturparken som blivit en stor inspiration i det egna kulturskapandet i olika uttrycksformer. En grupp på en annan förskola har undersökt fåglar genom bland annat

dans, rörelse och måleri: Dokumentationen visar hur nya frågor föds i mötet med de olika uttrycksformerna.

På nationaldagen 6 juni arrangerade nämnden ett firande i Rålambshovsparken, med uppskattningsvis mellan 5-10 000 besökare under dagen. Kulturskolan erbjöd underhållning från scen och polisen var på plats och visade bland annat upp polishelikopter och olika polisbilar. Även Svenska kyrkan och en förening som riktar sig till funktionsnedsatta var på plats med ett informationstålt. Förvaltningen hade ett tält där förvaltningen och nämnden informerade om nämndens arbete och verksamheter samt delade ut nyckelband och godis.

Genom bidragsgivning förstärks föreningarnas möjligheter att anordna verksamheter som kompletterar nämndens egna och med särskilt fokus på föreningar som riktar sig till barn och unga. Varje år stödjer även nämnden pensionärsorganisationer och andra som riktar sig till seniorer och som därmed bidrar till ett mycket stort antal program med kulturell eller social inriktning. För 2023 fick nämnden 15 ansökningar om bidrag. 13 av dem beviljades stöd. Sju av bidragen rör verksamheter riktade till äldre, tre verksamheter riktade till personer med olika former av funktionsnedsättning och tre till projekt mer riktade till alla inom stadsdelsområdet. En uppföljning av beviljade bidrag genomförs och redovisas i samband med förslaget till föreningsbidrag för 2024.

I dialog med Kungsholmens föreningsråd har arbetet för att etablera samlingslokaler/kulturhus fortgått. Nämnden ger löpande ekonomiskt stöd till rådet så att arbetet har kunnat avancera. Rådet har nu tecknat kontrakt för lokaler i ett hus i Landstingsparken. Rådet har också fått beslut från kulturnämnden om stöd till hyran för lokalerna. Lokalerna kommer inte att fylla alla de behov som saknas, men de utgör ändå en start för ett kulturhus på Kungsholmen. Nämnden kommer att fortsätta stödja rådets verksamhet i lokalerna. Förvaltningen har parallellt sökt ytterligare lokaler lämpliga som träffpunkter för föreningar och/eller för förvaltningens öppna verksamheter. Flera olika alternativ har varit aktuella under året, men fastighetsägarna har tackat nej till den typen av verksamhet. Förvaltningen fortsätter arbeta för att hitta ytterligare mötesplatser.

Barn och ungdomar på Kungsholmen deltar i mycket hög grad i idrottsaktiviteter på fritiden. Utfallet om 91 % är en liten minskning från 2022 då utfallet var 92 %, men resultatet av indikatorn är högst i staden tillsammans med Norra innerstaden. Andelen pojkar har minskat medan andelen flickor som uppger att de deltar i idrottsaktiviteter har ökat.

I skolenkäten, som besvaras av elever i årskurs fem och åtta, visar resultatet att barn och ungdomar på Kungsholmen är nöjda med utbudet av kulturaktiviteter. Som exempel på kulturaktiviteter nämns musik, teater, dans, sång, bild och låna böcker. Något fler flickor än pojkar svarar att de är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter. Årsmålet för indikator andel barn och unga som deltar i kulturaktiviteter på fritiden, nås inte. Indikatorn är ny och årsmålet har satts utifrån kommunfullmäktiges mål. Utfallet visar att något fler flickor än pojkar deltar i kulturaktiviteter på fritiden. För indikatorn deltagande i föreningsliv visar utfallet tvärtom, att fler pojkar än flickor är aktiva i en förening. Resultatet kan kopplas tillsammans med utfallet för indikator andelen som deltar i idrottsaktiviteter där fler pojkar än flickor svarar positivt på frågan. Exempel på föreningar är idrottsföreningar, scouterna, kultur- eller

spelföreningar, men inte exempelvis dansskolor där en större andel flickor brukar vara aktiva.

Kungsholmens parker och grönområden är platser för aktivitet och återhämtning samt bidrar till en rik kulturhistoria. I syfte att möta behovet av attraktiva, trygga och tillgängliga lekmiljöer på Kungsholmen har arbetet med ett antal projekt fortgått under året. Arbetet med program för upprustning av Vängåvans lekplats på Stora Essingen beslutades av Kungsholmens stadsdelsnämnd i oktober. Projektering har inletts och upprustning planeras till sommaren 2024. Förvaltningen har deltagit i exploateringskontorets arbete med att utvidga lekplatsen i Kristineberg, där en förskolepaviljong tidigare stod. Bygget av den utvidgade lekplatsen förväntas starta under våren 2024. I Luxparken, Stenkullaparken och Nelly Sachs park har mindre renoveringar på lekplatserna genomförts.

Vid Rålambshovsparkens parklek har upprustning av området vid stora klätterleken färdigställts och öppnats för besökare. Under året har ett arbete för att renovera parklekens grilltak påbörjats. Vid Kronobergsparkens parklek har arbete kring återställning av parkmarken och upprättande av ny parkleksbyggnad pågått sedan branden som inträffade under sommaren. Trädvårdsåtgärder har genomförts och den lekutrustning som var placerad intill parkleksbyggnaden och skadades under branden har plockats bort. Planering för återställning av lekutrustning samt ny gungställning och ny släntrutsch har pågått under året och kommer färdigställas 2024.

Nämnden har fått särskilda medel för att förbättra kungsholmsbors och besökarnas möjlighet till vistelse vid vatten. Med hjälp av dessa medel slutfördes bland annat renoveringen av Fredhällsbadets bryggor under våren. Särskilda medel har även tilldelats för att öka vistelsevärden vid Smedsuddsbadet vilket bidragit till att badbryggan renoverats och parksoffor och skräpkorgar har bytts ut. Extra skräpkorgar köptes in för att ställas ut under sommaren när mängden skräp ökar vid badet. Under vintern har även nio träd och två solitärbuskar planterats vid Smedsudden. En åtgärdsplan för att förbättra badvattenkvaliteten vid Smedsuddsbadet har bland annat resulterat i en kommunikationsinsats med skyltar för att uppmana besökare att ta hand om sitt skräp och anmäla förekomst av skadedjur.

Arbetet med program för strandpromenaden längs Karlbergskanalen har pågått under året. Den fördjupade geotekniska utredningen har slutförts och mätningar och kontroll av eventuella rörelser i mark fortgår. Ett särskilt kontrollprogram och larmkedja har utarbetats i händelse av behov av snabb avspärning. Samtal med stadsledningskontoret kring finansiering av åtgärderna har pågått under året och fortsätter, då de kalkylerade genomförandekostnaderna inte kommer att rymmas i ordinarie budget. På Lilla Essingen har trafikkontoret i nära dialog med förvaltningen inletts upprustning av de gatugröna ytorna Luxtorget och Essinge Brogata.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och ungdomar som deltar i idrottsaktiviteter på fritiden	91	93 %	90 %	92	83 %	75 %	2023
Analys Indikatorn bygger på resultat från skolenkäten som går till ungdomar i åk 5 och 8 i grundskolan i både fristående och							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
kommunala skolor. Utfallet av indikatorn bygger på andelen barn och ungdomar som svarade "ja" på frågan "På min fritid, efter skolan, så idrottar eller motionerar jag minst två gånger per vecka. ".							
  Andel barn och ungdomar som deltar i kulturaktiviteter på fritiden	58,25	55,34 %	64,97 %		77 %	77%	2023
Analys Indikatorn är ny 2023 och årsmålet har satts utifrån KF:s årsmål. Utfallet bygger på resultat från skolenkäten som besvarats av barn och ungdomar i åk 5 och 8 i grundskolan i både fristående och kommunala skolor. Resultatet bygger på andelen barn och ungdomar som svarar "ja" på frågan "På min fritid, efter skolan, deltar jag i kulturaktiviteter som jag tycker om". Då det inte finns något att jämföra med sedan tidigare är det svårt att dra en slutsats kring utfallet. I jämförelse med de andra indikatorerna från samma undersökning syns dock att en stor majoritet av Kungsholmens barn och ungdomar deltar i olika typer av aktiviteter och att de är nöjda med det kulturutbud som finns.							
  Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter	85 %	82 %	89 %	80 %	77 %	76 %	2023
Analys Indikatorn bygger på ett index av resultat från skolenkäten som går till ungdomar i åk 5 och 8 i både fristående och kommunala skolor. Utfallet av indikatorn avser andelen barn och ungdomar i åk 5, och 8 som instämmer helt eller instämmer delvis på frågorna "Jag är nöjd med möjligheterna till ledarledd idrott/motion i Stockholm (t.ex. idrotta i förening, dansa i grupp, gruppträning)" och "Jag är nöjd med möjligheterna att spontanidrotta i Stockholm (motionera/idrotta utan ledare/tränare)".							
  Andel barn och ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter på fritiden	84 %	83 %	88 %	81 %	78 %	77%	2023
Analys Indikatorn bygger på resultat från skolenkäten som går till ungdomar i åk 5 och 8 i grundskolan i både fristående och kommunala skolor. Utfallet på indikatorn avser andelen ungdomar som instämmer helt eller instämmer delvis på frågan "På min fritid, utanför skolan, har jag möjlighet att hålla på med kulturaktiviteter som jag tycker om (till exempel musik, teater, dans, sång, bild, låna böcker med mera)".							
  Andel ungdomar som deltar i föreningsliv	72 %	75 %	68 %	72 %	70 %	66 %	2023
Analys Indikatorn bygger på resultat från skolenkäten och avser svar från elever i åk 5 och 8 i grundskolan i både fristående och kommunala skolor. Utfallet på indikatorn avser andelen barn och ungdomar som svarar "ja" på frågan "Är du medlem i en förening?" (t.ex. idrottsförening, scouter, spelförening eller kulturförening). Kulturskolan, privata gym och dansskolor som SATS och Kindahls räknas inte som förening.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med idrottsnämnden, kulturnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna utreda hur staden kan förbättra och förenkla för föreningslivet i Stockholm med målet att Stockholm ska ha Sveriges bästa föreningsklimat	2023-01-01	2023-12-31	
  Kommunstyrelsen ska tillsammans med exploateringsnämnden, idrottsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna och Stockholms Hamn AB planera för inrättandet av fler strand- och bryggbad där det är lämpligt och kartlägga möjligheterna att anlägga fler vinterbadplatser med möjlighet till bastubad	2023-01-01	2023-08-31	

Nämndmål: 1.5.1 Kungsholmsbor i alla åldrar tar del av ett rikt kultur-, idrotts- och föreningsliv

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden når det förväntade resultatet genom att skapa förutsättningar för att alla invånare kan ta del av hälsofrämjande aktiviteter och kulturella upplevelser. För att stimulera fler invånare till att bli fysiskt aktiva beaktas Idrottspolitiskt program för Stockholms stad 2018-2022. I planering ska hänsyn tas till stadens nya kulturstrategiska program.

Verksamhetsområdet berör flera av målen i Agenda 2030 som mål 3, god hälsa och välbefinnande, mål 4, god utbildning för alla, mål 5, jämställdhet, mål 10, minskad ojämlikhet, mål 11, hållbara städer och samhällen, mål 15 ekosystem och biologisk mångfald samt mål 16, fredliga och inkluderande samhällen.

Barnen på förskolorna ska varje dag få möjlighet till fysiska aktiviteter. De ska också ges möjlighet att ta del av kulturella upplevelser och utöva eget skapande. För barn och unga anordnar fritidsgårdarna aktiviteter där besökarna får prova på olika typer av idrotter och följa med på olika kulturupplevelser. För äldre och personer med funktionsnedsättning planeras aktiviteter i dialog med målgrupperna och enskilda motiveras till hälsofrämjande aktiviteter. Förvaltningen beslutar om insatserna ledsagning och kontaktperson för att personer som har behov av stöd för att kunna delta i kulturella och hälsofrämjande aktiviteter får det stöd de behöver. De öppna mötesplatserna för vuxna och äldre informerar om utbud och aktiviteter och anpassar utbudet utifrån dialog och efterfrågan.

Nämnden beviljar föreningsstöd för att uppmuntra till engagemang i föreningslivet. Genom uppföljning av föreningsstöden säkerställs att de föreningar som erhållit bidrag står för demokratiska värderingar. Nämnden följer också föreningsrådets arbete för nya mötesplatser och bidrar vid behov för att etablera kontakter med t.ex. kulturförvaltningen.

Genom att utveckla parker och grönområden ges invånare och besökare möjlighet till fritidsaktiviteter och rekreation genom ett jämställt, jämlikt och tillgängligt nyttjande året om, samt bidrar till att värna de värdefulla natur- och kulturmiljöer som finns i stadsdelsområdet.

Förväntat resultat

Kungsholmsbor i alla åldrar kan ta del av ett varierat kultur- och idrottsutbud.

Barn och ungdomar är fortsatt nöjda med tillgången till kultur- och idrottsaktiviteter

Föreningar bidrar till stimulans och aktiviteter för kungsholmsborna

Föreningslivet ges förbättrade möjligheter att träffas

I parker- och grönområden ska invånarnas behov fritidsaktiviteter och rekreation tillgodoses.

Parkerna är mångfunktionella och erbjuder ett rikt utbud av aktiviteter och anläggningar, som möjliggör ett jämställt och jämlikt nyttjande. Parkernas karaktärsdrag och gröna kulturvärden förvaltas. Åtgärder som vidtas syftar till att värna och utveckla de kvaliteter och värdefulla natur- och kulturmiljöer som finns i stadsdelsområdet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förbättrade badmöjligheter och ökade vistelsevärden vid Fredhällsbadet och Smedsuddsbadet.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Genomföra medborgardialog i samband med programarbete inför upprustning av Vängåvans lekplats på Stora Essingen.	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s inriktningsmål: 2. Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

 Uppfylls helt

Analys

Bedömningen är att inriktningsmålet *Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning* har uppfyllts. Till inriktningsmålet hör fyra mål för verksamhetsområdet och fyra nämndmål. Bedömningen grundar sig på att tre av fyra mål för verksamhetsområdet bedöms uppnås helt och ett delvis. Verksamhetsmålet *Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer*, bedöms inte att kunna uppnås helt, trots riktade insatser.

Hur förvaltningen arbetar för en ren, hälsosam och hållbar miljö utifrån ett rättighetsperspektiv beskrivs under mål 3.7.

För **KF:s mål för verksamhetsområdet 2.1, Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring**, gör förvaltningen bedömningen att målet har uppfyllts helt. Bedömningen grundar sig bland annat på att arbetet med elbesparande åtgärder och det minskade plastanvändandet bidrar till måluppfyllelsen.

För **KF:s mål för verksamhetsområdet 2.2, Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar**, gör förvaltningen bedömningen att målet har uppfyllts helt. Bedömningen grundar sig bland annat på att förvaltningen genom sitt arbete med stadsodling och arbetet för ett hållbart trädbestånd och att biologisk mångfald och ekosystemtjänster har stärkts i parker och grönområden på Kungsholmen bidragit till att nå målet.

För **KF:s mål för verksamhetsområdet 2.3, Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar**, gör förvaltningen bedömningen att målet har uppfyllts helt. Bedömningen grundar sig bland annat på att följsamheten av rese- och transportrekommendationer är god och att medarbetare och chefer har färdats klimatsmart genom gång, kollektiva färdmedel och elcyklar.

För **KF:s mål för verksamhetsområdet 2.4, Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer** är bedömningen att målet har uppfyllts delvis. Bedömningen grundar sig på sammantaget utfall av två indikatorer. Resultatet för inköp av animalier med krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning har förbättrats sedan 2022, men årsmålet nås inte. Ett fortsatt utvecklingsområde är andelen ekologiska livsmedel, där årsmålet inte nås, trots riktade insatser. Detta arbete kommer att fortgå under nästa år.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring

 Uppfylls helt

Analys

Bedömningen är att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen görs utifrån att det underliggande nämndmålet med förväntade resultat bedöms uppfyllas helt och att årsmål för en underliggande indikatorer uppnåtts samt att nämndens aktiviteter som bidrar till måluppfyllnaden har genomförts.

Nämndens verksamheter är energieffektiva och resurssmarta med låg påverkan på klimatet

Under året har arbetet fortgått främst utifrån stadens miljöprogram och klimathandlingsplan, stadens handlingsplan för hållbar plastanvändning och den framtagna lokala miljö- och klimathandlingsplanen. I enlighet med stadens miljöprogram har kommunikation, innovation och pedagogik prioriterats som viktiga grundpelare i miljö- och klimatarbetet.

En informationsfilm om plast har producerats för att nå och engagera medarbetarna i arbetet med att minska verksamheternas plastförbrukning. Filmen kommer vara central i arbetet med att minska onödig plastförbrukning även under 2024. Under våren hölls ett seminarium om plast på ett chefsforum. Fokus på seminariet var vad plast är, hur den påverkar människa och miljö, och tips på hur verksamheter kan minska inköp och användning av plast. Flera verksamheter inom förskola, socialtjänst och äldreomsorg har under året kartlagt inköp av plastprodukter för att minska på användandet av onödiga plastprodukter. Bland annat har plastsopkorgar och små smörpaket tagits bort och inköp av plasthandskar, engångsskoskydd och soppsåsar minskat.

En identifierbar framgångsfaktor i arbetet med hållbarhet är intern samverkan. Äldreomsorgens tvååriga projekt "Hållbar äldreomsorg" bygger på samverkan inom äldreomsorgens verksamheter och genom att dela kunskap och erfarenheter i arbetet med att minska onödig konsumtion och klimatpåverkan ökar kunskapen och inspirationen. Genom dialog och diskussion har deltagarna inom daglig verksamhet fått en ökad förståelse för miljöarbetet och arbetet för att verksamheten ska vara energieffektiv, resurssmart och ha låg påverkan på klimatet. Deltagarna utför majoriteten av de uppgifter som avser återvinning, både inom verksamheten och för externa uppdragsgivare. Inom förskolan har barnen getts möjlighet att samverka med naturen för att synliggöra sambandet mellan människor, växter och djur för ökad hållbarhet. Under året har ett företagsnätverk startat upp med företagare som bedriver verksamhet inom stadsdelsnämndsområdet. Nätverkets fokus är ökad hållbarhet och syftet är att dela goda exempel med varandra.

Arbetet med elbesparande åtgärder har fortgått under året i enlighet med miljöprogrammets mål 2: *En fossilfri organisation 2030*. Elförbrukningen har fortsatt att minska, med mer än en fördubbling mellan juli 2022 och juli 2023. Mätningarna utgår från elabonnemang som finns registrerade på förvaltningen, och där elen inte ingår i hyran. Elbesparingar har varit en stående punkt på dagordningen i dialogen med stadens fastighetsbolag. Arbetet har fortgått

med att kartlägga lokalernas elabonnemang. Information om elbesparingar har kommunicerats regelbundet till medarbetare för att öka medvetenhet och tydliggöra att alla behöver bidra för att nå målet.

Förvaltningen ansökte om klimatinvesteringsmedel om 600 000 kronor för att byta till LED-belysning i gruppbestäderna, men beviljades inte detta. Arbetet har dock fortgått enligt plan.

Utifrån miljöprogrammets mål 4: *Ett resurssmart Stockholm* har en rad åtgärder genomförts, bland annat en kartläggning av återvinningsfraktioner. Inom socialtjänstens verksamheter finns alla fraktioner på plats, inom äldreomsorgen finns alla utom i en lokal för hemtjänsten, där fastighetsägaren fått dispens från matavfallssortering på grund av ombyggnation. Alla förskolor utom två sorterar ut sitt matavfall enligt de regler som gäller från januari 2023. De förskolor som inte sorterar sitt matavfall ligger i fastigheter som fått dispens från nuvarande regler. Arbetet fortlöper under 2024 för att skapa fler möjligheter till återvinning i de lokaler som av olika skäl inte har alla fraktioner. Arbete med att upprätta rutiner för återvinning och källsortering har fortgått under året. Ett gott exempel är daglig verksamhet där deltagarna har involverats i återvinning och källsortering, och där miljöarbetet fortlöpande diskuteras. Inga verksamheter har gett upphov till stora mängder farligt avfall, utan det är mindre förekomster av exempelvis färg- och limrester, nagellack och hårspray. Elavfall och batterier har hämtats som egna fraktioner.

Matavfall har återvunnits i alla verksamheter och målet för klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider nås med god marginal. Genom att upprätta gemensamma menyer för Kungsholmens kommunala förskolor samt en högre kompetens hos kockar och ekonomibiträden, har koldioxidutsläppen från livsmedel som används i förskoleköken minskat. Under 2023 har det genomsnittliga värdet varit 1,18 kg CO₂ (231130) att jämföra med 2022 då det låg på 1,37 kg CO₂ och 2021 då det var 1,56 kg. Kungsholmens förskolor har lägst CO₂ utsläpp i hela staden.

Matsvinnsmätningar görs under vår och höst i förskolan, och äldreomsorgen fortsätter påbörjat arbete med att vår och höst mäta matsvinn samt att minska matsvinnet. Mätningar av tallrikssvinnet visar på bra resultat för både Alströmerhemmet och Serafen. Arbetet med att minska klimatpåverkan från inhandlade livsmedel i äldreomsorgen kommer fortsätta som en del av projektet Hållbar äldreomsorg.

Vid förvaltningens flytt till Tekniska nämndhuset under november gjordes endast 15 % nyinköp, resten bestod av återbruk. I samband med flytten avyttrades även möbler till andra förvaltningar och bolag genom stadens återbrukstjänst Stocket.

Verksamheterna har fortsatt sitt förebyggande arbete med värmeböljor och skyfall enligt miljöprogrammets mål 3: *Ett klimatanpassat Stockholm*.

Kungsholmens parker och grönområden bidrar till klimatanpassning samt till en klimatpositiv miljö. Arbetet med att utreda hur strandpromenaden längs Karlbergskanalen kan stärkas och tillgängliggöras har fortsatt under året. Skyfallshantering och skyfallsledning utgör en del av programarbetet och har utarbetas tillsammans med trafikkontorets skyfallsstrateger. De föreslagna åtgärderna ska minimera risken för erosion, ras och skred och bidra till goda promenadmöjligheter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel hämtställen med matavfallsinsamling av hämtställen med möjlighet till matavfallsinsamling	100 %			84 %	100 %	100 %	2023
Analys Alla sorterar ut sitt matavfall förutom två förskolor och en hemtjänstlokal. De som inte sorterar sitt matavfall ligger i fastigheter som fått dispens från nuvarande regler.							
  Klimatpåverkan från upphandlade livsmedel och måltider	1,48 kg CO2 per kg livsmedel			1,6 kg CO2 per kg livsmedel	1,6 kg CO2 per kg livsmedel	1,6 kg CO2 per kg livsmedel	2023
Analys Siffror per 231130							
  Köpt energi i stadens verksamheter	3,26 GWh			3,41 GWh	3,55 GWh	1945 GWh	2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stockholm Vatten och Avfall AB ska i samarbete med exploateringsnämnden, trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, Stockholm Stadshus AB och Stockholm Exergi inventera hur mycket biokol som staden har behov av samt ta fram en plan för att etablera en storskalig anläggning för produktion av biokol som ska etableras senast år 2024	2023-01-01	2023-12-31	
  Trafiknämnden ska i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB och i samråd med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna definiera ansvarsgränser och upprätta rutiner och former för skyfallskommunikation	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 2.1.1 Nämndens verksamheter är energieffektiva och resurssmarta med låg påverkan på klimatet

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden når det förväntade resultatet genom att verksamheter och medarbetare bedriver ett systematiskt arbete för att vara ännu mer energieffektiva och resurssmarta. Arbetet kopplar till flera mål i Agenda 2030, som mål 7: Hållbar energi, mål 11: Hållbara städer, mål 12: Hållbar konsumtion och mål 13: Bekämpa klimatförändringarna.

Minskad elanvändning där det är möjligt i det dagliga arbetet och kartläggning av energiförbrukning i förvaltningens lokaler ska fortsätta. Likaså ska förvaltningen arbeta för att effektivisera lokalernas ventilation och uppvärmning i samverkan med fastighetsbolagen.

Arbetet med att minska klimatbelastningen från mat och måltider prioriteras. Den inhandlade

matens klimatpåverkan följs upp regelbundet i systemet Hantera livs. Utbildningsinsatser fortsätter om klimatsmart mat liksom om minskat matsvinn inom tema Grön och klimatsmart mat. Matsvinnsmätningar ska göras vår och höst i de verksamheter som hanterar mat. Statistik från upphandlade måltidsentreprenörer följs upp månadsvis. Det matavfall som ändå uppstår ska återvinnas.

Verksamheterna ska kartlägga vilken användning av plast- och engångsprodukter som är nödvändig och vilken som kan minska eller upphöra helt. Soppåsar av återvunnen plast ska användas. Inga plastförpackningar ska läggas bland det restavfall som går till förbränning, utan sorteras som plast.

Stocket ska vara förstahandsalternativ vid inköp av möbler och inventarier. Alla verksamheter ska återvinna sitt avfall i följande fraktioner: matavfall, plastförpackningar, pappers-, glas och metallförpackningar, pant, batterier, elavfall, papper, tidningar och kartong. Rutiner för avyttrande av farligt avfall ska finnas.

Arbete och samverkan för klimatanpassning fokuserar på skyfallsrelaterade risker och effekter av värmebölja. Utbildande insatser för de funktioner som berörs. Planering och upprustning av parker bidrar till stärkt förmåga att hantera ett förändrat klimat.

Utbildning, kommunikation och stöd i miljö- och klimatarbetet utvecklas utifrån verksamheternas behov.

Förväntat resultat

Energiförbrukningen i nämndens lokaler minskar.

Klimatbelastningen från mat och måltider minskar.

Verksamheternas matsvinn minskar och matavfall som ändå uppstår återvinnas.

Flegångs- och returalternativ väljs framför engångsprodukter.

Produkter väljs om möjligt i andra material än plast.

Alla avfallsfraktioner återvinnas i verksamheterna och återbruket ökar.

Verksamheterna arbetar förebyggande med värmeböljor och skyfall.

Parker och grönområden är anpassade till nya klimatförutsättningar och bidrar till hantering av skyfall och värmeböljor.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Alla enheter återvinner: matavfall, plastförpackningar, pappers-, glas och metallförpackningar, pant, batterier, elavfall, papper, tidningar och kartong.	2023-01-01	2023-12-31	
Analys Inom socialtjänsten och äldreomsorgen finns alla fraktioner på plats. Alla förskolor utom några få sorterar ut sitt matavfall. De som inte sorterar sitt matavfall separat ligger i fastigheter som fått dispens från nuvarande regler. Det finns ett arbete att göra i förskolan under 2024 för att skapa fler möjligheter till återvinning i de lokaler som av olika skäl inte har alla fraktioner.			
✓ Alla verksamheter ska arbeta systematiskt för minskad och effektiviserad energianvändning i det dagliga arbetet.	2023-01-01	2023-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 <p>Alla verksamheter ska kartlägga sin användning av plast- och engångsprodukter i syfte att identifiera vad som är nödvändigt och vad som kan minska eller upphöra helt.</p>	2023-01-01	2023-12-31	
<p>Analys Aktiviteten fortsätter under 2024 med nästa steg i arbetet för att minska förbrukningen av plast- och engångsprodukter.</p>			
 <p>Ta fram program för förstärkning av mark längs Karlbergskanalen, för att minska risken för skred eller ras vid ett skyfall.</p>	2023-01-01	2024-12-31	
<p>Analys Arbetet med framtagande av program för strandpromenaden längs Karlbergskanalen har pågått under året. Den fördjupade geotekniska utredningen har slutförts och mätningar och kontroll av eventuella rörelser i mark kommer att fortgå under 2024.</p>			

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar

 Uppfylls helt

Analys

Bedömningen är att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen görs utifrån att det underliggande nämndmålet med förväntade resultat bedöms uppfyllas helt och att årsmål för underliggande indikatorer uppnåtts samt att nämndens aktiviteter som bidrar till måloffyllnaden har genomförts.

Kungsholmen är en grön och resilient stadsdel med hög biologisk mångfald

I enlighet med miljöprogrammets mål 5: *Ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanhängande ekosystem* har barnen getts möjlighet att få erfarenheter kring ekologi i förskolan. Flera av förskolorna har egna odlingar där barnen kan studera odlingarna och tillsammans fundera över vad de behöver för att må bra och växa. Det är en stor omsorg som barnen visar naturen och deras tankar kring hållbarhet kan lyftas fram, utmanas och synliggöras. Alla förskolenheter har förbättrat sina resultat i förskoleundersökningen för frågan "Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sin förståelse för naturvetenskapliga fenomen (sambanden i naturen mellan människor, växter och djur)" och det genomsnittliga resultatet har ökat från 81 till 86.

I syfte att bidra till stärkt biologisk mångfald genomfördes en inventering under 2022 av vilka gräsytor inom stadsdelsområdet där det är lämpligt att låta gräset växa upp till långgräs. Utifrån det underlaget har under året skötseln ställts om på cirka 20 000 kvadratmeter bruksgräs till långgräsytor. Långgräsytor är mer artrika än klippta bruksgräsytor och bidrar med sin ökade mängd nektar till ett rikare insektsliv, vilket i sin tur även gynnar fågellivet. Åtgärden bidrar även till mindre klimatpåverkan då frekvensen av gräsklippning minskar. Under 2023 har ytterligare ytor inventerats och kommer att ställas om till säsongen 2024. Exempel på nya slåtterytor är delar av Rålambshovsparken och hela slänten på andra sidan Rålambshovsleden, ytor runt Fredhällspåfarten/ Drottningholmsvägen, hela parkstråket längs Rålambsvägen och kring Stagneliusvägen i Fredhäll, delar av Konradsbergsparken samt Broparken och Vårdshusparken på Stora Essingen. Arbetet med att inventera och ställa om ytor från bruksgräs till långgräs fortsätter även det kommande året, då avsikten är att även

komplettera med mer blomrika, anlagda ängsytor.

Särskilda medel för biologisk mångfald har under året nyttjats för att genomföra friställning av ek och tall. Detta har genomförts längs med Rålambsvägen, Fredhällsklipporna, vid Kristinebergsklipporna samt vid Oxhålsberget på Stora Essingen. Genom att äldre exemplar av tall och ek har friställts i tidigare igenvuxen naturmark har mängden solbelyst ved ökat, vilket i sin tur har skapat mer gynnsamma miljöer för vedlevande arter. Genom att gynna bevarandevärda, äldre tallar och ekar samtidigt som yngre exemplar identifierats kan en god succession av dessa arter säkras på sikt. Insatserna är lokaliserade till de kärnområden för ek som återfinns på västra Kungsholmen och i det vidare sammanhanget har även arbetet syftat till att vårda Stockholms unika ekbestånd. Trädvårdande insatser i form av kronstabilisering, avlastnings- och uppbyggnadsbeskränning längs med gångstråk har säkrat allmänhetens tillgång till platserna. En bit in från gångstråken har däremot ekarnas självgallrande process tillåtits, vilket bland annat gynnar Stockholms stads prioriterade art bredbandad ekbarkbock som lever högre upp i ekkronor i ved på grövre delar som nyligen dött. Fredhällsklipporna och Oxhålsberget ligger inom habitatnätverk för skogslevande fladdermöss. Insatserna där har därför kompletterats med holkar anpassade för fladdermöss. I samtliga områden har även fågelholkar satts upp. Sly som tagits ner har sparats på plats genom så kallade faunadepåer (ordnade rishögar för att gynna djurliv) och högstubbar har också sparats på utvalda platser.

Genom tilldelning av medel för biologisk mångfald har förvaltningen under året även tagit tillvara stammarna från tre stora almar vid Smedsudden. Almarna fälldes till följd av almsjukan och stammarna har sparats på platsen och skulpteras som utsmyckning, sittplatser och för lek. Skyltar har satts ut vid stockarna för att kommunicera betydelsen av död ved för den biologiska mångfalden. Med hjälp av medlen har även nio träd och två solitärbuskar planterats på Smedsudden. Valet av arter har anpassats till platsens förutsättningar men även koncentrerats till arter som kan gynna biologisk mångfald genom blommor och bär.

Trädvårdsåtgärder har genomförts under perioden i flertalet parker och längs stränder inom stadsdelsområdet, bland annat Vänskapsparken, Vängåvan, Nelly Sachs park, Konradsbergsparken, Kronobergsparken, längs Karlbergskanalen och Kungsholms strand. Inventeringar och fördjupade besiktningar har också genomförts på flera platser, bland annat längs Rålambshovsleden, i Västra Fredhällsparken, Luxparken och Jaktvarvsgården. Under året har möjliga platser som kan vara lämpliga för stadsodling inventerats och nya brukaravtal för stadsodling har upprättats om det funnits tillräckligt underlag för att bilda föreningar samt om odlarna själva kan ombesörja med jord och övrig utrustning. Under året har en ny stadsodling startat i Mariebergsparken, vid Fria Ukrainas plats, och ett brukaravtal har tecknats med en odlarförening.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, trafiknämnden och stadsdelsnämnderna ta fram en strategi för stadens utomhusbelysning som ska innefatta energieffektivisering, smart belysning vid rätt platser, biologisk mångfald, ljusföroreningar och trygghetsaspekten	2023-01-01	2023-12-31	
  Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med trafiknämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder,	2023-01-01	2023-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
Familjebostäder AB och Stockholmskem AB skapa nya växtbeklädda väggar			
✓ Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB ta fram en strategi för gröna skol- och förskolegårdar som ska syfta till att byta ut traditionella material, och hårdgjorda ytor mot mer gröna ytor och naturmaterial, samt prioritera plantering av fler träd och buskar på gårdar med höga temperaturer	2023-01-01	2023-08-31	
✓ Utbildningsnämnden ska i samarbete med förskolenämnden, stadsdelsnämnderna och SISAB, med Malmö stad som förebild, ta fram ett koncept för gröna skol- och förskolegårdar med en plan för hur detta kan genomföras på minst 15 skol- eller förskolegårdar under mandatperioden	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 2.2.1 Kungsholmen är en grön och resilient stadsdel med hög biologisk mångfald

 Uppfylls helt

Beskrivning

Skötsel och åtgärder gynnar den biologiska mångfalden och stärker ekosystemtjänster. Växter väljs som stärker den biologiska mångfalden och de ekologiska sambanden för den aktuella platsen samt klarar av ett förändrat klimat. Parkerna utvecklas för att klara ett förändrat klimat. Hårdgjorda ytor görs om till grönytor på lämpliga platser för att öka den biologiska mångfalden samt stärka förmågan att hantera skyfall. Verksamheter erbjuds odlingsmöjligheter.

Arbetet sker enligt flera mål i Agenda 2030 som mål 11: Hållbara städer, mål 14: Hav och marina resurser samt mål 15: Ekosystem och biologisk mångfald.

Förväntat resultat

Den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna synliggörs och förbättras. Grönytor inom stadsdelsområdet stärks.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Genomföra friställning av ek och tall i Fredhäll, Kristineberg och Stora Essingen, förutsättande att medel för biologisk mångfald erhålls.	2023-01-01	2023-12-31	
✓ Plantera träd, skapa nya brynmiljöer, högstubbar och ökad artvariation på Smedsudden, förutsättande att medel för biologisk mångfald erhålls.	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar

 Uppfylls helt

Analys

Bedömningen är att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen görs utifrån att det underliggande nämndmålet med förväntade resultat bedöms uppfyllas helt och att årsmål för underliggande indikator uppnåtts samt att nämndens aktiviteter som bidrar till måluppfyllnaden har genomfört

Nämndens resor och transporter är klimatsmarta och resurseffektiva

Medarbetare använder sig i enlighet med miljöprogrammets mål 6: *Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö* huvudsakligen av gång, cykel och kollektivtrafik. Digitala möten har prioriterats när det har varit möjligt.

Vid transporter av mat mellan förskolor används i första hand cykeltransporter. Socialtjänstavdelningen har använt klimatsmarta transportmedel som cykel, elcykel, elsparkcykel, kollektivtrafik, tåg och promenad. Endast i undantagsfall har resor med bil använts och har då varit godkänt av chef. Vid längre resor prioriteras tåg före flyg om det är möjligt. Hemtjänsten uppmuntrar medarbetare att använda inköpta elcyklar. Förvaltningen ansökte om klimatinvesteringsmedel för fler elcyklar, men beviljades inte detta.

Förvaltningen inväntar fortsatt stadens resepolicy för att tydligare kommunicera stadens mål gällande resor.

Nämndmål: 2.3.1 Nämndens resor och transporter är klimatsmarta och resurseffektiva

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden når det förväntade resultatet genom att klimatsmarta transportsätt så som cykel, gång och kollektivtrafik användas och främjas av förvaltningen. Förvaltningens transporter ska vara klimatsmarta och resurseffektiva och cykelåkeri används i första hand. Verksamheterna använder elcyklar för transport av matlådor. Inom förvaltningen finns elcyklar och elbilar att tillgå. Bilpooler används inom socialtjänstavdelningen.

Arbetet med klimatsmarta och resurseffektiva resor och transporter sker i enlighet med flera mål i Agenda 2030, så som mål 3: God hälsa, mål 11: Hållbara städer, mål 12: Hållbar konsumtion och mål 13: Bekämpa klimatförändringarna.

Förväntat resultat

Cykel, gång och kollektivtrafik används.

Förvaltningens transporter är klimatsmarta.

Verksamheterna använder elcyklar för transport av matlådor när det är möjligt.

Cykelåkeri används i första hand för transporter när det är möjligt.

Krav ställs på miljöfordon vid upphandling av tjänster där transporter ingår.

Medarbetarna följer stadens resepolicy där digitala möten är ett förstahandsval vid möten på annan ort, och eventuella tjänsteresor sker med tåg.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.4 Stockholmarnas hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer

◆ Uppfylls delvis

Analys

Bedömningen är att verksamhetsmålet uppfyllts delvis. Bedömningen är också att underliggande nämndmål delvis uppfyllts. Bedömningen grundar sig på att utfallet av två indikatorer, andel ekologiska livsmedel och inköp av animalier med krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning, inte har nåtts och att de åtgärder som har gjorts under året inte har lett till att årsmålen nåtts. Dock har resultaten förbättrats varje tertiäl sedan 2022.

Nämndens verksamheter är hälsosamma och giftfria

Årsmålet för indikator ekologiska livsmedel har resultatet förbättrats men nås inte, trots kontinuerligt riktade insatser och information. Inom förskolan har arbetet fortgått för att utveckla måltiderna för barnen, vilket inneburit en rad olika kompetensutvecklingsinsatser för kockar och ekonomibiträden. Med insatserna har de fått en ökad förståelse för hur måltiderna är sammankopplade med hållbarhet. Att förstå näringsläran och vilka råvaror som är bra för barnens hälsa och tillväxt har varit utgångspunkt för de gemensamma menyer som tagits fram. Det har också blivit en större likvärdighet i inköpen och ett gott exempel är förskoleköken som ligger bra till både när det gäller inköp av rätt råvaror och att de når stadens mål för både ekologiska matvaror och klimatpåverkan. Andelen ekologiska livsmedel i förskolan har under året ökat till 68 procent (okt-23), jämfört med 63 procent för samma period förra året.

Daglig verksamhet har tagit fram en lista på de varor som får inhandlas utifrån stadens mål om inköp av ekologiska matvaror. Listan har under året reviderats. Stickprovskontroller som har gjorts visar god följsamhet till den framtagna listan. Äldreomsorgen kommer inkludera livsmedel som en del av projektet Hållbar äldreomsorg för att intensifiera sitt arbete med att nå stadens mål.

Information om hur verksamheterna kan ta ansvar för kravet på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning har under året gått ut samtliga chefer, senast i oktober på ett chefsforum under seminariet *Grön och klimatsmart mat*. Resultatet för inköp av animalier med krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning har förbättrats sedan 2022, men målet nås inte, trots riktad information till verksamheter.

Stadens digitala utbildning Hållbara kontor har i år genomförts av 40 medarbetare, främst av medarbetare som arbetar administrativt.

I enlighet med miljöprogrammets mål 7: *Ett giftfritt Stockholm* och den lagstadgade skyldigheten att rapportera enheternas kemikalieinnehav i stadens kemikaliesystem Chemsoft, har återkommande kommunikation pågått under året. Efter en genomgång av rapportering i Chemsoft framgår att förskolan har en uppdaterad rapportering liksom socialtjänsten. Äldreomsorgens rapportering är ojämn och arbetet med Chemsoft kommer därför att fortsätta under 2024. På enheten för prevention och familjebehandling följer enhetschef tillsammans med inköpsansvarig regelbundet upp kemikalier som köps in eller nyttjas. För att unga personer inte ska komma i kontakt med farliga kemikalier köper fritidsgården enbart in

produkter som är miljömärkta och parfymfria. Grupp- och servicebostäder har inventerat i samtliga verksamheter och alla kemikalier är inrapporterade i Chemsoft.

Inom daglig verksamhet har enbart miljömärkta och parfymfria produkter köpts in, vilket förankrades med deltagarna i samband med att miljöarbetet diskuterades i verksamheten. Under hösten beslutade verksamheten även att tillverka egna sprayer för lukt borttagning med naturliga råvaror istället för att köpa liknande där innehållet inte är miljövänligt. En utmaning är dock att varor som är miljömärkta i inköpssystemet visar sig inte vara detta vid registrering i Chemsoft.

Parker och grönområden främjar stockholmarnas hälsa genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer

I samarbete med trafikkontoret har arbetet med att leda om dagvatten från Lilla Västerbron till Regnparken i Rålambshovsparken slutförts under året. Det här innebär att ledningsnätet nu avlastas genom att allt dagvatten från körbanor och gångcykelbanor på Lilla Västerbron leds ner och tas om hand lokalt i parkens stora biofilter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %			100 %	100 %	100 %	2023
  Andel inköpta animalier med krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning i nivå med svensk lagstiftning	76,5				88	88 %	2023
Analys Indikatoren var ny 2023. Resultatet har förbättrats men årsmålet nås inte. 76,5 % av det totala inköpet av animaliska livsmedel har svenskt ursprung. Upphandlade avtal används och information har fortlöpande getts om att i högsta möjliga grad välja animaliska varor med svenskt ursprung.							
  Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	65,44 %			56,13 %	70 %	70 %	2023
Analys Målet uppnås delvis. Under året har insatser för att förbättra resultatet pågått, både inom förskolan, enheten för sysselsättning och inom äldreomsorgen. Resultatet har förbättrats jämfört med föregående år, nämndens verksamheter köper en hög andel ekologiska livsmedel men inte i den utsträckning som krävs för att nå målet. De kraftigt ökade matpriserna och att årsmålet har höjts försvårar arbetet med att nå målet.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Trafiknämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna och Stockholm Hamn AB samordna implementeringen av lagändringar	2023-01-01	2023-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
gällande nedskräpningsavgifter och producentansvar för tobaksvaror			

Nämndmål: 2.4.1 Nämndens verksamheter är hälsosamma och giffria

◆ Uppfylls delvis

Beskrivning

Nämnden når de förväntade resultaten genom att verksamheterna samverkar och bedriver ett systematiskt, intensifierat arbete. Material med skadliga kemikalier, som till exempel många plastsorter, ska fasas ut - särskilt i miljöer där barn, unga och gravida vistas. Miljömärkta och parfymfria kemikalier ska prioriteras vid inköp. Stadens web-utbildning Hållbara kontor ska genomföras av berörda. Registrering av kemiska produkter i kemikaliesystemet Chemsoft ska ske regelbundet, med kontinuerlig substitution (utbyte) av kemikalier som är skadliga för hälsa och miljö. Åtgärder för stärkta ekosystemtjänster i parker och grönområden bidrar till renare luft och vatten. Mål 3: God hälsa, mål 6: Rent vatten, mål 14: Hav och marina resurser, samt mål 15: Ekosystem och biologisk mångfald är särskilt relevanta i arbetet för giffria miljöer.

Stadens nya mål att köpa mat där krav ställts på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning inkluderas i det pågående arbetet med förvaltningens tema Grön och klimatsmart mat. Utbildande insatser kommer fokusera på att stärka kunskap om och stödja arbetet med att öka olika aspekter av mat så som ekologisk, klimatsmart, växtbaserad, säsonganpassad och lokalproducerad mat. Här ska också minskat matsvinn, inköp och förvaring av mat samt plast och mat ingå. Det stora område som livsmedel och måltider spänner över innefattar merparten av de 17 målen i Agenda 2030. Här kan särskilt nämnas mål 2: Ingen hunger, mål 3: God hälsa, mål 9: Hållbar industri, mål 11: Hållbara städer, mål 12: Hållbar konsumtion, mål 13: Bekämpa klimatförändringarna, mål 14 och 15 (se ovan).

Utbildning, kommunikation och stöd i arbetet utvecklas utifrån verksamheternas behov. Förvaltningen bidrar till att öka allmänhetens kunskap om hållbara livsstilar genom kommunikation i olika kanaler.

Förväntat resultat

Kemikalieprodukter som köps in (bland annat disk-, tvätt- och städprodukter) är miljömärkta och parfymfria.

Växtbaserad, säsonganpassad och lokalproducerad mat väljs i högre omfattning.

De livsmedel som finns i verksamheten följer rådande krav på djurskydd och restriktiv antibiotikaanvändning.

Kungsholmsbornas kunskap om hållbara livsstilar ökar.

Åtgärder i parker och grönområden bidrar till ekosystemtjänster, så som renare luft och renare vatten.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Chefer och medarbetare som arbetar med inköp, administration och intern service ska genomföra stadens web-utbildning Hållbara kontor	2023-01-01	2023-06-30	
✓ Medarbetare som arbetar med mat och måltider ska delta i kunskapshöjande insatser inom det förvaltningsgemensamma temat Grön och klimatsmart mat	2023-01-01	2023-12-31	
Analys Arbetet med Grön och klimatsmart mat fortsätter under 2024, med särskilda insatser riktade mot inköpare av livsmedel.			

KF:s inriktningsmål: 3. Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

 Uppfylls helt

Analys

Bedömningen är att inriktningsmålet *Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla* har uppnåtts. Till inriktningsmålet hör sju mål för verksamhetsområdet och nio nämndmål.

För **KF:s mål för verksamhetsområdet 3.1, *Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd***, gör förvaltningen bedömningen att målet har uppfyllts helt. Bedömningen grundar sig på att tilldelad budgetram efterföljs, ansvar för budgethållning och en hög prognossäkerhet samt att verksamheterna har bedrivits kostnadseffektivt. Vid förvaltningens flytt till Tekniska nämndhuset gjordes 15 % nyinköp, resten var återbruk.

För **KF:s mål för verksamhetsområdet 3.2, *I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb***, gör förvaltningen bedömningen att årsmålet har uppfyllts helt.

Bedömningen grundar sig på att effektiva insatser som leder till självförsörjning har erbjudits och en utvecklad intern och extern samverkan med samordnade insatser som bidragit till självförsörjning genom bland annat arbete och studier. Arbetet har bidragit till en minskning av kungsholmsbor med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd. Förutsättningar för egen försörjning är central för fler grupper än de som uppbär ekonomiskt bistånd.

Samhällsvägledning till nyanlända och feriearbete för ungdomar har därför erbjudits vilket också bidragit till måluppfyllelse. En kontinuerlig dialog har förts med det lokala näringslivet genom bland annat samverkansmöten och delaktighet i trygghetsvandringar och platssamverkan.

För **KF:s mål för verksamhetsområdet 3.3, *I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med***, gör förvaltningen bedömningen att målet har uppfyllts helt.

Bedömningen baseras på att arbetssätt och det vräkningsförebyggande arbetet bidragit till att möjliggöra hållbara boendelösningar som lett till att avhysningar kunnat avvärjas och att antalet barnfamiljer som beviljats hotell/vandrarhem har minskat. Framgångsrika arbetssätt har varit tidigt och snabbt stöd från bosamordnare och äldreкураторer för att minska risken för hemlöshet och motivationsarbete för brukare som bott länge på akutboenden till andra och mer hållbara boendelösningar. Arbetssättet har bidragit till att antalet nätter på härbärge har

minskat. Nämndens behov av verksamheter och parkmiljöer har bevakats tidigt i samhällsplaneringen genom att lämna synpunkter på förslag på etableringar och detaljplaner.

För **KF:s mål för verksamhetsområdet 3.4, Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb**, gör förvaltningen bedömningen att målet har uppfyllts helt. Bedömningen grundar sig i de goda resultaten i stadens medarbetarenkät, fortsatt arbete med att stärka cheferna i sitt ledarskap, ökad frisknärvaro och trygga anställningar.

För **KF:s mål för verksamhetsområdet 3.5, Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden**, gör förvaltningen bedömningen att målet har uppfyllts helt. Bedömningen grundar sig i det systematiska informationssäkerhetsarbete som bedrivits, en uppdaterad krisledningsorganisation och en ökad kunskap om välfärdsbrott och otillåten påverkan.

För **KF:s mål för verksamhetsområdet 3.6, Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser**, gör förvaltningen bedömningen att målet har uppfyllts helt. Bedömningen grundar sig på arbetet med trygghet och trivsel på Kungsholmen som skett på ett förebyggande och systematiskt sätt i samverkan med flera olika aktörer. Åtgärder har satts in och följs upp löpande efter identifiering av risker eller pågående problem. Tryggheten upplevs som hög i stadsdelsområdet, vilket både årets medborgaundersökning och medborgardialog visar.

För **KF:s mål för verksamhetsområdet 3.7, Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt**, gör förvaltningen bedömningen att målet har uppfyllts helt. Bedömningen grundar sig på att kartläggning av verksamhetsplaner visar att perspektiv som främst prioriteras är jämställdhets-, barnrätts- och tillgänglighetsfrågor samt olika former av brukardialoger, att förvaltningens arbetsgrupp för mänskliga rättigheter lyfter nationella minoriteter, hbtqi och klimat- och miljömässiga konsekvenserna samt att internationellt samarbete bedrivits.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.1 Stockholms ekonomi är stark, hållbar och lägger grunden för en jämlik välfärd

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen bedömer att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och underliggande nämndmål uppfylls helt. Underlag till måloppfyllelsen är en sammanvägning och analys av den av kommunfullmäktige fastställda budgeten för 2023 samt faktiskt bokförda kostnader och intäkter för verksamhetsåret.

Stadsdelsnämndens ekonomi lägger grunden för en jämlik välfärd

För att säkerställa en långsiktigt hållbar ekonomi arbetar förvaltningen kontinuerligt med ekonomiska analyser och med stöd till chefer och administratörer, vilket bedöms bidra till både en effektiv resursanvändning och ökad resursmedvetenhet. Förvaltningen har arbetat för en god prognossäkerhet genom intern samverkan och kontinuerliga avstämningar med budgetansvariga chefer. Åtgärder har vidtagits vid behov för att säkerställa en stark och hållbar ekonomi.

Bokslutet 2023 redovisar nettokostnader om 1 329,1 mnkr, vilket ger ett överskott för nämnden med 16,4 mnkr före resultatdispositioner. Efter resultatöverföringar redovisar nämnden nettokostnader om 1 340,0 mnkr vilket ger ett överskott om 5,5 mnkr. Överskottet finns framförallt inom äldreomsorgens beställarverksamhet som en följd av bland annat betydligt färre köp av platser på vård- och omsorgsboende samt lägre kostnader för hemtjänst än budgeterat. Störst underskott redovisar verksamheten ekonomiskt bistånd och stadsmiljö. Se avsnitt Uppföljning av ekonomi.

Effektiv lokalförsörjning

Under året har arbetet med att effektivisera och hålla tillbaka lokalkostnadsökningar för att frigöra resurser för prioriterad verksamhet fortgått. Lokalbeståndet har kontinuerligt setts över och anpassats utifrån verksamheternas behov. Lokaler som inte nyttjas av nämndens verksamheter hyrs ut där det är möjligt.

Under november flyttade stora delar av de myndighetsutövande och administrativa verksamheterna till Tekniska nämndhuset. Visionen har varit att de nya lokalerna ska vara tillgängliga och möjliggöra god service till kungsholmsborna, erbjuda god fysisk och social arbetsmiljö samt stödja digitala och moderna arbetssätt. Ett av målen vid flytten var att återanvända så mycket inventarier och utrustning som möjligt. En uppföljning av detta efter genomfört flytt visar 85 procent var återbruk och renovering av befintliga inventarier och 15 procent nyinköp.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	99,6 %			97,1 %	100 %	100 %	VB 2023
  Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	98,8 %			96,3 %	100 %	100 %	VB 2023
  Nämndens prognossäkerhet T2	0 %			-1 %	+/-1 %	+/- 1 %	2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna upphandla och införa ett gemensamt digitalt system för handläggning av stadsdelsnämndernas föreningsbidrag	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 3.1.1 Stadsdelsnämndens ekonomi lägger grunden för en jämlik välfärd

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden når det förväntade resultatet genom att verksamheterna bedrivs inom beslutad budgetram, med god kvalitet, en effektiv organisation utifrån uppdraget och utifrån invånarnas behov.

Inom förvaltningen är ekonomistyrningen tydlig genom att den följer ansvarsnivåerna. Ekonomiuppföljningar genomförs månadsvis med stöd av ekonomicontroller och verksamheternas kostnader och kvalitet jämförs kontinuerligt. Vid ett befarat underskott vidtas åtgärder.

Lokalförsörjningen planeras utifrån en helhetssyn på nämndens totala behov och ekonomi. Underhåll sker löpande.

Förväntat resultat

God prognossäkerhet och en budget i balans.

Åtgärder vidtas vid befarat underskott och utifrån behov genomför förvaltningens chefer anpassningar inom budgetramen.

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb

 Uppfylls helt

Analys

Bedömningen är att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen görs utifrån att de två underliggande nämndmålen med förväntade resultat bedöms uppfyllas helt och att årsmål för indikatorer uppnåtts samt att nämndens aktiviteter som bidrar till måluppfyllnaden har genomförts.

Invanarna i stadsdelsområdet har jobb och försörjer sig själva.

Inom området ekonomiskt bistånd är det fortfarande få hushåll till antalet som uppbär ekonomiskt bistånd. En svag ökning av det totala antalet hushåll har dock noterats till följd av lågkonjunkturen, från 140 i januari 2023 till 162 i november 2023. Ökningen avser samtliga målgrupper: långtidsarbetslösa, sjukskrivna och socioekonomiska skäl. Jämfört med föregående år har storleken på bidragshushållen minskat men ensamhushållen har blivit fler. Antalet hushåll med barn har sjunkit i antal och även det totala antalet barn i hushåll som erhåller ekonomiskt bistånd på Kungsholmen har minskat något. Anledningen är att ett antal hushåll med barn har flyttat från stadsdelen eller uppnått egen försörjning.

Målgruppen personer med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd (10-12 månader eller längre) har utgjort den största andelen av det totala antalet personer som uppburit ekonomiskt bistånd under året. Behovet grundar sig i arbetslöshet, sjukskrivning eller sociala skäl och gemensamt för målgruppen är att de står långt från den reguljära arbetsmarknaden på grund av svag konkurrenskraft. Jämfört med föregående år har andelen inom denna målgrupp sjunkit (från 0,24 procent till 0,21 procent). Arbetssätt för att bryta det långvariga behovet av ekonomiskt bistånd har varit regelbundet motivationsarbete, samarbete och stöd som leder till självförsörjning, vilket bedöms ha bidragit till minskningen. Arbetskonsulenternas arbete med att erbjuda offentligt skyddat arbete (OSA) till personer som inte kan konkurrera på den öppna arbetsmarknaden har också bidragit till att fler blir självförsörjande. Under året har nio

årsplatser för Kungsholmen blivit tillsatta. Stockholmsjobb är också en viktig arbetsmarknadsinsats och tre anställningar har påbörjats under året. Förvaltningen har upprättat ett samarbete med Jobbtorg City inom arbetsmarknadsförvaltningen för att tillhandahålla arbetsplatser. Under året har förvaltningen tillhandahållit fem platser för Stockholmsjobb men endast en person har en pågående anställning, övriga tackade nej eller passade inte för arbetet.

Ytterligare ett arbetssätt för att skapa förutsättningar för självförsörjning har varit arbetsförmågeutredningar (AFU) som erbjudits till personer med oklar arbetsförmåga alternativt arbetsoförmåga. Utredningarna ger en dokumenterad grund för fortsatt arbetslivsinriktad rehabilitering med målsättningen återgång i arbete. Alternativt kan arbetsoförmåga fastställas och ansökan om sjukersättning genomföras. Under året har åtta AFU inletts och som beräknas bli klara under 2024.

Under året har Pilträdet servicehus samt Alströmerhemmets vård- och omsorgsboende tagit emot arbetskraft från Ukraina, vilket har varit uppskattat av både medarbetare och boende. Alströmerhemmet har också tagit emot personer via MISA (arbetsinriktad verksamhet för personer med någon form av funktionsnedsättning), som arbetar på boendet några timmar per vecka.

Som ett led i att minska risken för felaktiga utbetalningar har förvaltningen initierat ett samverkansprojekt, Förenklad samverkan, med Hägersten – Älvsjö. Projektet löper från oktober 2023 till och med maj 2024. Syftet är att minska tiden det tar från inkommen ansökan om ekonomiskt bistånd till beslut i ärendet. Genom att minimera kraven på inkomna handlingar effektiviseras och påskyndas handlägningsprocessen. En viktig del i detta är att öka användningen av e-ansökningar. Projektet förväntas också skapa en förbättrad arbetssituation för socialsekreterarna.

Förvaltningen ser över den befintliga samverkansöverenskommelsen med Norra innerstadens stadsdelsförvaltning. Ett nytt avtal innehållande en reviderad ekonomisk fördelning och arbetsordning beräknas vara klar till tertialrapport ett 2024.

Samhällsvägledning för nyanlända

Under 2023 upphörde Samhällsvägledningen som projektform och drivs nu istället inom socialtjänstens ordinarie verksamhet av Norra innerstadens stadsdelsförvaltning i samverkan med Kungsholmens stadsdelsförvaltning. Projektet har stöttat över 200 hushåll (Kungsholmen och Norra innerstaden) som bott i någon av stadens genomgångsbostäder. Utvärdering visar att projektmålen uppnåtts. Samhällsvägledningen har varit tillgänglig, flexibel och av god kvalitet med syfte att stärka egenmakten hos de enskilda.

Fram till augusti 2023 erbjöds drop in två gånger i veckan och därefter har det erbjudits en gång i veckan, detta till följd av en minskad målgrupp. Enskilda besök har också erbjudits efter behov. Samverkan, som är en central del i arbetet med att ge stöd till nyanlända, har skett med enheten för ekonomiskt bistånd och arbete samt med bovärdarna på SHIS.

Budget- och skuldrådgivning

Budget- och skuldrådgivningen bedrivs av Norra innerstaden enligt ett samverkansavtal med Kungsholmens stadsdelsförvaltning. Under året har 61 personer tillhörande Kungsholmen fått

rådgivande samtal genom den öppna mottagningen. I verksamhetssystemet går det inte att ta fram statistik för antalet inkomna och avslutade ärenden specifikt för Kungsholmen men för stadsdelarna Kungsholmen och Norra innerstaden gemensamt är siffran 333 respektive 374. Budget- och skuldrådgivarna har under året uppmärksammat en ökning av rådsökande samtal inom grupperna barnfamiljer, unga personer och bostadsrättsägare.

Konsumentvägledning

Kungsholmens stadsdelsförvaltning har under året förnyat avtalet med Idala Kunskapscentrum AB tillsammans med stadsdelsförvaltningarna Norra innerstaden och Södermalm. Konsumentvägledarna har för Kungsholmen haft 368 kontakttillfällen för konsumentvägledning under 2023 (t.o.m. den 19 december). Det är i princip samma ärendemängd som 2022 som då var 365 kontakttillfällen. Vanliga frågor till konsumentvägledningen handlar om olika problem i samband med köp av exempelvis begagnad bil och boendefrågor av olika slag.

Feriearbete

Ambitionen för att ta emot en feriearbetande ungdom är hög. Antalet tillhandahållna feriearbeten höjdes från 150 till 225. Under året har 274 ungdomar fått erbjudande om feriejobb fördelat på sommar-, höst- och jullov.

Sammanlagt har 433 ungdomar sökt feriearbete under året. 240 skrev på avtal och fullgjorde anställningen. Ungdomar med funktionsnedsättning och sociala skäl prioriterades i tilldelningen av platser. 25 ansökningar inkom, samtliga erbjöds plats och 22 fullgjorde anställningen. Feriearbeten har erbjudits inom förskolor, daglig verksamhet, grupp- och servicebostäder och samtliga verksamheter inom äldreomsorgen.

Näringslivsfrämjande arbete

Under året har samverkansmöten och dialoger genomförts med det lokala näringslivet. Avstängning av vägar i Stadshagen under hösten ledde till stora framkomlighetsproblem för ett flertal företagare som verkar området. Under 2024 kommer fokus i dialoger och samverkansmöten även ligga på hur informationsflödet framöver kan förbättras för att underlätta för både företagare, besökare och invånare vid större byggprojekt på Kungsholmen.

Genom platssamverkan förs dialog med näringsidkare, civilsamhället, polisen och representanter från Stockholms stad för att öka trygghet i områden som upplevs särskilt utsatta och bidra till attraktivare miljöer. En samverkanslunch genomfördes i juni med fokus på trygghet. Se mål 3.5.

Ett samarbete med fokus på hållbarhet har påbörjats under året med några företag som verkar inom stadsdelsområdet. Klimat- och näringslivssamordnaren deltar i ett nätverk med företagare, bland annat Streberi, och delar exempel på hållbarhetsarbetet. Under 2023 har nätverkets träffats tre gånger. Hittills har det handlat om att dela goda exempel och att diskutera hur arbetet kan utvecklas.

Äldreomsorgen är en akademisk nod för att driva utvecklingen av äldreomsorgen i Stockholms stad. Det innebär bland annat att delta i forskningsprojekt, arbeta i team, kompetensutveckla medarbetare och ta emot studenter och elever i verksamheterna.

Förvaltningen har ett gott samarbete med aktuella lärosäten och har tagit emot sjuksköterskor, arbetsterapeuter, fysioterapeuter och undersköterskor. Student- och elevmottagandet leder bland annat till nya medarbetare särskilt vikarier på sommaren, samtidigt som det är en del i utbildningen av framtidens vård- och omsorgspersonal. Studenterna och eleverna bidrar även med ny kunskap och nya infallsvinklar på aktuellt arbetssätt.

Sammantaget tar förvaltningen emot en hög andel studenter till verksamhetsförlagd utbildning vilket bidrar till att öka tillgången till arbetskraft med relevant kompetens som är ett av näringslivspolicyns fokusområden.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	0,4 %			0,5 %	0,4 %	2,7 %	VB 2023
   Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	0,28 %	0,37 %	0,27 %	0,29 %	0,3 %	1,5 %	VB 2023
  Andel personer som själva upplever att de får en förbättrad situation av insatsen/insatserna de fått från socialtjänsten (ekonomiskt bistånd)	100 %	100 %	100 %	100 %	75 %	Tas fram av nämnd	2023
Analys Det har varit svårt att få klienterna att svara på enkäten och därför har inga svar kommit in.							
   Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	0,21 %	0,24 %	0,19 %	0,24 %	0,23 %	1,0 %	VB 2023
  Antal tillhandahållna platser för feriejobb	274			218	225 ST	Tas fram av nämnd/s tyrelse	VB 2023
Analys Årsmålet har justerats efter uppmaning i avstämningsärendet, till stadens förvaltningar och bolag om att tillhandahålla fler platser för feriejobb, från 150 till 225.							
  Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	5			3	5 ST	Tas fram av nämnd/s tyrelse	VB 2023
  Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	210 ST			282 ST	190 ST	Tas fram av nämnd	VB 2023
   Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	240 ST	115 st	125 st	217 st	225 st	11 000	VB 2023

Nämndmål: 3.2.1 Invånarna i stadsdelsområdet har jobb och försörjer sig själva.

● Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden når det förväntade resultatet genom att ge personer som uppbär ekonomiskt bistånd stöd och individuellt utformade insatser för att nå egen försörjning. Barns behov och situation ska särskilt uppmärksammas. Förvaltningens arbetar på flera sätt med hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Insatser som ekonomiskt bistånd samt stöd som möjliggör egen försörjning och hållbara boendeförhållanden bidrar till mål 1 om ingen fattigdom, mål 2 om ingen hunger, mål 5 om jämställdhet, mål 10 om minskad ojämlikhet och mål 11 om hållbara städer och samhällen. Det stöd som tillhandahålls grundar sig på brukarnas delaktighet och förvaltningen följer könsuppdelad statistik för att försäkra att insatser erbjuds utifrån lika villkor.

För att motverka långvarigt behov av ekonomiskt bistånd ska förvaltningen utveckla insatser för personer med försörjningshinder på grund av arbetslöshet, sjukskrivning eller socialmedicinska hinder. Tröskeln till arbete ska sänkas och det förebyggande och motiverande arbetet ska stärkas. Samverkan med Jobbtorg utgör en viktig del då insatserna inom ramen för verksamheten skapar förutsättningar för personer att komma närmare arbetsmarknaden. Förvaltningen ska bistå i arbetet med att utöka Stockholmsjobben.

Felaktiga utbetalningar ska minska och förebyggas, bland annat genom att skapa förutsättningar för de sökande att göra rätt från början.

Förvaltningen prioriterar arbetet med att unga ska komma i sysselsättning. Feriejobb möjliggör för denna målgrupp att få tidig arbetslivserfarenhet. Därför ska antalet feriejobb öka och unga med funktionsnedsättning eller sociala skäl ska prioriteras i tilldelningen av platser.

Nyanlända personer utan tillräcklig egen försörjning ska snabbt få tillgång till kunskaper i svenska och förutsättningar att komma ut i arbetslivet.

Samhällsvägledning erbjuds till nyanlända i syfte att stötta mot egen försörjning och stadigvarande boende. Stödet skapar förutsättningar för nyanlända att bli självständiga, självförsörjande och etablerade i samhället. Arbetet bedrivs i samverkan med både interna och externa samverkanspartners.

Förväntat resultat

Andel invånare i behov av ekonomiskt bistånd ska minska.

Andel barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd är fortsatt låg.

Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd i stadsdelsområdet ska minska.

Nämndmål: 3.2.2 En attraktiv och trygg närmiljö bidrar till att företag och näringsliv etablerar sig i stadsdelsområdet

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden når det förväntade resultatet genom att förvaltningen samverkar och har en kontinuerlig dialog med det lokala näringslivet. Förvaltningen samverkar med företagare för att gemensamt skapa en attraktiv och trygg närmiljö genom att företagare erbjuds att samverka kring utpekade områden för platsamverkan. Trygghetsvandringar genomförs i samverkan. Trygghetsskapande åtgärder i den fysiska stadsmiljön samt det socialt preventiva arbetet bidrar till att ge bättre förutsättningar för företagandet och därigenom till en mer hållbar stadsutveckling. Förvaltningen har en kontinuerlig dialog och uppföljning av de företag som bedriver verksamhet på entreprenad inom nämndens ansvarsområden. Det förebyggande arbetet för att skapa ett tryggt stadsdelsområde berör mål 5, jämställdhet, mål 10, minskad ojämlikhet, mål 11, hållbara städer och samhällen samt mål 16, fredliga och inkluderande samhällen i Agenda 2030. Att näringslivet etablerar sig inom stadsdelsområdet ger effekt på flera av hållbarhetsmålen.

Förväntat resultat

Företagare och entreprenörer upplever ett fungerande samarbete med stadsdelsförvaltningen

Det lokala näringslivet erbjuds att vara delaktiga i trygghetsskapande insatser som trygghetsvandringar och platsamverkan

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningen ska utforma arbetssätt för att mer aktivt bjuda in nya företagare till dialog.	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med

 Uppfylls helt

Analys

Bedömningen är att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen görs utifrån att det underliggande nämndmålet bedöms uppfyllas helt och att alla årsmål förutom ett för de underliggande indikatorer har uppnåtts helt samt att nämndens aktiviteter som bidrar till måluppfyllnaden har genomförts.

Kungsholmsborna har ett hållbart boende

Barnfamiljer med osäkra boendeförhållanden har prioriterats. I de fall en barnfamilj står utanför bostadsmarknaden remitteras familjen till SHIS om kriterierna för att erhålla bostad via SHIS är uppfyllda. För att minska andelen barnfamiljer på vandrarhem/hotell har förvaltningen arbetat förebyggande genom att stärka samordningen med

vräkningsförebyggande funktioner och SHIS. Uppföljning av ärenden och nära samverkan mellan enheter inom socialtjänstavdelningen, Jobbtorg och SHIS har resulterat i att antalet hushåll med barnfamiljer som beviljats vandrarhem/hotell har minskat från sju för 2022 till fem för 2023.

För att minska andelen brukare i akut logi har arbetet fortgått med att motivera brukare som bott länge på akutboenden till andra och mer hållbara boendelösningar. Arbetssättet har bidragit till att antalet nätter på härbärge har minskat från 835 nätter till 334 nätter. Tolv personer har däremot beviljats härbärge under året vilket är tre fler än 2022, men placeringarna under 2023 har varit kortare. Under året har en person fått sitt kontrakt enligt Bostad först uppsagt men har erbjudits en annan hållbar boendelösning.

Det vräkningsförebyggande arbetet är centralt för att motverka hemlöshet och har bidragit till att avhysningar har kunnat avväjas. 14 anmälningar om obetalda hyror har inkommit från hyresvärd eller Kronofogdemyndigheten avseende barnfamiljer, men ingen har lett till vräkning. När en anmälan om betald hyra avser en bostad där det bor eller vistas barn kontrolleras alltid om skulden har reglerats. I samtliga fall hade skulden reglerats eller annan boendelösning fanns planerad. Avseende vuxna har 20 meddelanden från hyresvärd inkommit och av dessa har 14 avhysningar förhindrats. Två av de genomförda avhysningarna berör barn, men barnen var inte folkbokförd hos den förälder som vräktes. Barnen räknas med i statistiken eftersom föräldrarna som vräktes är vårdnadshavare till de berörda barnen. Framgångsrika arbetssätt för att motverka avhysningar har varit tidigt och snabbt stöd från bosamordnare och äldrekuratorer. Hjälpen har bestått i att förmedla kontakt med andra enheter inom socialtjänsten, kontakt med hyresvärd eller hjälp av mer praktisk karaktär. För att skapa förutsättningar för hållbara boendelösningar har upprättandet av individuella planer varit viktiga i ärenden där den enskilda befinner sig i eller riskerar att bli hemlös. För personer som har haft avtalat boende genom SHIS har det skett ett strukturerat arbete för att de ska kunna ta över sina boendekontrakt. Den boendekurs som erbjudits till personer i försöks- och träningslägenhet är en del i det vräkningsförebyggande arbetet och skapar förutsättningar att klara ett eget boende och behålla kontraktet. Under året har fem personer deltagit i kursen.

För att stärka samverkan kring det vräkningsförebyggande arbetet på en organisatorisk nivå har äldreomsorgen och socialtjänstens enheter genomfört två workshops. Under dessa framkom att delar av samverkan fungerar bra. I syfte att ytterligare förstärka och förtydliga strukturen för den lokala samverkan ska lokala riktlinjer för det vräkningsförebyggande arbetet tas fram under 2024. Representanter från förvaltningen har också deltagit i en referensgrupp, upprättad av Socialförvaltningen och Äldreförvaltningen, kring arbetet med att ta fram en nollvision mot hemlösa äldre.

Bostadsvägledning

Bostadsvägledning har erbjudits till alla nyanlända i SHIS genomgångsbostäder, både i form av drop in och bokade besök.

Nämndens behov av verksamheter och parkmiljöer bevakas tidigt i samhällsplaneringen

Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att tidigt i stadsutvecklingen beakta och samordna behov av förskoleplatser, särskilda boenden samt parker och grönområden i samverkan med övriga förvaltningar. Vid förtätning av områden i innerstaden är det särskilt angeläget att

verka för tillräcklig tillgång på friytor, både vad gäller förskolegårdar och parker samt för att parker och andra offentliga platser blir tillräckligt stora, mångfunktionella, slitagetåliga och svarar mot de behov som finns hos de nya invånarna. Det är angeläget att driftperspektivet finns med i ett tidigt skede i planeringen för att parkerna ska bli långsiktigt hållbara.

Behov av samhällsservice och parkmiljöer beaktas tidigt i samhällsplaneringen

Under året har förvaltningen deltagit i det stadsövergripande arbetet med att lämna synpunkter på förslag på etableringar för service- och arbetstunnel för ny tunnelbana från Fridhemsplan till Älvsjö. Förvaltningen motsätter sig föreslaget etableringsområde på parkmark vid Rålambshovsleden eftersom det bedöms innebära stor negativ påverkan på stads-/parkmiljö, kulturmiljö och stadsbild.

Förvaltningen har även lämnat synpunkter på två detaljplaner i Kristineberg som håller på att tas fram och står inför samråd. I samband med planarbetet för Kristinebergshöjden framhåller förvaltningen att Kristinebergs slottspark bör planläggas som park för att säkra parkens framtid och de höga kulturhistoriska och ekologiska värden som finns där. Vidare ses en risk med att andelen parkyta i området minskar ytterligare och viktiga ekologiska, sociala och kulturhistoriska värden riskerar att gå förlorade, i samband med de planer som finns på att förlägga en 11-spelsplan i Kristinebergs strandpark. Förvaltningen har också deltagit i exploateringskontorets arbete med systemhandling och grönkompensation i samband med föreslagen detaljplan för Hedvigsbergssalarna i Konradbergsparken. Förvaltningen har även granskat exploateringskontorets handlingar gällande finplanering av parkytor i Primusområdet på Lilla Essingen, Ångtvätten på Stora Essingen samt finplanering av parkytor i Västra S:t Eriksområdet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Arsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel avhysningar som kunnat avvärjas efter inkommet meddelande till förvaltningen från hyresvärderna	70 %				55 %	Tas fram av nämnd	VB 2023
   Andel personer med bostadskontrakt enligt Bostad först som behåller kontraktet efter 12 månader	83,33	80 %	100 %	100	75 %	Tas fram av nämnd	2023
  Antal barnfamiljer som beviljats en akutboendelösning på hotell/vandrarhem	5			7	5	Tas fram av nämnd	2023
   Antal vräkningar som berör barn	2			1	0	Tas fram av nämnd	2023
Analys							
Under året har två vräkningar som berör barn genomförts. Barnen var inte folkbokförda på adresserna, men utifrån att föräldrarna som vräktes från bostaden är vårdnadshavare inkluderas barnet i vräkningen.							

Nämndmål: 3.3.1 Kungsholmsborna har ett hållbart boende.

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden når det förväntade resultatet genom att ta krafttag mot och arbeta för stadens nollvision mot hemlöshet. Till grund ligger Stockholms stads program för att motverka hemlöshet 2020-2025. Arbetet genomförs utifrån Agenda 2030, mål 5 om jämställdhet, mål 10 om ojämlika villkor samt mål 11 om hållbara städer och samhällen. Utifrån individens behov beviljas individuellt anpassade insats för att möjliggöra en hållbar lösning som långsiktigt leder till att brukaren kan klara av ett eget boende. Genom att analysera könsuppdelad statistik följer förvaltningen att boendeinsatser beviljas på lika villkor.

Förvaltningen ska utveckla arbetet med att vuxna och äldre i hemlöshet samt barnfamiljer (inklusive barnen) i osäkra boendeförhållanden erbjuds stöd. Att minska antalet hushåll i akut logi är ett utvecklingsområde. Det innebär att förvaltningen ska prioritera långsiktiga lösningar framför placeringar i akut logi och barnfamiljer ska inte placeras på hotell eller vandrarhem. Barnrättsperspektivet ska råda i ärenden som berör barn. Samverkan med SHIS, bostadsbolag och interna verksamheter är viktiga i det vräkningsförebyggande arbetet samt för att nå hållbara lösningar. Samverkan med interna och externa samverkanspartners ska stärkas.

Förvaltningen ska kartlägga hur insatsen behandlingsassistent kan utformas för att erbjuda individuellt anpassat stöd i förebyggande syfte men även riktat stöd till personer i osäkra boendeförhållanden. Socialtjänstens insatser ska bidra till att personer i hemlöshet kan hitta en väg tillbaka till eget fast boende samt stöd för att kunna behålla boendet över tid.

Tröskeln för egen bostad sänks för att fler ska ha möjlighet till en hållbar boendelösning. Insatserna bostad först samt försöks- och träningslägenhet skapar förutsättningar för detta.

Samhällsvägledningen erbjuder stöd tillnyanlända i form av bostadsvägledning för att möjliggöra för målgruppen att bli självständig och på egen hand kunna söka hållbara boendelösningar.

Förväntat resultat

Andelen barnfamiljer på vandrarhem/hotell minskar (jmf 2022).

Andel brukare som bor i akut logi minskar. (jmf 2022)

Samverkan kring det vräkningsförebyggande arbetet stärks.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Socialtjänstavdelningen och äldreomsorgsavdelningen ska kartlägga hur samverkan kring det vräkningsförebyggande arbetet kan stärkas.	2023-01-01	2023-12-31	

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Socialtjänstavdelningen ska kartlägga hur insatsen behandlingsassistent kan utvecklas för att ge individuellt anpassat stöd kring hållbart boende.	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 3.3.2 Behov av samhällsservice och parkmiljöer uppmärksammas tidigt i samhällsplaneringen

● Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden når det förväntade resultatet genom att i remissvar och deltagande i arbetsgrupper bevaka och verka för att invånarnas behov av specialbostäder, förskolor, äldreboenden och offentliga platser inom Kungsholmens stadsdelsområde tillgodoses.

Förväntat resultat

Invånarna har god tillgång till kommunal service samt parker och grönområden som är tillgängliga för alla
Det finns förskolor, bostäder med särskild service och äldreboenden i tillräcklig omfattning

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.4 Medarbetare i Stockholm ska ges goda förutsättningar att göra ett bra jobb

● Uppfylls helt

Analys

Bedömningen är att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen görs utifrån att det underliggande nämndmålet bedöms uppfyllas helt och att årsmålen för underliggande indikatorer har uppnåtts helt samt att nämndens aktiviteter som bidrar till måluppfyllnaden har genomförts.

Förvaltningen är en attraktiv arbetsgivare där chefer och medarbetare har möjlighet att utvecklas utifrån verksamhetens behov och tillsammans skapar en hälsosam arbetsmiljö
Medarbetarenkät

Resultatet av årets medarbetarenkät är ett AMI (aktivt medskapandeindex) på 84, vilket är en ökning med fyra indexenheter från föregående år och det högsta resultatet av samtliga av stadens förvaltningar.

AMI-indexet är uppdelat i tre delindex; (motivation, ledarskap och styrning) och resultatet har ökat inom samtliga områden. Den största ökningen finns inom ledarskap med ett index på 83, vilket är en ökning med fem indexenheter. Motivation har ökat med fyra indexenheter och har ett index på 83. Styrning har ett index på 85, vilket är en ökning på tre indexenheter.

Samtliga avdelningar har förbättrat sina resultat på alla delområden i jämförelse med föregående år. Förskoleavdelningen ligger högst med ett AMI-index på 85, följt av äldreomsorgsavdelningen på 84 och socialtjänstavdelningen på 79. Den totala

svarsfrekvensen är hög (92 procent) vilket gör resultatet mycket tillförlitligt och ett bra underlag för arbetet med handlingsplaner utifrån enkätresultatet.

Ledarskap

Ledarskapsindexet har ökat med fem indexenheter från föregående år och ligger på 83 vilket är över stadens genomsnitt. Äldreomsorgsavdelningen och förskoleavdelningen har ett ledarskapsindex på 84 och socialtjänstavdelningen på 78. Samtliga avdelningar har ökat sitt resultat och den största ökningen finns inom äldreomsorgen.

Förvaltningen har satsat på att stärka cheferna i sitt ledarskap, vilket sannolikt bidragit till att nöjdheten med ledarskapet har höjts. Ledarutvecklingsinsatser har erbjudits med utgångspunkt i stadens chefsprofil, full range leadership model och metoden lead forward. Stabila ledningsfunktioner har även bidragit till att verksamheterna har kunnat fokusera på det systematiska kvalitets- och förbättringsarbetet.

Under året har arbetet påbörjats med att se över chefsstrukturerna. En stadsgemensam riktlinje för detta är på remiss. När staden fattat beslut om riktlinjen kommer en analys att genomföras av chefsstrukturerna inom samtliga verksamhetsområden.

Under hösten genomfördes en enkät för förvaltningens chefer för att undersöka deras organisatoriska och sociala arbetsmiljö. Enkäten var inte anonym och resultatet följdes upp av respektive överordnad chef. Enkäten visade generellt ett väldigt gott resultat där cheferna i hög grad upplevde att de har tydliga mål, befogenheter och chefsuppdrag samt har en löpande dialog och får stöd vid prioritering av närmaste chef. De främsta utvecklingsområden som framkom var tillräckligt stöd med administrativa uppgifter, tid för återhämtning efter period av hög arbetsbelastning och rimligt antal medarbetare per chef, vilket är områden som kommer att behandlas inom ramen för arbetet med de nya chefsstrukturerna.

Arbetsmiljö och sjukfrånvaro

I de senast tillgängliga siffrorna från oktober 2023 är den totala sjukfrånvaron per rullande tolv månader 8,6 procent, vilket är nästan en procent lägre än årsmålet. Korttidssjukfrånvaron dag 1-14 per rullande tolv månader är 2,8 procent, vilket är under årsmålet. De minskade siffrorna ses som ett resultat av arbetet med tidiga samtal vid tecken på ohälsa, samt fokus på arbetet med rehabiliteringsprocessen. Under 2023 har ett friskvårdsbidrag på 5000 kronor erbjudits medarbetare och 74 procent av medarbetarna valde att nyttja bidraget, jämfört med 71 procent 2022.

Under året har medarbetares organisatoriska- och sociala arbetsmiljö undersökts inom samtliga avdelningar. Avdelning förskola genomförde en enkät i början av året och har vidtagit åtgärder kopplat till möjligheten till återhämtning i arbetet. Inom socialtjänstens och äldreomsorgens verksamheter genomfördes enkäten under hösten och arbetet med analys av resultatet har påbörjats. Inom socialtjänsten och beställarenheten inom äldreomsorgen var enkäten inte anonym och vid behov följer chefen upp resultatet med respektive medarbetare. Ett utvecklingsområde som lyftes särskilt av svaren hos medarbetare inom socialtjänsten var att öka kunskapen hos medarbetare om avdelningarnas olika verksamheter, vilket kommer att fokuseras på under 2024.

I bilagan "Rapport om den årliga uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet" finns

en redovisning av förvaltningens arbetsmiljöarbete och uppföljning av föregående års vidtagna åtgärder.

Kompetensförsörjning

Arbetet med att utveckla det strategiska kompetensförsörjningsarbetet har fortgått där exempelvis ett nytt arbetssätt har implementerats där avdelningarnas ledningsgrupper jobbar fram kompetensförsörjningsplanen genom workshops med fokus på framtagande av aktiviteter som bidrar till att utveckla, behålla och attrahera medarbetare. Chefer har även upprättat individuella utvecklingsplaner för medarbetarna inom ramen för medarbetarsamtalet.

Arbetet med införandet av kompetensstegar inom äldreomsorgen har påbörjats och kommer att implementeras under 2024. Syftet med kompetensstegarna är att på ett strukturerat sätt, ge medarbetare möjlighet att utvecklas i karriären. Socialtjänsten har arbetat med aktivt medarbetarskap vilket har bidragit till uppskattade och givande diskussion i arbetsgrupperna, arbetet kommer fortsätta nästa år. Inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning har arbetet fortsatt för att uppnå en gemensam titulatur.

Trygga anställningar

Arbetet med att öka andelen trygga anställningar genom att minska deltidsanställningarna och andelen timavlönade har pågått under året inom samtliga verksamheter. I de senast tillgängliga siffrorna från oktober 2023 är andel arbetade timmar av timavlönad personal, per rullande tolv månader, 9,2 procent, vilket är under årsmålet.

Vissa verksamheter har fortsatt arbetet med etablering av resursteam, med syfte att öka kontinuiteten i verksamheten och att skapa fler tillsvidareanställningar. Inom äldreomsorgen har de uppstartade resursteamerna på vård- och omsorgsboendena skapat fler tillsvidareanställningar både inom ordinarie verksamhet och i teamen samtidigt som personalkontinuiteten förbättrats.

Ytterligare steg i omvärldsbevakningen har tagits för att se hur andra förvaltningar arbetar med frågan att öka andelen heltidsanställningar i syfte att hitta goda exempel för arbetssätt som kan överföras till Kungsholmens verksamheter. Exempelvis har en enkätundersökning genomförts bland medarbetarna på Serafens vård- och omsorgsboende gällande heltid.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Aktivt Medskapandeindex 	84	83	84	80	83	83	2023
  Andelen arbetade timmar av timavlönad personal i förhållande till samtliga arbetade timmar inom vård, omsorg och pedagogiska verksamheter	9,2 %				10 %	Tas fram av nämnd	2023
  Sjukfrånvaro 	8,6 %	4,3 %	9,5 %	9,9 %	9,5 %	Tas fram av	VB 2023

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Sjukfrånvaro dag 1-14	2,8 %	2,5 %	2,9 %	3,2 %	2,9 %	nämnd/s tyrelse Tas fram av nämnd/s tyrelse	VB 2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Förskolenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med kommunstyrelsen ta fram en samlad strategi för kompetensförsörjningen inom förskolan i Stockholms stad	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 3.4.1 Förvaltningen är en attraktiv arbetsgivare där chefer och medarbetare har möjlighet att utvecklas utifrån verksamhetens behov och tillsammans skapar en hälsosam arbetsmiljö

 Uppfylls helt

Beskrivning

Förvaltningen når det förväntade resultatet genom att ha en väl fungerande arbetsmiljö där det systematiska arbetsmiljöarbetet är en naturlig del av verksamheten och sker i samverkan med de fackliga organisationerna. Chefer och medarbetare har en rimlig arbetsbelastning och kan rekommendera sin arbetsplats till andra. Förvaltningen utvecklar, behåller och attraherar medarbetare och chefer så att deras kompetens motsvarar det uppdrag som ska utföras. Chefer erbjuds ledarutvecklingsinsatser utifrån stadens chefsprofil och med fokus på tillitsbaserad styrning. Vidare arbetar chefer och medarbetare aktivt för att utveckla och prova nya arbetssätt. Andelen medarbetare som önskar öka sin sysselsättningsgrad följs upp kontinuerligt. Därmed arbetar förvaltningen på flera sätt enligt Agenda 2030 och mål 3, god hälsa och välbefinnande, mål 5, jämställdhet samt mål 8, anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt.

Förväntat resultat

Förvaltningen är en attraktiv arbetsgivare där chefer känner till stadens kompetensförsörjningsprocess och rekryterar enligt metoden kompetensbaserad rekrytering
Aktivt medskapande index (AMI) och Ledarskapsindex ökar
Förvaltningens medarbetare erbjuds trygga anställningar och medarbetare med ofrivillig deltidsanställning erbjuds ökad sysselsättningsgrad eller heltid när detta är möjligt utifrån verksamhetens behov
Frisknärvaron och personalrörligheten ligger på en sund nivå
Verksamheterna har en god arbetsmiljö som är fri från diskriminering, kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier samt repressalier
Hot, våld och otillåten påverkan förebyggs och chefer och medarbetare som drabbas får stöd

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel medarbetare inom förskolan som kan rekommendera sin arbetsplats	78 %			76 %	73 %		2023
 Andel medarbetare inom socialtjänsten som kan rekommendera sin arbetsplats	71 %			67 %	72 %		2023
Analys							
Resultatet är nära årsmålet och har höjts sedan föregående år. För att fler medarbetare ska rekommendera sin arbetsplats har socialtjänstavdelningen under året arbetat med aktivt medarbetarskap, vilket har bidragit till uppskattade diskussioner inom arbetsgrupperna. Medarbetarnas arbetssituation har följts upp genom en enkät och när det funnits behov har chef haft individuella samtal med medarbetare. Både aktivt medarbetarskap och enkäten kommer att fortsätta under 2024. Socialtjänstavdelningen kommer också att arbeta med att medarbetarna ska få ökad kunskap om andra verksamheter inom avdelningen för att stärka samverkan och förståelsen för varandras uppdrag.							
 Andel medarbetare inom äldreomsorgen som kan rekommendera sin arbetsplats	77 %			68 %	72 %		2023
 Andel medarbetare som vet var de ska vända sig om hen upplever sig utsatt för diskriminering, kränkande särbehandling, trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier	96 %			88 %	90 %		2023
 Ledarskapsindex	83			78	80		2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Chefer och medarbetare ska ha en individuell utvecklingsplan	2023-01-01	2023-12-31	
 Förvaltningen ser över möjligheten att stärka friskvårdsförmånerna i enlighet med stadens riktlinjer	2023-01-01	2023-12-31	
 Förvaltningen ska undersöka hur arbetsbelastningen ser ut bland chefer och medarbetare	2023-01-01	2023-12-31	
 Förvaltningen ska utbilda förvaltningens chefer i stadens kompetensförsörjningsprocess	2023-01-01	2023-12-31	
 Förvaltningen ska utifrån stadens ramverk inleda arbetet med att se över förvaltningens chefsstrukturer	2023-01-01	2023-12-31	
 Inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning genomförs arbetet för att uppnå en gemensam titulatur	2023-01-01	2023-12-31	
 Socialtjänstavdelningen fortsätter satsningen i aktivt medarbetarskap	2023-01-01	2023-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.5 Hög beredskap och stark rådighet ska råda i alla verksamhetsområden

 Uppfylls helt

Analys

Bedömningen är att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen görs utifrån att det underliggande nämndmålet bedöms uppfyllas helt och att årsmålen för underliggande indikatorer har uppnåtts helt samt att nämndens aktiviteter som bidrar till måluppfyllnaden har genomförts.

Stadsdelsnämndens verksamheter har en hög beredskap och god handlingsförmåga

Beredskap

Beredskap har varit ett återkommande tema på chefsforum under året. Cheferna har fått ökad kunskap genom föreläsningar, en om *Ledarskap under svåra förhållanden* och en om omvärldsläget, *Vart är världen på väg? - säkerhet, trender och osäkerhet* (båda med föreläsare från Försvårshögskolan). Under året har även internt arbete med civil beredskap, kontinuitetsplanering och förvaltningens krigsledningsplan tagits upp. Under hösten fick cheferna information från Polisen om *Terrorismbekämpning – en inblick i terror och åtgärder mot det*. Vid årets sista chefsforum togs krisstöd upp.

Utifrån föregående års risk- och sårbarhetsanalys har verksamheterna arbetat med åtgärder och kontinuitetsplaner för att kunna upprätthålla samhällsviktiga verksamheter under olika samhällsstörningar. Fokus har framförallt handlat om risker kopplat till strömbortfall och under senare delen av hösten har merparten av verksamheterna genomfört en skrivbordsövning. Utifrån övningarna har ytterligare åtgärder identifierats och samordning av vissa inköp kommer att ske under 2024. Med anledning av att säkerhetspolisen beslutade att höja terrorhotnivån har samtliga verksamheter genomfört en översyn av säkerhets- och trygghetskapande åtgärder.

Det finns tre utsedda Trygghetspunkter som kan aktiveras vid särskilda händelser. Två av trygghetspunkterna, Essinge kyrka och S:t Görans kyrka är i samverkan med Västermalms församling. En trygghetspunktsplan har fastställts under året. Krisledningen och operativa ledare för krisstödet besökte under andra tertialet den tredje trygghetspunkten, Baltzars träfflokal för en uppstartsövning.

Förvaltningen har under året i likhet med övriga förvaltningar och bolag tagit fram och fastställt en krigsorganisation med tillhörande krigsledningsplan. Kommunikation och förankring har varit en viktig del i arbetet och samtliga avdelningar har bidragit i arbetet med att prioritera och bemanna verksamheterna utifrån scenario höjd beredskap. Arbetet kommer att fortsätta under 2024.

Informationssäkerhet

Under året har lokala anvisningar för informationssäkerhet fastställts, som bland annat förtydligar ansvar och roller. Implementering av anvisningarna kommer att ske under 2024. Arbetet med att identifiera informationstillgångar och informationsklassningar pågår kontinuerligt. Under året har informationstillgångar med känslig information prioriterats.

Den kommunala hälso- och sjukvården är ett av de områden som omfattas av bestämmelserna i NIS-lagen (The Directive on security of network and information systems). NIS handlar om nätverks- och informationssäkerhet inom vissa samhällsviktiga och digitala tjänster. Det innebär bland annat ett systematiskt och riskbaserat informationssäkerhetsarbete och särskilda

krav på incidenthantering. För att uppfylla kraven har kontinuitetsplaner och lokala rutiner för incidenthantering uppdaterats. En incident har inträffat under året, vilken har rapporterats och hanterats enligt bestämmelserna.

Under året har även personuppgiftsincidenter rapporterats och åtgärder vidtagits. Se avsnitt Systematiskt kvalitetsarbete för vidare information.

Upphandling och inköp

Den största andelen av upphandlade varor och tjänster är sådana där förvaltningen deltar i gemensamma upphandlingar för staden som helhet, både i upphandlingsprocessen och i avtalsuppföljningen. Arbetsrättsliga villkor tas fram centralt och används i upphandlingar när det är tillämpningsbart. Arbetet med aktiv avtalsuppföljning har fortgått under året. Generellt följs ingångna lokala avtal upp minst en gång per år men i många fall oftare beroende på avtalets karaktär och omfattning. Uppföljningen är en viktig del i att säkerställa att leverantörerna upprätthåller lever upp till ställda krav. Eventuella avvikelser eller brister som upptäcks omhändertas.

Andel elektroniska inköp fortsätter att öka och uppgår under året till 63 procent.

Upphandlingen gällande årsavtal för markarbeten och parkinvesteringar fått göras om efter att den har blivit överprövad. Förvaltningen har under perioden anmält sig avropsberättigade för trafikkontorets upphandling gällande besiktning av mark och beläggning samt träd och park.

Förberedelser pågår gällande övertagande av S:t Eriks vård- och omsorgsboende i egen regi. Övertagandet innebar en större rådighet och att den lokala beredskapen stärks.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel elektroniska inköp	62,76 %				50 %	Tas fram av nämnd/s tyrelse	2023
  Andel upphandlade avtal där kontinuerlig uppföljning genomförts	100 %			100 %	100 %	80 %	2023

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Förskolenämnden ska, i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med kommunstyrelsen, planera för att stadens förskolor beredskapslagrar i egen regi för att klara ett grundläggande måltidsbehov för samtliga förskolebarn och personal under flera dygn	2023-01-01	2023-12-31	
  Nämnder och bolagsstyrelser ska säkerställa att det finns resurser och kompetens tillgängliga i den utsträckning som krävs för att möta den kraftigt ökande ambitionshöjningen i arbetet med att utveckla en sammanhållen beredskap för framtida kriser och civilt försvar, både i den egna verksamheten och inom ramen för en stadsövergripande samverkan	2023-01-01	2023-12-31	
  Nämnder och bolagsstyrelser ska under ledning av kommunstyrelsen medverka i upprättandet av stadens krigsorganisation och dess bemanning	2023-01-01	2023-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Servicenämnden ska under ledning av kommunstyrelsen och i samarbete med förskolenämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna utreda och påbörja etablering av ett centralt omsättningslager för vissa livsmedel och vissa förbrukningsvaror i syfte att höja stadens beredskapsförmåga	2023-01-01	2023-12-31	
  Socialnämnden, äldrenämnden och stadsdelsnämnderna ska i samråd med kommunstyrelsen planera för att stadens boenden inom äldreomsorg och LSS beredskapslagrar i egen regi för att klara ett grundläggande måltidsbehov för brukare och personal under minst sju dygn	2023-01-01	2023-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska etablera en permanent beredskap och organisation för iordningsställande av trygghetspunkter inom sitt geografiska område	2023-01-01	2023-06-30	

Nämndmål: 3.5.1 Stadsdelsnämndens verksamheter har en hög beredskap och god handlingsförmåga

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden når det förväntade resultatet genom strategisk planering, genomförande och uppföljning av beredskapsarbetet i form av risk-och sårbarhetsanalyser och kontinuitetshöjande åtgärder. Under första delen av året ska de åtgärder som framkommer och prioriterats i risk-och sårbarhetsanalyserna implementeras och under senare delen av året ska uppföljning ske. Arbetet med risk-och sårbarhetsanalyser och kontinuitetshöjande åtgärder bidrar till mål 11, hållbara samhällen i Agenda 2030 genom att bygga upp en robusthet och stärka förmågan att hantera samhällsviktig verksamhet vid en allvarlig händelse.

Organisationen för trygghetspunkter ska säkerställas under året. En trygghetspunktsplan och plan för bemanning tas fram under året. Förvaltningen har regelbundna möten med Västermalms församling och samverkan sker inom POSOM. Krisstödjarna fyller en viktig funktion för att ge invånare psykosocialt stöd vid allvarliga händelser. Utbildning och övning sker regelbundet. Krisledningsövningar genomförs regelbundet för att upprätthålla en god handlingsförmåga.

Förvaltningen genomför en aktiv avtalsuppföljning vilket främjar en sund konkurrens mellan seriösa företag. Inom förvaltningen pågår ett arbete med att bygga upp ett systematiskt arbetssätt mot välfärdsbrott och otillåten påverkan. Det handlar om att öka kunskapen och medvetenheten för att kunna förebygga, upptäcka och agera på välfärdsbrott och otillåten påverkan. Arbetet bidrar till mål 16, fredliga och inkluderande samhällen genom att arbeta systematiskt mot mutor och korruption.

Förvaltningen bedriver ett strukturerat och systematiskt informationssäkerhetsarbete. Under året ska en lokal anvisning tas fram och förvaltningen ska arbeta för att förtydliga roller och

ansvar i organisationen. För att upprätthålla kunskapen kring informationssäkerhet ska medarbetare genomgå de obligatoriska utbildningarna i dataskydd och informationssäkerhet.

Förväntat resultat

Beredskapen är hög och förmågan att hantera kärnuppgifterna under påfrestning stärks
Krisledningsorganisationen är uppdaterad och samverkan sker inom POSOM
Trygghetspunkterna är kända av invånarna och kan ge information i händelse av kris
Avtalsuppföljning säkerställer en god kvalitet
Kunskapen kring att upptäcka, förebygga och agera på välfärdsbrott och otillåten påverkan ökar
Kraven på skydd av information är säkerställd

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förvaltningens samtliga medarbetare ska genomgå de obligatoriska utbildningarna för dataskydd och informationssäkerhet.	2023-01-01	2023-10-31	Avvikelse
Analys Uppföljning i utbildningsportalen visar att en stor andel medarbetare inte har genomgått de obligatoriska utbildningarna. Vid närmare granskning framkommer att flera enheter har genomgått utbildningarna i större grupper och statistiken blir därmed missvisande. Se uppföljning av åtgärder i väsentlighets- och riskanalysen för mer information.			
 Samtliga enheter inom förskola, socialtjänst och äldreomsorg ska höja kunskapen kring att upptäcka, förebygga och agera på välfärdsbrott och otillåten påverkan. Genomgång av dialogmaterial sker på APT.	2023-01-01	2023-12-31	
 Samtliga enheter ska genomföra kontinuitetshöjande- och riskreducerande åtgärder utifrån RSA 2022. Åtgärder kopplat till risk för strömbortfall prioriteras.	2023-01-01	2023-07-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser

 Uppfylls helt

Analys

Bedömningen är att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen görs utifrån att det underliggande nämndmålet bedöms uppfyllas helt och att årsmålen för underliggande indikatorer har uppnåtts helt samt att nämndens aktiviteter som bidrar till måluppfyllnaden har genomförts.

Kungsholmens stadsdelområde är en trygg plats genom förebyggande insatser

De forum gällande trygghet som förvaltningen leder är: effektiv samordning av trygghet (EST), Kungsholmens trygghets- och säkerhetsråd, Styrgruppsmöte för trygghet, säkerhet och platssamverkan samt platssamverkansmöten för stadsdelens tre fokusområden Fridhemsplan, Stadshagen och Hornsbergs och Kristinebergs strand. Den sammantagna lägesbilden från dessa möten är att trygghetsläget på Kungsholmen är grönt men med ett fåtal platser och problemområden som delvis påverkar trygghetsläget negativt. De platser som påverkar lägesbilden är SHIS-boendet, Stadsmissionens BoCenter samt Capio Sankt Görans

verksamheter som riktar sig till personer i missbruk eller med psykisk ohälsa. Förvaltningen har därför tillsammans med Södermalms stadsdelsförvaltning, Regionen och Polisen deltagit i möten, som hållits av Länsstyrelsen, kring de öppna drogscenerna vid Regionens verksamheter på Kungsholmen och Södermalm. Samverkan i de olika nämnda forumen är viktig då ansvarsförhållanden reds ut och för att problem ska tas om hand på ett mer effektivt sätt sker samordning av resurser mellan olika verksamheter. Mötena har resulterat i flertalet åtgärder för att öka tryggheten på de platser som har lägre upplevd trygghet, exempelvis belysningslösningar, kontakt med uppsökarteamet samt ökad polisiär närvaro på ovan nämnda verksamheter.

Lokal samverkansöverenskommelse med polisen

Samverkansöverenskommelsen mellan Stockholm stad och Polisregion Stockholm har som funktion är att stärka arbetet mot brott och otrygghet. I slutet av året reviderades samverkansöverenskommelsen och en ny lägesbild togs fram. Preventions- och trygghetssamordnare och kommunpolis har identifierat tre områden där det finns behov av särskilda åtgärder och dessa kommer ingå i den lokala åtgärdsplanen 2024. De områden åtgärdsplanen berör är särskilt utsatta och sårbara brottsoffer, unga i riskzon för destruktivt beteende samt otrygga och brottsutsatta platser.

Som en central del inom samverkansöverenskommelsen med polisen används arbetsmetoden effektiv samordning för trygghet, EST. Detta är ett systematiskt arbetssätt för samverkan mellan kommun, polis och civilsamhälle och varannan vecka sammanställs en lägesbild för att snabbt kunna sätta in åtgärder vid identifierade problem. Utifrån lägesbilden har fältassistenter haft särskilt fokus i området för den öppna drogscenen för att fånga upp barn och unga som uppehåller sig i den delen av Kungsholmen.

Platssamverkan

För att öka tryggheten i områden som upplevs och identifierats som mest otrygga arbetar förvaltningen med platssamverkan för områdena Fridhemsplan, Stadshagen samt Hornsbergs- och Kristinebergs strand. Det finns representanter från staden, polis, region, civilsamhälle, näringsidkare och fastighetsägare representerade i forumen. Forumen har gett goda resultat där det främsta exemplet kan ses i platssamverkan vid Hornsbergs- och Kristinebergs strand. I jämförelse med år 2021 upplever både polis och näringsidkare att situationen lugnat sig markant då arbetet bidragit till införande av sommargågata och trafik hinder samt ökad polisiär närvaro. Tack vare det goda resultatet har mötenas frekvens minskat eftersom behovet inte längre är lika stort. I platssamverkan för Fridhemsplan och Stadshagen upplevs också förbättringar, främst i form av ökad kännedom om och förståelse för olika verksamheter.

Platsaktivering och dialogmöten

Samverkan Stockholmregion har gjort en ny kartläggning av de öppna drogscenerna i regionen. Denna visar att området Fridhemsplan har expanderat och innefattar också Stadshagen numera. Av denna anledning har satsningar i form av medborgardialog och platsaktivering gjorts i området under hösten. Syftet med platsaktivering är primärt att samordna näringslivet, civilsamhället och myndigheter för att gemensamt arbeta för att det ska bli en tryggare plats genom dialoger och kontinuerliga aktiviteter i området. För att skapa platsaktivering runt den öppna drogscenen har Property Passion upphandlats under hösten och

i december samordnade förvaltningen den första aktiviteten i form av ett vinterdisco på Fridhemsplan. Vinterdiscot genomfördes tillsammans med Västermalms församling, DLX Music, Nordic Wellness, ICA Maxi Lindhagen, Clas Ohlson och Ljushuset och fylldes av musik, dans, fika och medborgardialog. Mellan 200-250 personer i olika åldrar deltog och responsen var uteslutande positiv. Initiativet var uppskattat och ett flertal personer önskade fler liknande event.

Under året har också två dialogmöten med fokus på tryggheten kring Fridhemsplan genomförts. Polis och aktörer från region, civilsamhälle och näringsidkare bjöds in för att ta del av aktuell lägesbild och diskutera långsiktiga åtgärder. Mötenas funktion är ett komplement till platsamverkan för att kunna diskutera trygghetsfrågorna ytterligare. Både platsaktivering och dialogmöten kommer att fortsätta 2024 då det finns behov och efterfrågan av det.

För att få kunskap om kungsholmsbornas syn på trygghet har en medborgardialog genomförts vid Fridhemsplan. 63 personer som regelbundet vistas i området tillfrågades om den upplevda tryggheten kring Fridhemsplan och majoriteten svarade att de känner sig väldigt trygga i området. De förslag som inkom handlade främst om nedskräpning i området, trafiksituationen som kan vara otrygg samt önskemål om polisiär närvaro i området. Två trygghetsvandringar har genomförts under året. En i maj månad med fokus på Marieberg och Rålambshovsparken och en i november med fokus på utvalda platser kring Fridhemsplan. Vid trygghetsvandringarna deltog representanter från Kungsholmens stadsdelsförvaltning, polis, MTR och representanter från funktionshinder- och pensionärsråden. Synpunkter om miljö har hänvisats till berörda parter som trafikkontoret och avdelningen för stadsutveckling.

I årets medborgarundersökning svarade 91 procent av invånarna på Kungsholmen att de känner sig trygga att bo i sin stadsdel. 93 procent av männen svarade att de upplevde sig vara trygga, vilket var det högsta resultatet i staden vid tidpunkten för undersökningen. Även i årets Trygghetsmätning har 91 procent av invånarna svarat att de känner sig trygga i sin stadsdel. I områdena Stadshagen och Östra S:t Görän är dock otryggheten något högre bland invånarna.

Utifrån ovanstående resultat gör förvaltningen den samlade bedömningen att de samarbeten och åtgärder som bedrivits under året kan ha haft en positiv effekt på den upplevda tryggheten i stadsdelsområdet.

Våldsbejakande extremism

Kungsholmen har få av dessa ärenden men för att förhindra brott är det viktigt att hålla kunskapsläget vid liv. I syfte att öka medvetenheten och kunskapen kring ämnet hölls en föreläsning för alla förvaltningens chefer i juni. Socialsekreterare på enheten för ekonomiskt bistånd och arbete har deltagit i en workshop i ämnet tillsammans med socialförvaltningen.

Välfärdsbrott

Under året har ett arbete påbörjats med att bygga upp ett systematiskt arbetssätt mot välfärdsbrott och otillåten påverkan. Flera verksamheter har arbetssätt för att upptäcka och motverka välfärdsbrott. Äldreomsorgens beställarenhet har till exempel en medarbetare som har i uppdrag att granska räkningunderlag från hemtjänsten för att undvika felaktigheter och

inom socialtjänsten finns rutiner för kontroll av jourhem och HVB-hem när barn och unga ska placeras. Inom socialtjänsten rapporteras eventuella brister och tveksamheter i upphandlade verksamheter till Upphandlingsenheten på socialförvaltningen.

Enheterna har under året tagit upp ett APT-material kring välfärdsbrott. Baskunskapen om välfärdsbrott och otillåten påverkan har ökat och det finns en förståelse för vikten av rutiner för att förebygga och upptäcka välfärdsbrott. Till följd av ökad kunskap har händelser rapporterats i IA. Arbetet fortsätter under 2024.

Rutiner för hot, våld och otillåten påverkan har uppdaterats under året och samtliga enheter har tagit upp de nya rutinerna i enlighet med årshjulet för systematisk arbetsmiljö.

Kungsholmens parker och grönområden är trygga, välskötta och tillgängliga

Upplevelsen av trygghet är en viktig förutsättning för att invånare ska kunna leva ett allsidigt, jämlikt och jämställt liv och har även stor betydelse för hur människor i staden nyttjar parker och grönområden. God orienterbarhet och uppsikt över viktiga platser och stråk är positivt ur trygghetssynpunkt. Målpunkter och aktiviteter i parker ger också positiva effekter då det drar till sig många människor och verksamheter som bidrar till mänsklig närvaro. Även områdets skötsel är avgörande för hur trygg man känner sig. Parker och miljöer som ger ett prydligt och omhändertaget intryck upplevs generellt som tryggare.

I syfte att förbättra möjligheten till vistelse vid vattnet har arbetet med att ta fram en reinvesteringsplan för den strandnära Luxparken inletts under året. Bland annat har behov av att förnya parkmöblemang vid kajen, förbättra gångvägar och plantera träd identifierats. Arbetet med genomförande fortsätter under 2024. I Kristinebergs strandpark har en ny gångväg anlagts över gräsmattan mellan Kristinebergs strand och plaskdammen och släntrutschkanan på lekplatsen har förnyats. I Hornsbergs strandpark har planetringsytor inventerats för att ta reda på behovet av nyplantering och komplettering.

Förvaltningen har deltagit i trafikkontorets arbete med cykel- och gångprojektet längs Kungsholms strandstig och bevakar och värnar gröna värden. Under året har planering för breddad gång- och cykelbana vid Yngve Larssons park-Serafimerstranden inletts. Planering och samordning för återställande av parkytorna kring Tekniska nämndhuset har pågått under året. I juni avetablerade fastighetskontoret sina byggbodar och enligt plan skulle trafikkontoret under hösten ha inlett arbetet med breddning av gång- och cykelvägen på sträckan, men detta är försenat. Under kommande vår startar utrustning och återställning av parkytorna.

I oktober invigdes den nyupprustade Polishusparken och parkens nya offentliga konstverk. Under de närmsta åren kommer en intensiv skötsel av parken nya växtlighet att fortgå. Trafikkontoret har kompletterat och förbättrat belysningen i Fredhällsparken och i Sysslomansparken under året. Förvaltningen har särskilt bevakat så att inte träd har tagit skada under arbetena och har genomfört gemensamma besiktningar tillsammans med Trafikkontoret. I Sysslomansparken kommer delar av gräsytorna behöva vara avstängda för etablering kommande säsong. Under året har förvaltningen även inlett ett arbete med att se över och ta fram förutsättningar för evenemang och andra upplåtelse i Rålambshovsparken och på Smedsudden. Syftet är att ge arrangörer ökad kunskap och vägledning samt att ge stöd

vid bedömning av tillståndsansökningar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Utfall VB 2022	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	91 %	93 %	89 %	90 %	85 %	79 %	2023
Analys Indikatorn bygger resultat i medborgarundersökningen och andelen som instämmer helt eller delvis på frågan "På det hela taget tycker jag min stadsdel är trygg att bo i".							
  Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	65 %	66 %	64 %	66 %	73 %	73 %	2023
Analys Indikatorn bygger resultat i medborgarundersökningen och andelen som instämmer helt eller delvis på frågan "På det hela taget tycker jag att det är rent och städlat i min stadsdel". Årsmålet uppnås inte och har sjunkit något sedan föregående år, men ligger dock något högre än resultatet för staden i stort som var 63 procent. Indikatorn mäter nöjdhet med rent och städlat på både parkmark och gatemark, där stadsdelsnämnden endast ansvarar för skötseln av parkmark.							
  Stockholmarnas nöjdhet med skötsel och städning av park och grönområden	69 %	71 %	68 %	64 %	73 %	73 %	2023
Analys Indikatorn bygger resultat i medborgarundersökningen och andelen som instämmer helt eller delvis på frågan "I den stadsdel där jag bor tar staden hand om skötseln och städningen av parker och grönområden på ett bra sätt." Årsmålet för indikatorn uppnås inte, men resultatet är en förbättring jämfört med föregående år då resultatet var 64 procent. Arbetet fortgår med förbättring av uppföljning och kontroll av parkdriftsentreprenören.							
  Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön	92 %	93 %	92 %	90 %	88 %	Tas fram av nämnd	2023
Analys Indikatorn bygger på medborgarundersökningen och andelen som instämmer helt eller delvis på frågan "På det hela taget tycker jag att Stockholm erbjuder en stadsmiljö som är fin att bo och leva i."							

Nämndmål: 3.6.1 Kungsholmens stadsdelsområde är en trygg plats genom förebyggande insatser

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden når det förväntade resultatet genom en strukturerad och systematisk samverkan vilket leder till att stadsdelsområdet upplevs som rent, tryggt och attraktivt. Arbetet sker utifrån Stockholms stads båda program för trygghet och säkerhet. Förvaltningen arbetar med, samt utvecklar, relevanta och adekvata insatser för att verka brottsförebyggande och trygghetsskapande. Åtgärderna förvaltningen genomför inkluderar ett barn-, jämställdhets-, jämlikhets- och tillgänglighetsperspektiv. Utifrån mål 5, jämställdhet, och mål 10, minskad ojämlikhet, och mål 16, fredliga och inkluderande samhällen, i Agenda 2030 är det trygghetsskapande arbetet prioriterat i stadsdelen.

Förvaltningen arbetar med platssamverkan som planeras och genomförs i samverkan med polisen, företagareföreningar, församlingar och andra aktörer i civilsamhället, effektiv samordning för trygghet (EST) och Trygghets- och säkerhetsrådet. Förvaltningen identifierar otrygga platser genom analys av bland annat stadens trygghetsmätningar, månadsrapporter, medborgardialoger och inkomna synpunkter och avvikelser. Kungsholmsbor och besökare har möjlighet att enkelt inkomma med synpunkter och avvikelser och uppmantras att göra detta. Förvaltningen anordnar också trygghetsvandringar för olika målgrupper.

Förvaltningen arbetar förebyggande och uppsökande genom bland annat fältförlagt socialt arbete och ett utvecklingsområde det uppsökande arbetet gällande spel om pengar. Förvaltningen kommer under året även öka sin kunskap om våldsbejakande extremism.

Förväntat resultat

Förvaltningens samverkan med civilsamhället, näringsidkare, regionen och polisen utvecklas. Förvaltningen skapar möjligheter och uppmantrar kungsholmsborna och besökarna på Kungsholmen att tycka till om tryggheten i stadsdelsområdet. Parker och grönområden på Kungsholmen upplevs som trygga. Parker och grönområden utvecklas i dialog med invånare.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förvaltningen utvecklar fältassistenternas kunskapsspridande och uppsökande arbete (bland annat gällande ANDTS)	2023-01-01	2023-12-31	
🟢 Förvaltningens chefer ska genomföra utbildning kring våldsbejakande extremism.	2023-12-01	2024-06-30	
Analys Aktiviteten fortgår även första tertialen 2024.			

KF:s mål för verksamhetsområdet: 3.7 Stockholm ska vara en öppen, jämställd och demokratisk stad som samarbetar internationellt

● Uppfylls helt

Analys

Bedömningen är att kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet uppfylls helt. Bedömningen görs utifrån att det underliggande nämndmålet bedöms uppfyllas helt och att årsmålen för underliggande indikatorer har uppnåtts helt samt att nämndens aktiviteter som bidrar till måluppfyllnaden har genomförts.

Kungsholmens stadsdelsområde är jämställt, öppet och demokratiskt

En avdelningsöversöverskridande arbetsgrupp med fokus på mänskliga rättigheter och Agenda 2030 och gemensamma utmaningar i kvalitets- och innovationsarbetet, har under året bland annat titta på kopplingar mellan sociala, ekonomiska och ekologiska/ klimatmässiga aspekter av det arbete som bedrivs och hur resultaten av översynen ska hanteras. Ett fortsatt utvecklingsområde är att implementera stadens kvalitetsprogram, och särskilt utifrån två av de grundläggande förhållningssätten stockholmarnas fokus och hållbarhet. Detta arbete kommer

att fortgå under nästa år.

Inom äldreomsorgen har synpunkter och önskemål inhämtats genom brukardialoger och Inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning genomförs brukardialoger i form av fokusgrupper och brukarråd. Planerat tema är bland annat resultaten från brukarundersökningen. Parklekarna har genomfört trygghetsvandringar med barn och vårdnadshavare under våren för att ge dem möjlighet att tycka till om verksamheten. Förskolorna har på olika sätt arbetat för att barnen ska få inflytande i verksamheten, exempelvis har matråd med barn, personal och kockar inrättats.

Pensionärsrådet har sammanträtt vid flera tillfällen och har bland annat lämnat in yttranden till nämnden inför nämndens ärendeberedning. Inom Kungsholmens- och Norrmalms regionala råd för funktionshinderfrågor har fokus legat på att hitta nya former och arbets sätt för att fortsatt stärka rådets stödjande och rådgivande roll i nämndernas arbete med att genomföra Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023.

I samband med programarbetet inför upprustning av Vängåvans lekplats på Stora Essingen användes medborgarbudget på försök. Under våren genomfördes en medborgardialog. Förvaltningen fortsätter att följa kommunstyrelsens arbete med utveckling av arbets sätt kring medborgarbudget för vägledning framgent i arbetet.

Förskolan inledde under året ett Erasmus+ samarbete med förskolor i Reykjavik på Island och forskare från Stockholms och Reykjaviks universitet. Under hösten besökte åtta förskollärare Island och jobbskuggade sina isländska kollegor. Fokus på aktiviteterna på förskolan var lek utifrån en barnbok som arbetslagen från Island och Sverige valt tillsammans. Arbetslagen har gemensamma undersökningsfrågor för sitt samarbete som handlar om lek och social hållbarhet. Skolchef och fem rektorer/biträdande rektorer deltog på resan. De besökte förskolor, träffade rektorer från Reykjavik och utbytte erfarenheter med varandra samt deltog på en avslutande reflektionsdag för alla svenska och isländska deltagare.

Arbetet med att uppdatera de lokala utvecklingsprogrammen kommer att fortsätta under 2024 genom en översyn av nämndernas underlag till budget, översynen ska ledas av kommunstyrelsen. Förvaltningen följer och bidrar i stadens arbete kring detta.

Arbetet för rättigheter och delaktighet för personer med funktionsnedsättning finns att läsa under KF:s mål för verksamhetsområdet: 1.3 Stockholms stad ska ge stöd och omsorg där behoven är som störst.

Jämställdhet

Socialtjänstens dagliga verksamhet har haft fokusgrupper med brukarna för att diskutera resultaten i brukarundersökningen där resultaten mellan män och kvinnor skiljer sig åt. Fler män än kvinnor har uppgett att de är rädda för något på sin dagliga verksamhet. Utifrån diskussionerna är analysen att det främst handlar om enstaka individer med olika behov som upplever vissa saker som obehaglig, vilket också bekräftas av de diskussioner medarbetarna har haft på teamträffar. Stöd och insatser har satts in för de individer det berör. Det har även skett individuella samtal med medarbetare där jämställdhetsperspektiv har diskuterats för att se om det finns upplevda strukturer som gynnar olika kön. Samtalen har inte visat på några sådana strukturer. Inom enheten för personer med funktionsnedsättning har en

sammanställning av 42 ledsagningsbeslut gjorts utifrån ett jämställdhetsperspektiv. 18 av besluten gällde kvinnor och 24 beslut gällde män, gällande antal timmar är medelvärdet för både män och kvinnor 15 timmar i månaden. Resultatet visar på att kön inte spelar in i bedömningen av antal timmar som den enskilde beviljas ledsagarservice.

Det är något fler kvinnor som vårdar sina män i hemmet. I enlighet med Agenda 2030 mål 5, jämställdhet, ska en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet eftersträvas. Den vanligaste omsorgsrelationen är att vuxna barn ger hjälp eller stöd till sina föräldrar. Det är lika vanligt bland medelålders kvinnor som medelålders män att ge omsorg till sina föräldrar och de ger lika mycket hjälp enligt Socialstyrelsens underlag till en nationell strategi för anhöriga. Syftet med äldreomsorgens insatser till äldre, är att tillgodose äldres behov av stöd och hjälp, utifrån socialtjänstlagen. Kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att få sina behov tillgodosedda. Verksamheterna har i uppdrag att analysera sina egna resultat och vidta åtgärder om det finns omotiverade skillnader mellan män och kvinnor. Förvaltningen kommer fortsätta att följa resultat fördelade på kön för att upptäcka eventuell ojämlikhet.

Barnrätt

Inom socialtjänsten har de verksamheter som arbetar med barn genomfört en checklista för inventering av barnrättsarbetet. Checklistan utgår från barnkonventionen, Sveriges arbete med barnrätt och FN:s uttalande gällande Sveriges arbete med barnrätt. Som ett efterföljande steg upprättar varje enhet en utvecklingsplan utifrån de utvecklingsområden som framkommit i checklistan, detta arbete pågår. Enheten för prevention och familjebehandling har identifierat att det saknades ett fungerande system för att ta emot synpunkter och klagomål från barn och unga som har kontakt med enheten. Enheten har därför tagit fram ett material för synpunkter och klagomål anpassat för barn som ska delas ut till alla barn som besöker enheten. Samma enhet har också tagit fram en broschyr som på ett pedagogiskt sätt visar och beskriver för barn vad familjebehandling är. Syftet med båda dessa material är att öka barns delaktighet. Under barnrättsveckan genomförde socialtjänstavdelningen både ett frukostmöte och en workshop. Alla myndighetsutövande enheter och vissa utförarenheter var inbjudna till workshopen där ett case diskuterades i tvärprofessionella grupper. Workshopen bidrog till ökad förståelse och kunskap för varandras uppdrag utifrån andra enheters barnrättsarbete.

Eftersom målgruppen barn och unga kommer drabbas mest av ökande klimatförändringar deltar stadsdelens hållbarhetsstrateg i Barnombudsmannens nätverksmöten ur ett miljö- och klimatperspektiv tillsammans med Järvas hållbarhetsstrateg och Brommas miljösamordnare.

Nationella minoriteter

I linje med Agenda 2030 mål 10, minskad ojämlikhet, har nationella minoriteters nationaldagar uppmärksammats under året, både på Baltzars träfflokal samt på de särskilda boendena för äldre. Nationaldagarna har till exempel uppmärksammats genom film samt inköp av mat eller fika som är förknippat med den specifika minoriteten. Den judiska minoriteten har ingen nationaldag men har uppmärksammats ändå. Baltzars träfflokal hade exempelvis filmvisning och bjöd på deras traditionella bakverk. År 2024 har uppmärksammandet av nationella minoriteter lagts som en särskild aktivitet i verksamhetsplanen för att säkerställa att verksamheter i äldreomsorgen uppmärksammar dem.

Hbtqi-personers rättigheter

Baltzars träfflokal för senior har anordnat en Pridevecka med olika aktiviteter vilket var uppskattat. Nämnden tillsammans med Norra Innerstaden ansökte om, och beviljades, projektmedel från socialstyrelsen i syfte att bedriva fritidsgård för målgruppen på internet, detta för att främja psykisk hälsa och bryta socialt utanförskap hos målgruppen.

Rättvis klimatomställning

Genom det dagliga arbetet med att medarbetarnas tjänsteresor, transporter, mattransporter och leveranser ska vara klimatsmarta minskar utsläpp av avgaser och partiklar som försämrar luftkvalitet och som kan orsaka hjärt- och kärlsjukdomar. Barn är särskilt känsliga för luftföroreningar, liksom gravida kvinnor. Barn tar upp mer gifter i förhållande till kroppsvikt och det kan påverka deras fysiska utveckling negativt. Många barn och unga har klimatångest och är den nästa generation som ska ta över och leva med konsekvenserna av klimatförändringarna (mål 11, hållbara städer och samhällen).

Arbetet fortgår för att minska inköp av engångs- och plastprodukter; öka andelen hämtställen för avfall; minska matsvinnet och minska inköp av livsmedel och måltider med hög CO₂-påverkan och bidrar genom detta arbete till minskade utsläpp som till stor del sker i de länder där våra varor produceras. För att tillverka plastprodukter krävs oljeutvinning som bland annat innebär stora hälsorisker, miljörisker, risk för korruption och kränkning av mänskliga rättigheter (mål 12, hållbar konsumtion och produktion).

Verksamheter köper till stor del in ekologiska livsmedel och bidrar därmed till en minskning av spridning av kemiska bekämpningsmedel i naturen och värnar människor som arbetar med odlingarna av livsmedlen; insekter som pollinerar frukter och bär; och djuren som kan vistas utomhus och få utlopp för sina naturliga beteenden. Genom att fortsätta handla ekologiskt under rådande ansträngda ekonomiska läge och kraftigt höjda matpriser, har verksamheterna även bidragit till att upprätthålla en ekologisk produktion som kan riskera att försvinna, då många på grund av inflation och högre levnadsomkostnader inte har råd att handla ekologiskt i samma utsträckning som tidigare (mål 15, ekosystem och biologisk mångfald).

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden inleda arbete för att uppdatera de lokala utvecklingsprogrammen	2023-01-01	2023-12-31	

Nämndmål: 3.7.1 Kungsholmens stadsdelsområde är jämställt, öppet och demokratiskt

 Uppfylls helt

Beskrivning

Nämnden når det förväntade resultatet genom att arbeta för att verksamheterna lever upp till mänskliga rättigheter och är fria från diskriminering. Som beskrivs under respektive verksamhetsmål arbetar nämndens verksamheter med de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 genom att vidareutveckla arbetet med jämställdhet, jämlikhet, nationella minoriteter, funktionshinderperspektivet och barnrättsperspektivet.

För att arbeta systematisk med de mänskliga rättigheterna och Agenda 2030 har förvaltningen tillsatt en organisationsöverskridande arbetsgrupp som ska följa upp verksamheternas arbete med kartläggning och analys och se vilka perspektiv förvaltningen behöver utveckla och vilka som behöver knytas an till arbetet med den bärande principen om att ingen ska lämnas utanför.

Arbetet med att nå klimat- och miljömålen sker systematiskt inom alla verksamheter, tryggheten i stadsdelsområden utvecklas i samverkan och beredskapen inom verksamheterna stärks. Arbetet med hållbarhetsmålen ger förvaltningen möjlighet att knyta an arbetet med den uppdatering av det lokala utvecklingsprogrammet som ska inledas under året.

Delaktighet, inkludering och dialog med de verksamheterna är till för som invånare, nämndens råd, förenings- och näringsliv är viktigt. Dialogen bidrar till kvalitetsutveckling. Förvaltningen uppmuntrar till att verksamheterna utvecklar resultat- och medborgardialoger och är aktiva i olika sociala kanaler. Förvaltningen initierar trygghetsvandringar där det finns behov och välkomnar invånarens synpunkter och medborgarförslag.

Förväntat resultat

Jämställdhetsanalys finns i relevanta beslutsunderlag till nämnden
 Barnkonsekvensanalys finns i relevanta beslutsunderlag till nämnden
 Funktionshinderperspektivet finns med i relevanta beslutsunderlag till nämnden
 Nämndens råd är aktiva
 Det strategiska arbetet med Agenda 2030 utvecklas
 Synpunkter tas om hand och bidrar till kvalitetsutveckling

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förvaltningen ska tillsammans med Norrmalms stadsdelsförvaltning utveckla arbetet kring rådet för funktionshinderfrågor med fokus på strategiska frågor kopplade till tillgänglighet och delaktighet	2023-01-01	2023-12-31	

Uppföljning av ekonomi

Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget

Mnkr	Budget 2023	Bokslut 2023	Avvikelse 2023	Bokslut 2022	Avvikelse 2022
Anslag för nämndens verksamhet (netto)	1 345,5	1 329,1	16,4	1 222,1	47,3
Kostnader (+)	1 749,2	1 743,0	6,2	1 617,9	30,6
Intäkter (-)	-403,7	-414,0	10,3	-395,8	16,7
Avvikelse före resultatdispositioner			16,4		47,3

Resultatenheternas överskott från 2022 (+)			42,4		31,3
Resultatenheternas överskott till 2024 (-)			-53,2		-42,4
Avvikelse efter resultatdispositioner			5,5		36,2

Nämnden tilldelades i kommunfullmäktiges ursprungliga budget för år 2023 en ram som uppgick till 1 329,3 mnr. I samband med verksamhetsplanen gjordes en omfördelning mellan verksamhetsområdena. Syftet med denna omfördelning var att möta olika verksamheters behov och ha en rimlig budget att följa över året. I samband med kommunstyrelsens beslut i avstämningsärendet och tertialuppföljningar har förvaltningen tillförts medel samtidigt har förvaltningen till följd av prestationsförändringar och budgetjusteringar ökat ursprunglig budget, varför slutlig nettobudget uppgår till 1 345,5 mnr. Justeringarna beror främst på prestationsförändringar inom förskolan och stöd och service till personer med funktionsnedsättning samt tillförda medel i avstämningsärendet. Ovan redovisas utfallet i bokslutet jämfört med bokslut 2022.

Bokslutet 2023 redovisar nettokostnader om 1 329,1 mnr, vilket ger ett överskott för nämnden med 16,4 mnr före resultatdispositioner. Efter resultatöverföringar redovisar nämnden nettokostnader om 1 340,0 mnr vilket ger ett överskott om 5,5 mnr. Överskottet finns framförallt inom äldreomsorgens beställarverksamhet som en följd av bland annat betydligt färre köp av platser på vård- och omsorgsboende samt lägre kostnader för hemtjänst än budgeterat. Störst underskott redovisar verksamheten ekonomiskt bistånd och stadsmiljö. Det överskott som äldreomsorgen genererat har haft en avgörande inverkan på förutsättningarna att klara årets resultat och dessutom gjort det möjligt att genomföra de många upprustningar som gjorts inom flera verksamhetsområden.

Pandemins ekonomiska effekter ses även i år tydligast inom äldreomsorgen. Under 2023 har behovet av äldreomsorg ökat något, dock ännu inte i den omfattning som beräknats. Liksom föregående år har det varit svårt att göra träffsäkra prognoser såväl inom beställar- som utförarverksamheterna framförallt kring i vilken takt som ökningen av antal vård- och omsorgsboende samt insatsen hemtjänst skulle öka. Detta är något som också framgår i stadens äldreomsorgsprognos 2023 (Sweco) där det konstateras att behovsprognosen 2022 visade sig vara en överskattning inom samtliga stadsdelsområden. Dock förväntas behovet successivt fortsätta öka under kommande år.

Kostnadsutvecklingen med ökad inflation samt sent utbetalda stadsbidrag under budgetåret har påverkat förvaltningens ekonomi och har gjort det ekonomiska läget och utvecklingen under året svårbedömt. Dock kunde förvaltningen redan i början av året prognostisera ett överskott inom äldreomsorgens verksamheter och beslöt att successivt under året genomföra flera kvalitetshöjande åtgärder som förstärkt bemanning, fler aktiviteter och utflykter m.m. Då överskottet var av tillfällig karaktär har eftersatt behov av upprustning åtgärdats samt planerad upprustning tidigare lagts och inköp av utrustning till flera verksamheter genomförts, något som förbättrat de ekonomiska förutsättningarna något inför kommande år.

Verksamheterna har under året erhållit bidrag framförallt stadsbidrag men även medel via

fackförvaltningarna. Mer om medlen finns att läsa under respektive verksamhet.

Bokslut 2023 jämfört med tertialrapport 2

I förhållande till prognosen i tertialrapport 2 visar bokslutet för ett försämrat resultat om 2,5 mnkr. Detta hör samman med vartefter de ekonomiska prognoserna under året visat på stigande överskott har förvaltningen tagit aktiva beslut om utökade åtgärder och satsningar av engångskaraktär.

Resultatenheternas ingående fond om 42,4 mnkr ökar med 10,9 mnkr och därmed överförs sammantaget 53,2 mnkr till år 2024.

Mnkr	Budget (kostnader +)	Budget (intäkter -)	Budget (netto)	Bokslut före resultatöverföringar	Bokslut efter resultatöverföringar	Avvikelse 2023 efter resultatöverföringar	Avvikelse 2022 efter resultatöverföringar
Nämnd och administration	50,5		50,5	50,0	50,0	0,5	2,6
Individ- och familjeomsorg	106,5	-10,9	95,6	96,7	96,7	-1,1	8,0
<i>varav barn och ungdom</i>	53,6	-2,4	51,2	53,0	53,0	-1,8	3,2
<i>varav vuxen</i>	22,6	-1,6	21,0	21,3	21,3	-0,3	0,9
<i>varav socialpsykiatri</i>	26,2	-4,0	22,2	21,5	21,5	0,7	3,5
<i>varav nyanlända</i>	4,1	-2,9	1,2	0,8	0,8	0,4	0,4
Stadsmiljöverksamhet	18,3		18,3	24,8	24,8	-6,5	-5,0
<i>avskrivningar</i>	17,4		17,4	15,4	15,4	2,0	0,0
<i>internräntor</i>	0,7		0,7	2,8	2,8	-2,1	0,0
Förskoleverksamhet	300,6	-32,9	267,7	267,7	267,7	0,0	1,2
Äldreomsorg	942,5	-323,1	619,4	598,4	606,8	12,6	22,2
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	265,3	-33,3	232,0	227,3	229,8	2,2	5,5
Barn, kultur och fritid	13,3	-1,0	12,3	13,1	13,1	-0,8	0,2
Arbetsmarknadsåtgärder	4,9	-1,7	3,2	3,6	3,6	-0,4	0,1
Ekonomiskt bistånd	22,2	-0,8	21,4	29,2	29,2	-7,8	-5,5
<i>varav handläggare</i>	6,8		6,8	10,5	10,5	-3,7	-3,2
Övrig verksamhet	7,0		7,0	0,0	0,0	7,0	7,0
Totalt	1 749,2	-403,7	1 345,5	1 329,1	1 340,0	5,5	36,2

Nedan visas tabeller med tillhörande förklaringar till avvikelserna samt i vissa fall tillhörande nyckeltal samt en jämförelse mellan prognosen i tertialrapport 2 och bokslutet.

Nämnd- och förvaltningsadministration

Mnkr	Budget 2023 (kostnader)	Budget 2023 (intäkter)	Budget 2023 (netto)	Bokslut netto efter resultatöverföring	2023 Avvik. efter resultatöverföring	2022 Avvik. efter resultatöverföring
Nämnd	2,0		2,0	2,3	-0,3	0
Förvaltningsadministration	48,5		48,5	47,7	0,8	2,6
Totalt	50,5	0,0	50,5	50,0	0,5	2,6

Nämnd- och förvaltningsadministration redovisar ett överskott om 0,5 (0,9 %). Överskottet hänförs till att budgeterade medel som hör samman med kostnader i samband med flytten till Tekniska nämndhuset blev något lägre än budgeterat.

Bokslut 2023 jämfört med tertialrapport 2

I förhållande till prognosen i tertialrapport 2 visar bokslutet för verksamhetsområdet ett försämrat resultat om 0,5 mnkr. Detta hör samman med att leveranser som aviserats till 2024 ankom redan före årsskiftet och kunde därför bokföras 2023.

Individ- och familjeomsorg

Mnkr	Budget 2023 (kostnader)	Budget 2023 (intäkter)	Budget 2023 (netto)	Bokslut netto efter resultatöverföring	2023 Avvik. efter resultatöverföring	2022 Avvik. efter resultatöverföring
Barn och ungdom	53,6	-2,4	51,2	53,1	-1,9	3,2
Vuxen	22,6	-1,6	21,0	21,3	-0,3	0,9
Socialpsykiatri	26,2	-4,0	22,2	21,5	0,7	3,5
Nyanlända	4,1	-2,9	1,2	0,8	0,4	0,4
Totalt	106,5	-10,9	95,6	96,7	-1,1	8,0

Verksamheten individ- och familjeomsorgen redovisar ett sammantaget underskott om 1,1 mnkr före respektive 1,1 mnkr (-1,1 %) efter resultatöverföring. Underskottet hänförs framförallt till delområdet myndighetsverksamhet för barn och unga. Samtliga delverksamheter redovisas separat nedan med tillhörande nyckeltal.

Verksamheten har under året erhållit bidrag för bland annat för våld i nära relationer, uppdrag psykisk hälsa, familjecentral, skolsocionom, samlokaliserad socialsekreterare hos polis.

Bokslut 2023 jämfört med tertialrapport 2

I förhållande till prognosen i tertialrapport 2 visar bokslutet för verksamhetsområdet ett försämrat resultat om 0,6 mnkr. Detta kan hänföras till ökat antal placeringar inom barn- och ungdomsverksamheten.

Barn och ungdom

Barn och ungdomsverksamheten redovisar totalt ett underskott om 1,8 mnkr.

Beställarverksamheten redovisar ett underskott om 2,3 mnkr och enheten för prevention och familjebehandling samt avdelningsledning redovisar ett överskott om 0,5 mnkr. Underskottet inom beställarverksamheten hänförs bland annat till målgruppen unga gängkriminella som genererat en ökning av placeringar i jourhem, HVB-hem och även placering på SIS-hem som stadsdelen inte haft föregående år. Även inom skyddat boende har verksamheten haft fler placeringar än budgeterat. Med anledning av behovet av ökade insatser förstärktes enheten med en handläggare.

Nyckeltal - IoF Barn och unga Beställarperspektiv	Plan 2023	Utfall 2023	Utfall 2023	Utfall 2022
Insatser/antal/platser		Dec	Snitt jan-dec	Snitt jan-dec
§12-hem	0,5	1,0	0,2	0,0
HVB	2,0	6,5	4,2	2,2
Stödboende	3,0	2,0	3,2	4,0
Familjehem	10,8	7,0	8,3	8,5
Jourhem	3,0	7,7	7,9	3,5
Skyddat boende	0,5	1,0	2,0	0,9

Vuxna och missbruk

Verksamheten för vuxna och missbruk redovisar ett underskott om 0,3 mnkr. Underskottet hänförs framförallt till att det under året varit ett större behov av stödboenden än budgeterat. I övrigt endast mindre avvikelser jämfört med budgeterat. Verksamheten har fortsatt att motverka långvariga placeringar på skyddat boende genom att i de fall där det är möjligt erbjuda insatser genom förvaltningens egen öppenvård. Kostnaderna för handläggning har följt budget.

Nyckeltal - IoF Vuxna Beställarperspektiv	Plan 2023	Utfall 2023	Utfall 2023	Utfall 2022
Insatser/antal/platser		Dec	Snitt jan-dec	Snitt jan-dec
§12 LVM	0,5	1,0	0,6	0,0
Behandlingshem (HVB)	1,0	0,2	0,6	0,9
Stödboende (HVB)	6,0	14,4	10,8	6,6
Skyddat boende	0,5	0,3	0,3	0,7
Härbärke	2,8	2,0	1,5	2,4

Socialpsykiatri

Socialpsykiatriverksamheten redovisar ett överskott om 0,7 mnkr före respektive 0,7 mnkr efter resultatöverföring. Överskottet hänförs både till beställar- och utförarverksamheterna.

Beställarverksamheten - socialpsykiatri

Beställarverksamheten redovisar ett överskott om 0,5 mnkr vilket hänförs till färre insatser och lägre kostnader än budgeterat för bland annat sysselsättning/arbetsträning. Handläggningskostnaderna har följt budget.

Nyckeltal - IoF Socialpsykiatri Beställarperspektiv	Plan 2023	Utfall 2023	Utfall 2023	Utfall 2022
Insatser/antal/platser		Dec	Snitt jan-dec	Snitt jan-dec
Gruppboende	5,0	5,0	4,1	4,5
Stödboende	10,0	11,0	8,9	8,2
HVB	5,5	6,0	6,5	5,7

Utförrarverksamheterna

Utförrarverksamheterna boendestöd och stödboende redovisar ett överskott om 0,2 mnkr före resultatöverföringar samt 0,2 mnkr efter resultatöverföringar. Enligt regelverket för resultatenheter kan enheten inte föra med sig dessa då fonden redan är maximal. Överskottet hänförs till en ökning av antal brukare samt samordningsvinster inom organisationen.

Resultatenheten överförde ett överskott om 0,7 mnkr från år 2022 till år 2023. Verksamhetens resultatfond överför en oförändrad resultatfond om 0,7 till år 2024.

Nyanlända

Insatser för *ensamkommande flyktingbarn* redovisar sammantaget ett överskott om 0,4 mnkr. Överskottet hänförs främst till en vakans under delar av året.

Kostnaderna för insatser ska täckas av schablonintäkter från Migrationsverket och handläggingskostnaderna ska täckas delvis av generalschablonen.

Under året har i genomsnitt sex ensamkommande flyktingbarn varit i behov av insats.

Nyckeltal - EKB	Plan 2023	Utfall 2023	Utfall 2023	Utfall 2022
Antal ensamkommande barn		Dec	Snitt Jan-Dec	Snitt Jan-Dec
Totalt antal barn	10	3	6	11

Stadsmiljöverksamhet inklusive avskrivningar och internränta

Mnkr	Budget 2023 (kostnader)	Budget 2023 (intäkter)	Budget 2023 (netto)	Bokslut netto efter resultat- överförin- g	2023 Avvik. efter resultat- överförin- g	2022 Avvik. efter resultat- överförin- g
Öl och tobak	0,1		0,1	0,1	0,0	0,0
Stadsmiljö drift	18,2		18,2	25,2	-7,0	-5,4
Avskrivningar och internränta	18,1		18,1	17,6	0,5	0,4
Totalt	36,4	0	36,4	42,9	-6,5	-5,0

Stadsmiljö inklusive avskrivningar och internränta redovisar ett delvis planerat underskott om 6,6 mnkr (18,2 %). Utnycklade medel har under de senaste åren inte täckt verksamhetsområdets löpande kostnader.

Underskottet för 2023 hör bland annat samman med indexuppräknningar om 16 procent avseende befintliga avtal vilket motsvarar cirka 1,5 mnkr. Underskottet hänförs även till en stor underhållsskuld kring lekmiljöer, övrig utrustning samt trädvård. Delar av

verksamhetsområdets underskott var ett planerat överskridande då ett annat verksamhetsområde haft ett överskott av engångskaraktär under budgetåret 2023. Kostnaderna för den delen av underskottet hör bland annat samman med underhållsskulden.

Bokslut 2023 jämfört med tertialrapport 2

I förhållande till prognosen i tertialrapport 2 visar bokslutet för verksamhetsområdet ett förbättrat resultat om 0,4 mnkr. Detta hör samman med att alla planerade åtgärder inte hann genomföras på grund av ogynnsamma väderförhållanden under senhösten

Verksamheten finns organisatoriskt inom Norra innerstadens stadsdelsförvaltning.

Förskoleverksamhet

Mnkr	Budget 2023 (kostnader)	Budget 2023 (intäkter)	Budget 2023 (netto)	Bokslut netto efter resultatöverföring	2023 Avvik. efter resultatöverföring	2022 Avvik. efter resultatöverföring
Verksamhetsledning samt gemensamma kostnader och intäkter	30,7	-22,7	8,0	7,4	0,6	1,8
Hyror och underhåll	53,4	-0,6	52,8	54,6	-1,8	-1,3
Anslag	7,7		7,7	6,5	1,2	0,5
Utförare	208,8	-9,6	199,2	199,2	0,0	0,2
Totalt	300,6	-32,9	267,7	267,7	0,0	1,161

Förskoleverksamheten redovisar en budget i balans såväl före som efter resultatöverföringar.

Den största delen av budgeten inom verksamhetsområdet är prestationsrelaterad. Avläsningar sker månadsvis av hur många barn som är inskrivna i förskolan. Varje inskrivet förskolebarn genererar en budgettilldelning. Det innebär att den rörliga delen motsvarar ca 75 procent av verksamhetens totala budget. Nämndens slutliga budget först fastställdes i samband med bokslutet 2023.

Under året har antalet inskrivna barn varit stabilt jämfört med de senaste åren då antalet inskrivna barn har minskat kraftigt varje år. Dock var antalet inskrivna barn lägre än tilldelade budgetmedel varför prestationsförändringarna uppgick till -6,1 mnkr för år 2023. Det var ungefär den justering som förvaltningen räknat med i samband med budgeteringen. Däremot har antalet inskrivna barn varit något högre än verksamhetens budgeterade planering.

Genomsnittet av antal inskrivna barn under 2023 var 1 593 barn att jämföra med föregående år som var 1 577 barn, vilket är en ökning med 16 barn. Fördelningen mellan antal inskrivna barn i kommunala och privata förskolor var för helåret 52/48. Barnomsorgsgarantin uppfylldes under hela året.

Verksamhetsområdet har höga lokalkostnader, den utmaningen delas med de övriga stadsdelarna i innerstaden. För Kungsholmens stadsdelsförvaltning motsvarade lokalkostnaderna cirka 20 procent av den totala nettokostnaden för verksamhetsområdet.

Verksamheten har noggrant och kontinuerligt följt inskrivningsgraden inom förskolan och har liksom föregående år arbetat aktivt och strategiskt med att anpassa bemanning och lokaler till

verksamhetens behov.

Verksamheten har erhållit stadsbidrag om cirka 6,2 mnkr avseende kvalitetsåtgärder, Dessa har använts till att bibehålla eller rekrytera personal, kompetensutveckling, sträva efter att ha en storlek som på barngrupperna som överensstämmer med Skolverkets riktmärke.

Bokslut 2023 jämfört med tertialrapport 2

I förhållande till prognosen i tertialrapport 2 visar bokslutet för verksamhetsområdet ett oförändrat resultat.

Resultatenheterna sammantaget överförde ett överskott om 21,8 mnkr från år 2022 till år 2023. Verksamhetens resultatfonder överför en oförändrad fond om 21,8 mnkr till år 2024.

Nyckeltal - Förskola	Plan 2023	Utfall 2023	Utfall 2023	Utfall 2022
Antal inskrivna barn		Dec	Snitt jan-dec	Snitt jan-dec
1-3 år fsk	737	1 013	867	810
4-5 år fsk	923	555	726	767
Totalt	1 660	1 568	1 593	1 577

Äldreomsorg

Mnkr	Budget 2023 (kostnader)	Budget 2023 (intäkter)	Budget 2023 (netto)	Bokslut netto efter resultatöverföring	2023 Avvik. efter resultatöverföring	2022 Avvik. efter resultatöverföring
Verksamhetsledning och beställare	707,0	-89,2	617,8	609,6	8,2	16,9
Utförare	235,5	-233,9	1,6	-2,8	4,4	5,3
Totalt	942,5	-323,1	619,4	606,8	12,6	22,2

Verksamhetsområdet äldreomsorg redovisar sammantaget ett överskott om 21,0 mnkr före resultatdispositioner och efter resultatdispositioner ett överskott om 12,6 mnkr (2 %).

Överskottet hänförs till såväl beställar- som utförarverksamheterna.

Behovet av äldreomsorg har ökat något under året men inte den omfattning som prognostiserats. Under de senaste åren har omfattande satsningar gjorts på det förebyggande arbetet genom äldreкураторer, hälsopedagoger m.m. Vilken betydelse dessa satsningar haft för behovet av äldreomsorgsinsatser är dock svårt att säkert avgöra. Delar av det överskott som uppstått inom ramen för nämndens budget har använts till bland annat förstärka bemanningen, utökning av aktiviteter och utflykter, tidigareläggning av planerad upprustning och inköp av utrustning till verksamheterna.

Under året har äldreomsorgen erhållit olika bidrag om cirka 18 miljoner kronor. Bland annat god och nära vård, motverka ensamhet, äldreomsorgslyftet, matlyftet, demensmedel. Dessa medel har möjliggjort satsningar på förebyggande insatser och kompetensutveckling, såsom anställning av SIP-samordnare, sakkunnig i kognition, äldrevägledare, hälsopedagog, musikkraft inom hemtjänsten, utökad sjuksköterskebemanning, individuella samtal och utökning av promenader inom särskilda boenden.

Bokslut 2023 jämfört med tertialrapport 2

I förhållande till prognosen i tertialrapport 2 visar bokslutet för verksamhetsområdet ett försämrat resultat om 2,6 mnkr. Detta hör samman med att verksamheten kunde genomföra fler satsningar och underhållsåtgärder då det fanns utrymme inom stadsdelens totala budget.

Äldreomsorg beställare

Beställarverksamheten inklusive ledning redovisar ett sammantaget överskott om 8,2 mnkr. Överskottet hänförs framförallt till färre köp av platser vid vård- och omsorgsboende och färre hemtjänstinsatser. Även de flesta av övriga insatserna har varit färre än budgeterat.

Antalet vård- och omsorgsplatser var budgeterat till 437 platser för år 2023. Genomsnittligt antal köp av vård- och omsorgsplatser 2023 var 418 stycken. Liksom föregående år började antalet vård- och omsorgsboendeplatser att öka i slutet av året. I december var antalet platser 429 vilket var en ökning med 14 platser jämfört med januari 2023. Insatsen servicehus har ökat under året, planeringen var cirka 69 platser, genomsnittligt antal insatser för året var 74 medan i december månad hade 81 personer insatsen servicehus. Behovet av insatserna dagverksamhet och hemtjänst har varit något lägre än budgeterat men ökat i slutet av året.

Nyckeltal - Äldreomsorg Beställarperspektiv	Plan 2023	Utfall 2023	Utfall 2023	Utfall 2022
Antal personer/mån. insatser/timmar		Dec	Snitt jan-dec	Snitt jan-dec
Tot. antal personer med insats		1 875	1 828	1 764
Vård- och omsorgsplatser	437	429	418	417
Servicehus	69	81	74	66
Dagverksamhet	60	56	53	55
Hemtjänst	926	938	914	897
Utförda hemtjänst timmar		27 061	26 867	26 644

Äldreomsorg utförare

Utförarenheterna inom äldreomsorgen redovisar ett sammantaget överskott om 4,4 mnkr efter resultatdispositioner. Samtliga utförarenheter visar en budget i balans eller ett överskott utom hemtjänstverksamheten som visar ett mindre underskott. De två vård- och omsorgsboendena samt de två servicehusen visar ett överskott. Överskottet hör samman med en högre beläggningsgrad än beräknat då efterfrågan på servicehusboende ökat under året. Under hösten har också ett vård- och omsorgsboende öppnat två avdelningar som stängdes i samband med pandemin vilket bidragit till ökade intäkter. Under år 2023 har Kungsholmens två servicehus i egen regi i genomsnitt sålt platser till andra stadsdelar motsvarande cirka 70 procent av utförda platser. Inom Kungsholmens vård- och omsorgsboende inom egen regi har platser sålts till andra stadsdelar motsvarande cirka 62 procent av totalt utförda platser.

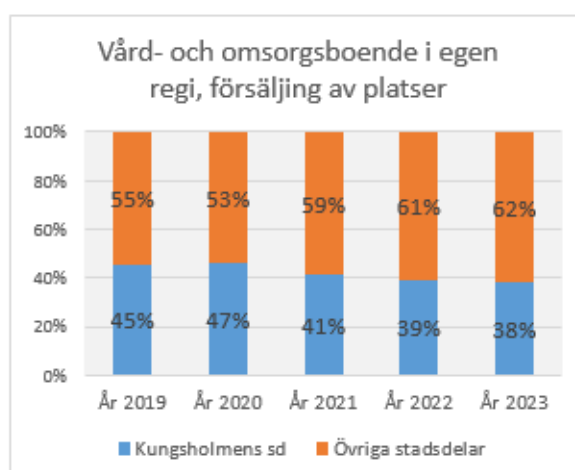
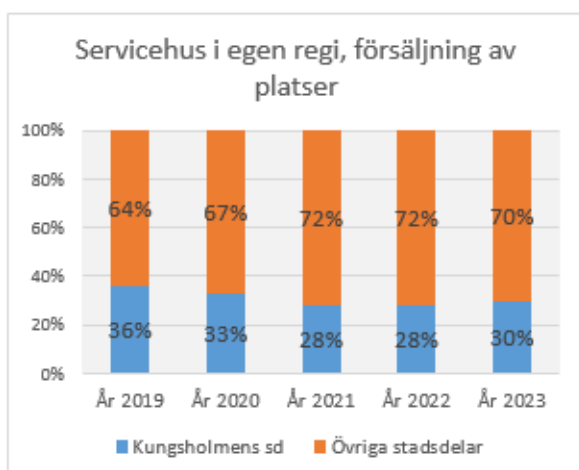

Bild: Andel av Kungsholmens egenregiverksamheters försäljning till övriga stadsdelar respektive till Kungsholmens stadsdel.

Utförarverksamheterna har erhållit riktade statsbidrag. Exempel på bidrag som erhållits är utökad sjuksköterskebemanning,

Resultatenheterna sammantaget överförde ett överskott om 15,5 mnkr från år 2022 till år 2023. Resultatenheterna överför sammantaget 23,9 mnkr till år 2024 vilket är en ökning med 8,4 mnkr.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Mnkr	Budget 2023 (kostnader)	Budget 2023 (intäkter)	Budget 2023 (netto)	Bokslut netto efter resultatöverföring	2023 Avvik. efter resultatöverföring	2022 Avvik. efter resultatöverföring
Verksamhetsledning och beställare	235,3	-9,7	225,6	223,1	2,5	3,3
Utförare övriga	30,0	-23,6	6,4	6,7	-0,3	2,2
Totalt	265,3	-33,3	232	229,7	2,2	5,5

Verksamheten för stöd och service till personer med funktionsnedsättning redovisar sammantaget ett överskott om 4,7 mnkr före resultatdispositioner och efter resultatdispositioner ett överskott om 2,2 mnkr (0,9 %). Överskottet hänförs till beställarverksamheten. Verksamhetens budget är till stor del prestationsrelaterad, cirka 75 procent av årets budget byggde på nivåmätningar och fastställdes i samband med årets sista mätning i augusti.

Verksamheten har under året erhållit bidrag för uppdrag psykisk hälsa.

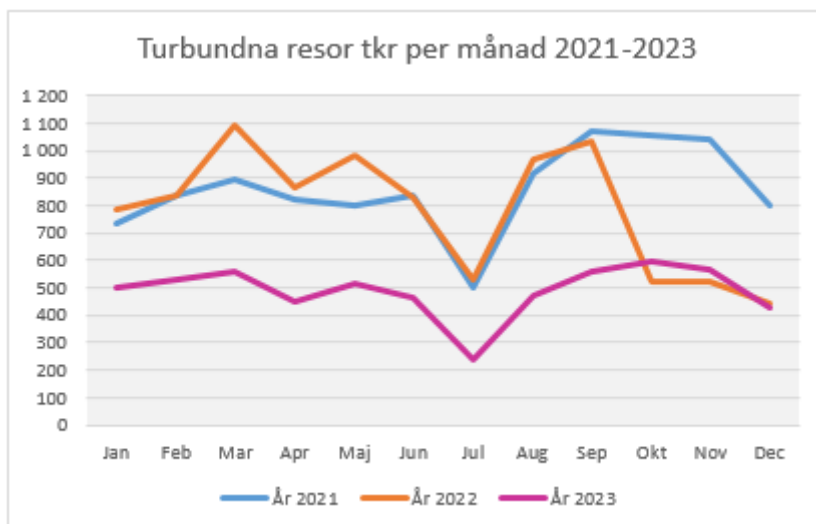
Bokslut 2023 jämfört med tertialrapport 2

I förhållande till prognosen i tertialrapport 2 visar bokslutet för verksamhetsområdet ett förbättrat resultat om 2,2 mnkr. Resultatet hör dels samman med att en del insatser har avslutats under hösten som verksamheten har fått budget för via nivåmätningen. Även minskade kostnader för resor är orsaken till förbättringen. Se tabell nedan.

Beställarverksamheten inom stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Beställarverksamheten redovisar ett överskott om 2,5 mnkr. En orsak till överskottet är effekten av verksamhetens arbete med att prisförhandla ingångna individuavtal för placeringar utanför Stockholms stads ramavtal (LOV) där kostnaderna inte täcks av schablonen (se bilaga 2). För närvarande har verksamheten endast tre avtal som inte täcks av nivå schablonen.

En annan orsak till överskottet är det nya avtal för turbundna resor till och från daglig verksamhet som tecknades år 2022. Kostnaderna har minskat och har varit lägre än budgeterat. Jämfört med år 2022 blev den totala kostnaden cirka 3,5 mnkr lägre år 2023.

Kostnader för insatser finansierade av det fasta anslaget har minskat, en större del av kostnaderna finansieras av det prestationsrelaterade anslaget.

Nyckeltal - Stöd och service till pers. med funktionsnedsättning	Plan 2023	Utfall 2023	Utfall 2023	Utfall 2022
Beställarperspektiv		Dec	Snitt jan-dec	Snitt jan-dec
Vuxenboende Sol	10	11	11	10
Hemtjänst Sol	79	72	74	77
Vuxenboende LSS	99	97	100	98
Barnboende LSS	1	1	1	2
Daglig verksamhet LSS	157	157	157	152
Kostnader för resor tkr/mån	650	426	491	784

Utförare stöd- och service till personer med funktionsnedsättning

Utförarenheterna inom verksamheten stöd och service till personer med funktionsnedsättning samt habiliteringsenheten redovisar sammantaget ett underskott om -0,3 mnkr efter resultatöverföringar.

Daglig verksamhet redovisar en budget i balans. Grupp- och servicebostäder redovisar ett överskott som bland annat hänförs till att verksamheten fortsatt har arbetat med nivåöversyn för respektive brukare, så att ersättningen per brukare speglar vårdbehovet. Brukares behov

kan ändras över tid varför nivåtillhörigheten ses över kontinuerligt. Samtidigt har bemanningen anpassats utifrån beläggning och behov.

Kungsholmens personliga assistans verksamhet är det kommunala alternativet för innerstadens stadsdelar. Det innebär att stadsdelarna Södermalm och Norra innerstaden har ett avtal med Kungsholmen. Avtalet har sagts upp för omförhandling då det finns behov av att skriva om grunden för beräkningar och övriga förutsättningar. Denna verksamhet redovisar ett underskott.

Resultatenheterna sammantaget överförde ett överskott om 4,4 mnkr från år 2022 till år 2023. Resultatenheterna överför sammantaget 6,9 mnkr till år 2024 vilket är en ökning med 2,5 mnkr.

Verksamhet för barn, kultur och fritid

Mnkr	Budget 2023 (kostnader)	Budget 2023 (intäkter)	Budget 2023 (netto)	Bokslut netto efter resultatöverföring	2023 Avvik. efter resultatöverföring	2022 Avvik. efter resultatöverföring
Parklekar	4,4		4,4	5,3	-0,9	-0,3
Fritidsgård Kuggen	2,2		2,2	1,8	0,4	0,5
Nationaldagen	1,0		1,0	1,2	-0,2	-0,3
Konsumentvägledning	0,3		0,3	0,3	0,0	0,0
Föreningsbidrag, lokaler, kultur, mm	1,6		1,6	1,2	0,4	0,0
Kollo	3,8	-1,0	2,8	3,4	-0,6	0,2
Totalt	13,3	-1,0	12,3	13,2	-0,8	0,1

Verksamhetsområdet barn, kultur och fritid redovisar sammantaget ett underskott om 0,8 mnkr (6,8 %). Underskottet hänförs bland annat till högre kostnader för parklekar och kolloverksamhet än budgeterat.

Verksamheten består bland annat av parklekar, fritidsgårdar, kolloverksamhet, föreningsbidrag, kultur, nationaldagsfirandet och konsumentvägledning. Inom verksamhetsområdet finansieras även idéburet offentligt partnerskap (IOP).

Verksamheten för parklekar och fritidsgårdar redovisar sammantaget ett underskott om -0,5 mnkr. Underskottet hör samman med att oplanerade underhållsåtgärder behövde genomföras inom parklekarverksamheten.

År 2023 genomfördes *nationaldagsfirandet i Rålambshovsparken*. Kostanden uppgick till 1,2 mnkr vilket innebar ett överskridande med 0,2 mnkr jämfört med budget.

Kolloverksamheten redovisar ett underskott. Under år 2023 inkom 492 ansökningar varav 75 procent tackade ja. Detta är en något större andel som tackade ja än föregående år. Endast år 2021 avvek från trenden då 58 procent tackade ja. Verksamhetsområdet fick en budgetjustering strax före sommaren om 0,8 mnkr i form av finansiering via donationsstiftelser.

Barn kultur och fritid			
Volymer Kolloverksamhet	Plan 2023	Utfall 2023	Utfall 2022
Antal ansökningar	417	492	464
Antal som blev erbjudna	417	492	464
Antal som tackade Ja	292	368	328
Andel som tackade Ja	70 %	75 %	71 %

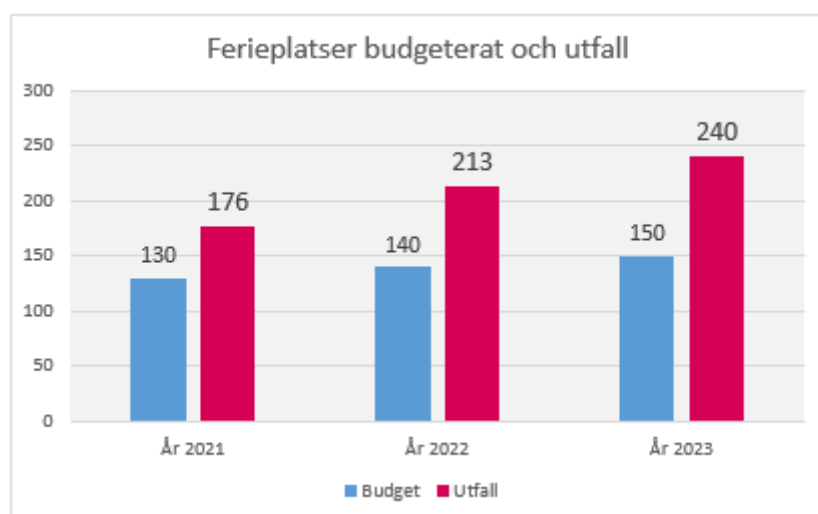
Bokslut 2023 jämfört med tertialrapport 2

I förhållande till prognosen i tertialrapport 2 visar bokslutet för verksamhetsområdet ett försämrat resultat om 0,3 mnkr. Detta hör bland annat samman med att verksamheten för parklekar behövde genomföra oplanerade underhållsåtgärder. Kostnaderna för kollo verksamheten blev högre än budget då det var betydligt fler än planerat som erhöll plats, vilket var möjligt då stadsdelen prognostiserade ett överskott av engångskaraktär under år 2023.

Arbetsmarknadsåtgärder

Mnkr	Budget 2023 (kostnader)	Budget 2023 (intäkter)	Budget 2023 (netto)	Bokslut netto efter resultatöverföring	2023 Avvik. efter resultatöverföring	2022 Avvik. efter resultatöverföring
Arbetsmarknadsåtgärder	2,8	-1,7	1,1	1,5	-0,4	0,2
Feriearbetare	2,1		2,1	2,1	0	-0,1
Totalt	4,9	-1,7	3,2	3,6	-0,4	0,1

Verksamheten arbetsmarknadsåtgärder redovisar ett underskott om 0,4 mnkr (-11,6 %). Till följd av förvaltningens ekonomiska läge under år 2023 höjdes ambitionen avseende antal ferieplatser. Det har dessutom erhållits ett högre statsbidrag avseende sommarjobb för ungdomar än vad som tidigare utannonserades från Arbetsmarknadsförvaltningen. Under året skrev 240 ungdomar på avtal om feriejobb vilket är 90 ungdomar fler än planerat och budgeterat (150 platser). Feriejobb erbjöds både under sommar- höst- och jullovet.

Övriga insatser inom arbetsmarknadsåtgärder är bland annat Stockholmsjobb, OSA (offentligt skyddat arbete) samt feriearbetare.

Bokslut 2023 jämfört med tertialrapport 2

I förhållande till prognosen i tertialrapport 2 visar bokslutet för verksamhetsområdet ett förbättrat resultat om 0,1 mnkr. Detta hör bland annat samman med något lägre lönekostnader.

Verksamheten finns organisatoriskt inom Norra innerstadensstadsdelsförvaltning.

Nyckeltal - Arbetsmarknadsåtgärder	Plan 2023	Utfall 2023	Utfall 2023	Utfall 2022
Volym		Dec	Snitt jan-dec	Snitt jan-dec
Feriearbetare	150	6	240	213
OSA	9	9	7	10

Ekonomiskt bistånd

Mnkr	Budget 2023 (kostnader)	Budget 2023 (intäkter)	Budget 2023 (netto)	Bokslut netto efter resultatöverföring	2023 Avvik. efter resultatöverföring	2022 Avvik. efter resultatöverföring
Ekonomiskt bistånd	15,4	-0,8	14,6	18,7	-4,1	-2,2
Handläggning	6,8		6,8	10,5	-3,7	-3,2
Totalt	22,2	-0,80	21,4	29,2	-7,8	-5,5

Ekonomiskt bistånd redovisar ett underskott om -7,8 mnkr (-36,5 %) Verksamheten har under året haft budgethållningsåtgärder som månadsvis följts upp. Dessa har dock inte gett effekt.

Tilldelad budget för ekonomiskt bistånd för år 2023 var lägre jämfört med föregående år vilket hör samman med fördelningsnycklarna. Den ursprungliga tilldelade budgeten täckte behoven för cirka 117 hushåll, under verksamhetsåret har antalet hushåll ökat från 140 till 162, vilket bedöms vara en konsekvens av lågkonjunkturen. Ökningen av antalet hushåll, en höjning av riksnormen samt ökade kostnader för hyra och el har bidragit till verksamhetens underskott. Flera åtgärder har under året vidtagits för att motverka underskott, exempelvis har tjänster vakanshållits i den mån det har varit möjligt, lokalkostnader har minskats genom färre kontorsplatser och en ökad digital handläggning har påbörjats. Ytterligare en åtgärd är ett nytt arbetssätt i form av arbetsförmågeutredningar. Dessa har under året erbjudits till åtta personer med oklar arbetsförmåga alternativt arbetsoförmåga. Utredningarna ger dokumenterad grund för antingen arbetslivsinriktad rehabilitering eller fastställande av arbetsoförmåga och ansökan om sjukersättning. Resultatet av utredningarna beräknas bli klara under 2024 och arbetssättet kommer att utvärderas. Bedömningen är att flera av de vidtagna åtgärderna som genomförts under 2023 kommer få effekter under 2024.

Delar av underskottet, 3,7 mnkr, kan hänföras till högre handläggningskostnader än tilldelad budget, det ökade antalet hushåll som erhåller försörjningsstöd har ytterligare påverkat de

höga handläggningskostnaderna. Avseende handläggningskostnaderna inom ekonomiskt bistånd behöver hushållens karaktär tas i beaktande. I flera ärenden återfinns en komplex problematik som kräver långsiktigt och långvarigt motivationsarbete från socialsekreterare, vilket kräver resurser. En vidtagen åtgärd är arbetet med att minska antalet hushåll i akut logi, vilket är en kostnadsdrivande insats. Medelbidraget är lägre år 2023 jämfört med föregående år vilket delvis är kopplat till minskade kostnader för vandrarhemsliknande boende. Även antal barnfamiljer påverkar storleken på medelbidraget men under året har denna grupp minskat.

Årets genomsnittliga hushåll för perioden januari-november var 150 hushåll att jämföra med vad utnycklade budgetmedel räckte till om 110-117 hushåll beroende på medelbidraget. Antal bidragshushåll i november månad var 162 vilket är en ökning jämfört med 23 hushåll jämfört november år 2022.

Det genomsnittliga medelbidraget för januari-november var 10 836 att jämföra med samma period föregående år som var 10 919. Medelbidraget för Kungsholmen i november var 11 075. (se även bilaga 2)

Bokslut 2023 jämfört med tertialrapport 2

I förhållande till prognosen i tertialrapport 2 visar bokslutet för verksamhetsområdet ett försämrat resultat om 0,8 mnkr. Detta hör bland annat samman med att fler hushåll har varit i behov av ekonomiskt bistånd.

Verksamheten finns organisatoriskt inom Norra innerstadens stadsdelsförvaltning.

Nyckeltal - Ekonomiskt bistånd	Plan 2023	Utfall 2023	Utfall 2023	Utfall 2022
		Nov	Snitt jan-nov	Snitt jan-nov
Antal bidragshushåll Kungsholmen	110	162	150	150
Utbetalat försörjningsstöd (tkr per månad)	1 267	1 794	1 623	1 638
Medelbidrag Kungsholmen (kr/mån)	11 500	11 075	10 836	10 919
Medelbidrag Staden (kr/mån)	11 100	10 792	10 708	10 206

Övrig verksamhet

Övrig verksamhet redovisar ett överskott om 7,0 mnkr. Inom övrig verksamhet budgeterades en reserv för eventuell underskottstäckning för framförallt ekonomiskt bistånd och stadsmiljö.

Resultatenheter

För stadens resultatenheter gäller att enheter som redovisade budgetöverskott i bokslutet 2022 får disponera detta under 2023. Om enheter redovisade budgetunderskott gäller det omvända, underskottet ska täckas under 2023. Resultatenheterna får ta med sig 100 procent av såväl över- som underskott till nästkommande år, men maximalt 5 procent av bruttobudgeten innevarande år. Enhetens ackumulerade överskott får inte överstiga 10 procent av bruttobudgeten.

För samtliga resultatenheter inom Kungsholmens stadsdelsförvaltning uppgick omsättningen år 2023 till totalt 645,1 mnkr. Från år 2022 till år 2023 överfördes total 42,4 mnkr. Till år

2024 överförs 53,2 mnkr vilket är en ökning med 10,9 mnkr.

Resultatenheterna inom socialpsykiatri och förskola för över en oförändrad fond från år 2023 till år 2024 medan resultatenheterna inom äldreomsorg och stöd och service till personer med funktionsnedsättning ökar sina fonder. Enheternas ekonomiska resultat har även under 2023 delvis påverkats av staten tilldelat kommunerna stadsbidrag för olika ändamål, vilka förvaltningen till stor del erhöll under andra halvåret 2023. Enheterna har haft en högre beläggningsgrad än budgeterat samt öppnat tidigare stängda avdelningar vilket inneburit högre intäkter, verksamheterna har även fått effekt av olika samordningsåtgärder.

Individ och familjeomsorg, socialpsykiatri

Resultatenheternas omsättning inom socialpsykiatrin för 2023 uppgick till 6,6 mnkr. Denna fond har uppnått högsta möjliga avsättning och kan inte fyllas mer. Den ingående fonden om 0,7 mnkr förs oförändrad över till år 2024.

Förskoleverksamhet

Resultatenheternas omsättning inom förskoleverksamheten för 2023 uppgick till 232,2 mnkr. Den ingående fonden om 21,8 mnkr förs oförändrad över till år 2024.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Resultatenheternas omsättning inom stöd och service för funktionsnedsatta för 2023 uppgick till 70,8 mnkr. Till den ingående fonden om 4,4 mnkr tillfördes ett överskott om 2,5 mnkr. Sammanlagt uppgår fonden till 6,9 mnkr att överföra till år 2024.

Äldreomsorg

Äldreomsorgens resultatenheter hade en omsättning 2023 med 335,2 mnkr. Till den ingående fonden om 15,5 mnkr överfördes ett överskott om 8,4 mnkr. Sammanlagt uppgår fonden till 23,9 mnkr att överföra till år 2024.

Resultatenhetens namn	Resultat- enhetens bruttobudget 2023	Resultatöver- föring från 2022 Överskott (-) Underskott (+)	Resultat 2023 Överskott (-) Underskott (+)	Resultat- överföring till 2024 Överskott (+) Underskott (-)
Socialpsykiatri	6 584,0	-668,0	-238,0	658,0
Kungsholmens södra förskoleområde	65 591,0	-5 897,0	-662,0	6 559,0
S:t Görans förskoleområde	60 409,0	-5 440,0	371,0	5 069,0
Hornsbergs förskoleområde	65 711,0	-6 628,0	-75,0	6 571,0
Marieberg och Essingeöarnas förskoleområde	40 793,0	-3 831,0	245,0	3 586,0
Pilträdet Servicehus	66 947,0	-6 365,0	-3 506,0	6 695,0
Fridhemmet Servicehus	59 908,0	-5 148,0	-3 269,0	5 990,0
Alströmerhemmet vård- och omsorgsboende	75 635,0	-3 965,0	-2 993,0	6 958,0
Serafen vob	132 707,0	0,0	-4 239,0	4 239,0
Kungsholmens dagliga verksamhet	22 231,0	-2 158,0	-194,0	2 223,0
Service- och gruppboendestäder	48 587,0	-2 271,0	-2 426,0	4 697,0
Summa resultatenheter		-42 371,0	-16 986,0	53 245,0

Investeringar

Mnkr	Budget 2023	Bokslut 2023	Avvikelse 2023	Avvikelse mellan prognos T2 och bokslut 2023
Parkinvesteringar	5,3	5,4	0,1	
Parkreinvesteringar	2,6	2,6	0,0	
Nycklade medel Stadsmiljö	6,3	6,2	-0,1	
Klimatinvesteringar	0,3	0,3	0,0	
Trygghetsinvesteringar	0,0	0,0	0,0	
Övriga investeringsmedel	1,6	1,6	0,0	
Maskiner & inventarier	5,2	5,2	0,0	
Totalt investeringar	21,3	21,3	0,0	0,0

Nämndens investeringsbudget för 2023 var 21,3 mnkr varav 5,2 mnkr avser maskiner och inventarier. Verksamhetsområdet visar en budget i balans.

Nämnden sökte och fick budgetjustering avseende maskiner och inventarier i samband med ökade kostnader till följd av att förvaltningskontoret flyttade till nya lokaler i slutet av året. Till största delen flyttades befintliga möbler och övriga inventarier med från tidigare lokaler som renoverades och rengjordes. Dock behövdes en del kompletteringar göras för ett fungerande kontor. Nämndens särskilda boenden har gjort inköp av möbler och inventarier då de har ett eftersatt behov av uppfräschning.

Parkinvesteringar och klimatinvesteringar

Nämnden har i budget 2023 tilldelats 16,1 mnkr för *investeringar och reinvesteringar* i parker och grönområden.

Medlen fördelas på följande objekt:

Mnkr	Budget 2023	VB	Avvikelse	Beskrivning
Parkinvesteringar (centrala medel)				
Polishusparken	3,3	3,4	-0,1	Genomförande av upprustning etapp 2
Luxparken	0,5	0,4	0,1	Reinvesteringsprogram, renovering lek
Vängåvans lekplats	1,5	1,6	-0,1	Program och projektering för upprustning
Parkreinvesteringar (centrala medel)				
Polishusparken	2,0	2,0	0,0	Genomförande av upprustning etapp 2
Kungsholms strand vid Tekniska nämndhuset	0,6	0,6	0,0	Start av genomförande av upprustning
Nycklade medel				
Karlbergskanalen strandpromenad	1,7	1,4	0,3	Utredning av stabilitet, programarbete

Mnkr	Budget 2023	VB	Avvikelse	Beskrivning
Rålambshovsparken	1,3	2,7	-1,4	Ny klätterlek parkleken, garantiskötsel Snurrån och Regnsparken
Kronobergsparken	1,0	0,1	0,9	inköp lekutrustning
Smedsuddbadet	0,3	0,2	0,1	Brygga och möblering
Kristinebergs strandpark	0,7	0,7	0,0	Ny Gångväg, renovering släntrutsch.
Fredhäll och Marieberg	0,1	0,4	-0,3	Fredhällsparken, samt möbler, brygga.
Västra och östra Kungsholmen	0,8	0,6	0,2	Nelly Sachs park, Polishusparken, Syslomansparken
Lilla och Stora Essingen	0,4	0,1	0,3	Luxparken lek
Klimatinvesteringar				
Karlbergskanalens strandpromenad	0,3	0,3	0,0	Programarbete, skylfallsanalys
Övriga investeringsmedel				
Stockholm vid vatten	1,1	1,1	0,0	Smedsudden brygga och möbler, Fredhällsbadet, Karlbergskanalens program
Biologisk mångfald	0,5	0,5	0,0	Smedsudden träduiner, högstubbar, trädplantering
Totalt	16,1	16,1	0,0	

Karlbergskanalen

Förvaltningen ser allvarligt på de stabilitetsproblem som föreligger längs delar av Karlbergskanalens strandpromenad. Under 2023 har den fördjupade stabilitetsutredningen slutförts och ett programarbete startats upp. Parallellt har ledningssamordningsarbete pågått. Flera stora ledningsägare berörs av de stabilitetshöjande åtgärder som måste vidtas, vilket komplicerar projektet.

Vid Västermalms båtklubb har behovet av marksanering av de föroreningar som finns inom båtklubbens område aktualiserats då stabilitetshöjande åtgärder behöver genomföras i anslutning till båtklubben. Även detta är en komplicerad och dyr process där ansvaret för historiska markföroreningar ännu inte är klarlagt inom staden.

För att kunna genomföra de åtgärder som presenteras i den fördjupade stabilitetsutredningen kommer det troligen bli nödvändigt med vattendom och åtgärderna kommer helt eller delvis att behöva utföras från pråm eller likvärdigt.

Sammantaget är projektet komplext och kostsamt att genomföra. Arbetet med att ta fram en grov kalkyl av kostnader har startat och kommer att färdigställas under första delen av 2024, för fortsatt dialog kring finansieringslösning och kommande genomförandebeslut.

Finansieringen är ett problem, men de höga utredningskostnaderna och tidskrävande projektledning medför även att andra angelägna upprustningar inom stadsdelsområdet måste prioriteras ner. Förvaltningen ser en möjlighet att kunna genomföra projektet i sin helhet inom mandatperioden, förutsatt att medel utöver ordinarie budgetram kan erhållas.

Överklagad upphandling av årsentreprenör, tidigt snöfall och brand i Kronobergsparkens parklek.

Flera händelser under året har påverkat arbetet med parkinvesteringarna och har medfört att det gjorts en del mindre omfördelningar av de nycklade investeringsmedlen under året. Mindre andel medel har kunnat läggas på åtgärder i Kronobergsparkens parklek, än vad som prognostiserades i början av året. En del av dessa medel har omfördelats till färdigställande av klätterleken i Råambshovsparkens parklek, Polishusparken samt till åtgärder i Nelly Sachs lekpark.

Försäljningar av anläggningstillgångar

Inte aktuellt.

Analys av balansräkning

Mnkr	Bokslut 2022	Bokslut 2023
Tillgångar		
Anläggningstillgångar	149,3	150,8
Mark och byggnader	140,3	140,4
Maskiner och inventarier	9	10,4
Omsättningstillgångar	86,6	91,4
Kundfordringar	45,7	49
Diverse kortfristiga fordringar	1,4	0,8
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	39,5	41,6
Summa tillgångar	235,9	242,2
Skulder och eget kapital		
Eget kapital	-86,6	-82,1
Långfristiga skulder	-6,6	-5,9
Kortfristiga skulder	-142,7	-154,2
Leverantörsskulder	-105,6	-97,7
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-37,1	-56,5
Summa skulder och eget kapital	-235,9	-242,2

Endast större avvikelser kommenteras.

Tillgångar

De totala tillgångarna har i jämförelse med bokslutet 2022 ökat med 6,3 mnkr. Anläggningstillgångar har ökat med 1,5 mnkr. Ökningen beror bland annat på något mer pågående investeringsprojekt inom stadsmiljö som inte avslutats, jämfört med samma tidpunkt förra året. Även ett konstverk upprättades under året 2023 i Polishusparken som resulterar i ökning av förvaltningens anläggningstillgångar. Under året 2023 har det även varit mer investeringar i nya inventarier jämfört med år 2022, då hela förvaltningen i november 2023 flyttade till nya lokaler och nya inventariet köp gjordes i samband med flytten som aktiverades som investering. Det resulterar i att årets anskaffningar av inventarier är större än årets avskrivningar. Omsättningstillgångarna har ökat totalt med 4,8 mnkr. Detta beror bland

annat på ökade interna kundfordringar till andra förvaltningar och bolag inom staden i bokslut 2023 jämfört med förra året, framförallt den interna försäljningen inom verksamhet äldreomsorg till andra stadsdelar. Upplupna intäkter har ökat något på förvaltningen jämfört med samma tidpunkt förra året. Förvaltningen har fått i år 2023 externa medel beviljade för verksamhet äldreomsorg, men vid bokslutstillfället hade några av dessa medel ännu inte erhållits.

Skulder

Långfristiga skulder består av investeringsbidrag inom stadsmiljö. Nämndens kortfristiga skulder har ökat med 11,5 mnkr jämfört med bokslut 2022. Leverantörsskulder till externa leverantörer har i bokslut 2023 minskat i jämförelse med bokslut föregående år, då ett tekniskt problem vid inläsning av leverantörsfakturor fanns då leverantörsreskontra skulle stänga inför bokslut 2023 och fakturor bunkrades upp och lästes in i systemet vid senare tillfälle. Istället blev det mer att periodisera manuellt på upplupna kostnader och förutbetalda intäkter, ca 19,4 mkr mer i bokslut 2023 jämfört med bokslut 2022. Mer ärenden inom verksamhet äldreomsorg (vård och omsorgsboende somatisk och demens inriktning) innebär fler leverantörsfakturor och ökade kostnader för externa placeringar.

Enligt nämndens balansräkning visar eget kapital endast skillnaden mellan tillgångar och skulder.

Övrigt

Särskilda redovisningar

Bedömning av nämndens interna kontroll

 Tillräcklig

Analys

Kungsholmens stadsdelsnämnd bedömer att den interna kontrollen under år 2023 varit tillräcklig. Bedömningen grundar sig på det systematiska arbetet som fortgått för att förebygga risker och åtgärda oönskade händelser med stöd av väsentlighets- och riskanalyser (VoR).

Nämnden ska ha ett aktuellt system för internkontroll, årligen genomföra en väsentlighets- och riskanalys (VoR) samt utifrån denna fastställa en internkontrollplan. Systemet för internkontroll ska ses över årligen och vid behov revideras. Den interna kontrollen består av tre delar och är en integrerad del av styrning och uppföljning med systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner med tydlig fördelning av ansvar och befogenheter för att stödja verksamheten, och för att förhindra avsiktliga samt oavsiktliga fel.

I väsentlighets- och riskanalysen har de viktigaste processerna/arbetssätten identifierats för att uppnå kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdena och lagstiftning, riktlinjer, föreskrifter och verksamhetens uppdrag har beaktats i detta arbete. Utifrån arbetssätten har

oönskade händelser identifierats och värderats (1-5) utifrån vilka konsekvenserna blir om händelsen skulle inträffa samt hur sannolikt det är att händelserna skulle inträffa och då fått fram ett riskvärde. Riskvärdet ligger sedan till grund för beslut om att den oönskade händelsen/risken ska hanteras i internkontrollplanen. I internkontrollplanen har nämnden planerat hur de löpande kontrollerna/arbetssätten ska följas upp. Internkontrollplanen fastställdes i samband med verksamhetsplanen och har följts upp i samband med tertiärrapporterna och verksamhetsberättelsen.

En arbetsgrupp för intern kontroll med representanter från samtliga avdelningar och team har arbetat med målsättningen att planen för intern kontroll ska vara genomarbetad, förankrad och följas upp på ett strukturerat sätt. Under året har gruppen följt upp samtliga risker och genomfört kontrollmomenten. Förutom denna grupp har de personer som berörs av de olika processerna och arbetssätten bidragit till uppföljningen av internkontrollplanen.

Under 2023 har tolv processer kontrollerats och följts upp, och en mindre avvikelse har konstaterats.

Bemanning och kompetens (förskola):

Ingen avvikelse

Rutiner vid kränkande behandling och diskriminering inom förskolan

Ingen avvikelse

Socialtjänstens handläggning utförs rättssäkert

Ingen avvikelse

Samverkan inom äldreomsorgen

Ingen avvikelse

Kemikaliehantering

Under tertiäl 2 konstaterades en mindre avvikelse då uppföljningen av kemikalieförbrukningen behöver göras manuellt och att detta var tidskrävande. Bedömningen är att avvikelsen kvarstår då uppföljningen inte har kunnat genomföras helt inom äldreomsorgen. Under 2024 kommer äldreomsorgsverksamheterna att arbeta med kemikalieförbrukningen som en särskild aktivitet inom projekt *Hållbar Äldreomsorg*.

Budgetföljsamhet

Ingen avvikelse

Ekonomisk förvaltning

Ingen avvikelse

Arkiv och registratur

Ingen avvikelse

Kompetensförsörjning

Ingen avvikelse

Systematiskt brandskyddsarbete (SBA)

Ingen avvikelse

Systematiskt informationssäkerhetsarbete

Ingen avvikelse

Konsekvensanalyser i planer, rapporter och tjänsteutlåtanden

Ingen avvikelse

Systematiskt informationssäkerhetsarbete

Enligt anvisningarna till verksamhetsberättelsen ska de fem obligatoriska arbetssätten inom det systematiska informationssäkerhetsarbetet redovisas i anslutning till internkontrollplanen:

1. Implementering av lokal anvisning

- Under året har en arbetsgrupp arbetat med att ta fram lokal anvisning för informationssäkerhet vilken är fastställd
- Framtagande av ledningens genomgång som fastställdes november 2023

2. Incidenthantering

- Funktionen ISAM ansvarar för att följa upp eventuella incidenter och samverka med förvaltningens DSO
- Totalt har 14 incidenter rapporterats i IA varav 1 var en NIS-incident som rapporterats till IMY och MSB.
- ISAM och DSO har tillsammans med digital verksamhetsplanerare tagit fram nya rutiner för incidentrapporteringar kopplat till NIS-direktivet som implementerats i verksamhet 2023.

3. Informationsklassning

- Fokus på informationsklassningar har under 2023 varit att informationsklassa där vi hanterar känslig information och i synnerhet HR system
- Totalt har 25 informationsklassningar genomförts blandat mellan alla verksamhetsområden.

4. Behörighetshantering

- Behörigheter granskas enligt gällande rutiner

5. Informationssäkerhet inom upphandlingsförfarandet

- I de fall upphandlingar avser personuppgifter tecknas pub-avtal för att säkerställa att leverantörer hanterar personuppgifterna på rätt sätt. Detta görs i samråd med DSO:n.

Systematiskt kvalitetsarbete

Det systematiska kvalitetsarbetet utgår från stadens kvalitetsprogram samt socialstyrelsens författningssamling (SOSFS 2011:9) för verksamhet som bedrivs inom äldreomsorg och socialtjänsten. Utvecklingen av kvalitetsarbetet syftar till att nå målen om att kvaliteten ska förbättras, att kungsholmsborna ska vara nöjda med den kommunalt finansierade servicen samt arbetstillfredsställelse hos förvaltningens medarbetare.

Förvaltningen har en verksamhetsövergripande kvalitetsgrupp som leder utvecklingen och säkerställer att verksamheterna arbetar utifrån stadens kvalitetsprogram. Centralt under året har varit att lyfta stockholmarnas fokus (målgruppernas behov/ingen ska lämnas utanför), förbättra analyserna i det sammanställda kvalitetsarbetet samt fortsätta utveckla arbetet med innovation och digitalisering. Under hösten har ILS- och kvalitetsansvarig träffat socialtjänstens och förskolans ledningsgrupp och berättat om kvalitetsprogrammet. Förskolans ledningsgrupp arbetade under en förmiddag med att göra en användarresa i syfte att få en ökad förståelse för målgruppers behov.

Socialtjänsten har under 2023 genomfört en rad aktiviteter som främjar det systematiska kvalitetsarbetet. Förhållningssätten i stadens kvalitetsprogram återspeglas i verksamhetsplanen för avdelningen. Exempel på aktiviteter;

- Enheten för stöd och service i hemmet har färdigställt sitt ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.
- Avdelningen har deltagit i Kvalitetsutmärkelsen med fyra bidrag från tre olika enheter.
- Genomfört medborgardialoger kring trygghetsfrågor
- Brukarråd inom två enheter

Äldreomsorgen har fortsatt att implementera stadens kvalitetsprogram genom att en enhet har deltagit i stadens kvalitetsutmärkelse samt att alla enheter har genomfört brukardialoger.

Gällande området digitalisering pågår ett arbete med e-ansökan för försörjningsstöd. Socialtjänsten har även infört ett bokningssystem där skolorna själva kan boka in informationsträffar med fältassistenter, något som underlättat och främjat samverkan.

Verksamheterna har uppmuntrats till att arbeta innovativt och medarbetare till att genomföra stadens webbutbildning om innovation. Kvalitetsgruppen genomförde tillsammans modul 1 i stadens innovationsutbildning.

Även säkerhetsarbetet har stockholmarna i fokus då det handlar direkt eller indirekt om att skydda och värna de som bor och vistas i stadsdelsområdet. Chefsforum under året har haft tema beredskap där cheferna bland annat fått ökad kunskap om att leda under svåra förhållanden. Samtliga verksamheter har arbetat med beredskapshöjande åtgärder och kontinuitetsplanerat för att upprätthålla samhällsviktig verksamhet under olika scenarion. Se mål 3.5.

Som del i det fortlöpande kvalitetsarbetet deltog fyra verksamheter i Stockholms stads kvalitetsutmärkelse; Fridhemmets servicehus, samt tre enheter från socialtjänstavdelningen: vuxenenheten, enheten för sysselsättning samt två verksamheter inom enheten för stöd och service i hemmet (socialpsykiatri och service- och gruppboende). Flera medarbetare har också deltagit i utmärkelsen genom att vara examinatorer.

Hantering av klagomål och synpunkter

Kungsholmsbor ska känna sig väl bemötta i sina kontakter med nämndens verksamheter och veta att fel och brister rättas till. Verksamheterna har arbetat kontinuerligt med avvikelser, lex Sarah, lex Maria, inkomna synpunkter och klagomål. Stadsdelsnämnden har övergripande rutiner för hur förvaltningen hanterar inkomna synpunkter och klagomål samt identifierade

avvikelser. Hantering av inkomna synpunkter och klagomål samt avvikelser är viktigt för verksamheternas fortsatta utvecklings- och förbättringsarbete. Inkomna synpunkter och klagomål under året har besvarats och fel och brister har rättats till så fort som möjligt.

Förskola

Under verksamhetsåret har det inkommit 64 synpunkter och klagomål på förvaltningens förskolor. 13 av dem gäller kvalitet, 14 bemötande, fem tillgänglighet och 32 gäller annat. Vid samtliga klagomål har vårdnadshavare kontaktats via mail eller telefonsamtal. Rektorer har även tagit upp synpunkterna med pedagogerna.

Socialtjänst

Redovisningen för socialtjänsten avser beställarenheter, utförarenheter i egen regi samt verksamheter som drivs på entreprenad. Under året har 25 synpunkter och klagomål inkommit, varav 18 inom beställarenheter, fyra inom utförarenheter i egen regi och tre inkomna klagomål avser verksamhet på entreprenad. Klagomålen har främst avsett brister i kvalitet vid utförande av insatser och klagomål kring handläggning och bemötande. Klagomålen och synpunkterna har bland annat åtgärdats genom samtal i arbetsgrupperna och återkoppling till brukare och anhöriga.

Det är svårt att se något mönster och därmed dra några slutsatser utifrån klagomålen då de är förhållandevis få till antalet. Men avdelningen, och särskilt en enhet, har förändrat sitt arbetssätt utifrån inkomna synpunkter och klagomål. Det pågår ett utvecklingsarbete på avdelningen för att på ett bättre sätt ta emot och hantera synpunkter och klagomål. Enheten för prevention och familjebehandling har under 2023 tagit fram ett informationsmaterial till barn med information om hur de kan lämna synpunkter och klagomål. Materialet har blivit uppmärksammat och spridits inom staden.

Äldreomsorg

Redovisningen för äldreomsorgen avser beställarenheten, utförarenheter i egen regi och på entreprenad. Totalt har det under året kommit in 188 synpunkter vilket är i samma nivå som föregående år vilket tyder på att de flesta känner till vart de ska vända sig med förbättringsförslag. Inom utförarverksamheterna rör synpunkterna framför allt brister i kvalitet vid utförande av insatser som till exempel vid serviceinsatser. Beställarenheten har redovisat fem klagomål under perioden som bland annat rörde handläggning av färdtjänst. Enheten har haft personalbortfall och längre handläggningstid. Enheten skapade därför en gemensam funktionsbrevlåda för färdtjänst, med förhoppningen att det ska bli tydligare i fördelningen av ärenden och ökade bemanningen under sommaren inom färdtjänstområdet. Alla enheter har tagit kontakt med brukare och/eller anhöriga som lämnat synpunkter och klagomål för att samtala om och redovisa de åtgärder som vidtagits. Synpunkterna har vanligen åtgärdats genom samtal med medarbetare och genomgång av rutiner.

Uppföljning av verksamheter

Inom socialtjänst och äldreomsorg säkerställs kvaliteten genom en systematisk och bred uppföljning på individnivå och på avtalsnivå. För uppföljning av verksamheter för personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri se bilaga, *Uppföljning av verksamheter inom funktionsnedsättning och socialpsykiatri 2023*. För uppföljning av verksamheter inom äldreomsorgen se bilaga, *Uppföljning av verksamheter inom äldreomsorgen 2023*.

Avvikelser

Inom socialtjänstens verksamheter har ett antal incidentrapporteringar gjorts under 2023. Det har handlat om personuppgiftsincident, tillbud etc. Övriga avvikelser är väldigt få och har handlat om posthantering och bristande dokumentation. För att höja verksamhetens kvalitet framöver behöver avdelningen utveckla sitt systematiska arbetssätt kring hantering av avvikelser.

Verksamheter inom äldreomsorgen har rapporterat totalt 490 avvikelser enligt Socialtjänstlagen (SoL) vilken är en ökning jämfört med föregående år. Att avvikelser rapporteras tyder på ett väl fungerande kvalitetsarbete där brister uppmärksammas och åtgärder vidtas. Beställarenhetens avvikelser rör framför allt handläggning. Inom utförarenheterna rör avvikelserna framför allt omvårdnad och brist i tillsyn. Vid varje avvikelse genomförs lämpliga åtgärder till exempel samtal med medarbetare och genomgång av rutiner på arbetsplatsträffar. Vid avvikelser som sker hos entreprenör eller privat utförare samverkar förvaltningen med respektive utförare för att tillsammans säkerställa att adekvata åtgärder vidtas.

Under 2023 har det inom äldreomsorgen rapporterats 1420 hälso- och sjukvårdsavvikelser vilket är en ökning i jämförelse mer 2022 då 1258 avvikelser rapporterades. Det är framförallt avvikelser i läkemedelshantering som har ökat. Verksamheterna har under året genomfört 10 internutredningar vid misstanke om vårdskada. Av dessa har fyra anmälts till IVO.

Rapporter enligt lex Sarah

Inom socialtjänstavdelningen har det inkommit nio rapporter enligt lex Sarah. Tre händelser har bedömts som allvarliga missförhållanden eller påtaglig risk för allvarligt missförhållande och har anmälts till Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Det går inte att se något mönster i de rapporterade missförhållandena då de avser olika händelser/situationer och det går därför inte att dra några slutsatser kring brister i organisationen på en systemnivå. Varje enskild lex Sarah utredning ska ändå ses som relevant och viktig för det fortsatta arbetet med att säkerställa en god kvalitet i verksamheten. Avdelningen har under 2023 följt upp tidigare lex Sarah utredningar för att säkerställa att planerade åtgärder är vidtagna för att förhindra att något liknande missförhållande inte inträffar igen.

Inom äldreomsorgen har det inkommit fem rapporter enligt lex Sarah varav en som är under utredning. En händelse var att beakta som risk för missförhållande, två bedömdes att vara missförhållanden och en händelse avskrevs. Vid varje lex Sarah utredning som resulterar i ett missförhållande eller risk för missförhållande tas lämpliga åtgärder fram för att minska risken för likande händelser sker igen. Uppföljning av åtgärder sker löpande under utredningstiden och färdigställd utredning dras på ledningsgrupp för ett gemensamt lärande.

Egenkontroller

Socialtjänsten har under 2023 genomfört egenkontroller som sammanfattningsvis visar ett gott resultat. De olika enheterna har identifierat vissa utvecklingsområden som kommer fångas upp och arbetas vidare med under 2024. Den gemensamma nämnaren som kan utläsas är frågor om våld under handläggningen, där flera av enheterna behöver utveckla rutiner. Under hösten har en intern granskning av placerade barn och unga genomförts som visar att lagstadgade krav kring uppföljning följs. Granskningen har också visat på ett antal

utvecklingsområden. Avdelningen har en systematik för att genomföra egenkontroller.

Äldreomsorgens enheter har genomfört egenkontroller enligt fastställd mall vilket har följts upp under året av verksamhetscontroller. Varje enhet har analyserat sina resultat samt genomfört åtgärder. Ett återkommande utvecklingsområde är kvaliteten på den sociala dokumentationen. Under hösten tog därför processledare inom social dokumentation initiativ till att utveckla ett samarbete med det språkprojekt som pågår inom enheterna för att knyta ihop utvecklingsområdena kring språk och social dokumentation.

Personuppgiftsincidenter

Under 2023 inrapporterades 14 personuppgiftsincidenter varav en har anmälts till IMY. Kunskapsnivån gällande personuppgiftsincidenter bedöms vara god. Vid inträffade incidenter vidtas åtgärder snabbt och verksamheterna genomför aktiviteter för att minska risken att incidenterna inträffar igen.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Checklista för årlig uppföljning

Förbättringsområden - analys av utfall

Staden har under 2023 tagit fram stadsgemensamma frågor för den årliga uppföljningen av det systematiska arbetsmiljöarbetet som på Kungsholmen har genomförts via enkät, där chef och skyddsombud har haft ett gemensamt ansvar att besvara enkäten. Enkäten besvarades tillsammans med skyddsombud och/eller medarbetare och om den årliga uppföljningen visade att det finns brister i arbetsmiljöarbetet ska dessa åtgärdas.

Resultatet visar ett väl fungerande systematiskt arbetsmiljöarbete där kunskaperna om arbetsmiljöfrågor är goda hos både chefer och medarbetare. Samverkan fungerar väl och bidrar till förbättrad arbetsmiljö och kvalitetsutveckling i verksamheterna. Där utvecklingsområden har identifierats på enhetsnivå finns åtgärder inplanerade. Ett utvecklingsområde som identifierats på en förvaltningsövergripande nivå är att genomföra löpande riskbedömningar av verksamhetens arbetsmiljö. Där behöver kunskapen höjas kring hur dessa riskbedömningar ska ske och vid vilka tillfällen.

Förvaltningen kommer under 2024 att implementera ett systemstöd kopplat till det systematiska arbetsmiljöarbetet i ILS-webb, med syftet att underlätta uppföljningen och systematiken i arbetsmiljöarbetet. 2024-års uppföljning kommer därmed att genomföras i det nya systemet, istället för som tidigare via enkät.

Framgångsfaktorer - analys av utfall och föregående års aktiviteter från den årliga uppföljningen

De brister som identifierades i den årliga uppföljningen 2022 var:

- Rapportering/utredning i incidentrapporteringssystemet IA gällande hot och våld.
- Anmäla arbetsskador till Försäkringskassan.
- Användningen av IA-systemet vid genomförande av skyddsronder exempelvis att skyddsronderna inte färdigställs.

Ett arbete under året har varit framtagandet och implementering av en ny förvaltningsövergripande rutin för hot, våld och otillåten påverkan. I rutinen har nya mallar tagits fram för riskbedömning, hantering och anmälan av inträffade incidenter. Chefer har tagit del av den nya rutinen på chefsforum och rutinen ingår även i årshjul för arbetsmiljö och samverkan. Vid en översyn av incidentrapporteringar kring hot och våld för 2023 har andelen ökat och även anmälningarna till Försäkringskassan, vilket kan vara en effekt av arbetet.

För att öka kunskapen om IA-systemet har särskilda workshops erbjudits till chefer under året, vilka varit välbesökta och uppskattade. Workshops kommer även fortsättningsvis att erbjudas två gånger per år. Ett nytt arbetssätt har även implementerats där en internkontroll av oavslutade incidenter genomförs i samband med T1, T2 och VB.

Två gånger per år erbjuds en arbetsmiljöutbildning som riktar sig till både chefer och skyddsombud. Utbildningen hålls både av extern part och HR-avdelningen och syftar till att öka kompetensen inom områdena arbetsmiljö och samverkan. En särskild arbetsmiljöutbildning för sjuksköterskor med tilldelade arbetsmiljöuppgifter har genomförts. Under året har även stödmaterial arbetats fram till arbetsplatsträffar inom samtliga områden som berörs i årshjulet för arbetsmiljö och samverkan, i syfte att underlätta för chefer.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Hansson, Stadsdelsdirektör	2024-02-13